

Зелені мартенси
Йоанна Ягелло

На думку Фелікса, школа нагадує фронт, на якому точиться безупинне суперництво. У кого крутіший смартфон? Хто прийшов у фірмових шмотках? Але Фелікс не збирається брати участі в цих змаганнях: у нього набагато серйозніші проблеми, до того ж, доводиться на невизначений час стати головою родини. Його мати знайшла роботу за кордоном, батько давно має нову сім'ю, а молодша сестра наближається до небезпечного підліткового віку і, як більшість її однолітків, аж ніяк не схильна до хатніх обов'язків!

Отилія теж не схожа на своїх однокласників: барвистий одяг, копиця рудого волосся, зайва вага, якою дівчина взагалі не переймається, і улюблені зелені мартенси. А ще — оптимізм, який Отилія-Опта просто випромінює, хоч їй і самій не бракує проблем.

Не дивно, що Фелікс відразу звертає увагу на Опту. Цих двох аутсайдерів швидко поєднає дружба. А може, щось більше?

Йоанна Ягелло

Зелені мартенси

Пролог

У житті людини трапляються моменти, коли змінюється все. Буває це ніби нечасто, і зазвичай їх можна перелічити на пальцях обох рук. Ніколи не відомо, коли такий момент настане, і впізнати його важко. Я можу налічити сім. Уже сім. І не знаю, чи це не якийсь поганий знак, бо це, наче мені вже небагато лишилося в цьому житті, але це так само може означати, що воно просто насичене. Найважливіші з цих Важливих Моментів два останні: день, коли я зустрів Опту, і день, коли я зрозумів, що бувають миті, у яких хотілося б зупинитися назавжди.

Фелікс

Уперше я побачив Опту на шкільному стадіоні. Був день спорту. Я ненавиджу такі заходи. Причини дві, а може, навіть три.

По-перше, я хронічно не перетравлюю ярмарків, фестивалів, усіляких днів. Я не люблю натовпу й усього цього цирку. Того, що хтось організує тобі час, хоч ти б краще спокійно почитав книжку чи потинявся вулицями, бо не обов'язково тобі має сьогодні хотітися стрибати в довжину, бігати з перешкодами чи їсти пироги, спечені на громадських засадах старанними першокласниками для видатних спортсменів. Мене від цього нудить.

По-друге, я, зокрема, ненавиджу день спорту. Бо ненавиджу спорт у принципі. Я абсолютно не розумію цього аспекту життя. Чому треба бігати наввипередки, змагатися, хто далі стрибне, чи битися навкулачки? Як це взагалі свідчить про людину, що вона бігає, швидше за інших? Чи не краще, аби вона сіла й трохи подумала? Я знаю, знаю, не годиться зізнаватися, що ти не любиш спорт, бо зараз почнеться. Той, хто так каже, слабак і розмазня. Що ж, не заперечую. Я завжди був нижчий і худіший за інших, а тепер, у другому класі гімназії, виглядаю, наче учень молодшої школи. Колись на фізрі я медичний м'яч навіть підняти не зміг, не те що його кинути. Як усі реготали, я думав, у мене барабанні перетинки не витримають. Моя б воля, я б узяв звільнення з фізри, і то не на місяць чи рік, а до кінця життя. Звичайно ж, мама й чути про це не бажає, але якби хотіла, то могла б зробити, зрештою, вона ж медик, хіба ні?

Ну, і нарешті, третя причина... Річ у тім, що я не переносю конкуренції. Ніде, не лише в спорті. Мені гидко, що хтось повинен виграти, а хтось – програти. Усе найдурніше, що існує в нашому світі, було вигадане через те, що існує конкуренція. Один другому мусить ввалити, як на війні. У школі, зрештою, теж трохи, як на фронті, у ній б'ються на кулаках, але й на марках лахів і смартфонів. Я в таке не лізу.

Ну, більш-менш. Бо поки я ні в що, хочу я того чи ні, не можу не влізти. Мене ніхто не питає, і доводиться брати участь у цьому смердючому дні спорту, хоч я, мабуть, і на стометрівці ледве до фінішу доплентаюсь з язиком на спині. Нікого не обходить, чи мені хочеться публічно демонструвати свою безнадійну форму, але я – заручник системи, де кожен повинен робити те саме, хай захлинаючись соплями й наклавши в штани.

Як і передбачав, я добігаю останнім, навіть Коперкова підсміюється, хоч вона вчителька, і їй не годиться, але отой її чорний пушок над губою тремтить від радості, що Фелікс Маслянка, чудо природи з гарним прізвиськом і таке собі на вигляд, уже ледве плентається, а не біжить, бо останнє коло його добило. Якщо вона ще раз скаже, що мені варто вживати більше молочних продуктів (і – ха-ха! – маслянки), то я не здивуюся: вона має обмежений репертуар жартів. Добігаю до фінішу й падаю на лаву, принижений і змучений; я з такою силою гепаюся на неї, що якась дівчина поруч аж підскакує. Зиркаю краєм ока: руда, волосся кучеряве, відьма, мабуть, зараз почне істерити, що я хам і село, навіть сісти не можу по-людськи.

Але та сміється. Я думаю, що з мене, і вже міркую, як відповісти, аж вона каже:

— Якби проводили змагання із приземлення з космосу сідалом на лавку, ти б точно переміг.

Усередині я зіщулююся в клубок і намагаюся стати ще меншим, ніж насправді, може, вона відчепиться, але дівчина стає наді мною й доводиться підвести очі. Вона загороджує мені сонце, сама перетворюється на сонце, обличчя все в ластовинні, а це руде волосся, як німб над головою святої Цецилії. Вона широко всміхається, у неї великі зуби зі щілиною посередині. Я не можу відірвати очей від цих здоровенних, як у коня, зубиськ.

— Я Опта, — простягає руку.

Ну, такого я ще не бачив, щоби дівчина так віталася. Але я в принципі небагато бачив, а вже на дівчатах знаюся, мабуть, найменше у світі.

— Опта? — кажу, а точніше пишу, щось голос зривається, мабуть, від хвилювання. Ще вирішить, що я глухий чи дурний, або одне й друге, зрештою, мені не вперше. — Чи Отта?

— Ну, насправді, Ота, Отилія. Але мені більше подобається Опта. Це мама придумала. А зрештою... не знаю, чи ти захочеш послухати чудову історію мого імені. Тобі не треба йти?

Так, тепер я бачу, що Коперкова махає до мене. Здається, знову доведеться дурня клеїти.

— Зачекай на мене тут, — прошу її з відчаєм, бо такого досі не було, щоб якась дівчина зі мною заговорила, а що вже казати про таку із рудим німбом. Я ліниво йду до Коперкової, спеціально тягнувши ноги. Мені вдається скривитися так, що на обличчі читається дуже погане самопочуття.

— Ти де зник?! — сердиться Коперкова. — Скільки можна на тебе чекати? Зараз естафета, ми поставили тебе в першу четвірку.

Схоже, що в першу для того, щоб я встиг дошкандибати під кінець забігу.

— Пані вчителько, — стогну я, — у мене живіт болить. Я не зможу, чесно.

Я кривлюся й згинаюся навпіл, але при цьому стежу, щоб не переграти, до того ж ледве стримую сміх, розуміючи, що це все може зараз погано закінчитися.

— Ви ж знаєте, що від бігу мені стає погано. З'являється страшенна колька.

Вона зневажливо дивиться на мене й теж супиться, немов намагається передражнити. Із цими рухливими вусиками над губою вчителька схожа на хом'ячка, що оцінює, чи зерно добре, чи пuste.

— Гаразд, — капітулює вона. — Як за чверть години не минеться, підеш до медсестри. Йди відпочинь, після естафети — стрибки в довжину, може, наберешся сил.

Я сумно киваю, наче переживаю, що естафета відбудеться без мене, а тоді розвертаюся, і вже майже хочу бігти, та пригадую, що в мене колька, тому плентаюся назад у бік лавки. Ця Оптима й далі там, сидить і просто на мене дивиться.

Навіть не пише есемесів у телефоні, удаючи, що для неї це розвага чи їй пофіг.

— Привіт! Як живіт? Непогано зіграно, — оцінює вона й знову сміється. Я не певен, чи мені це подобається. Скільки можна так сміятися?

— А ти що? Тобі, мабуть, предки вибили липове звільнення від фізри?

— Їм не треба було вибивати, але звільнення в мене справді є. У мене астма. Я хіба що йогою можу займатися. Таке бігання мене б убило.

— Мене теж ледь не вбило, — зізнаюся. — Може, я теж хворий на астму, тільки про це не знаю?

Чому, коли я хочу справити враження, то завжди роблю із себе посміховисько? «Може, у мене теж астма». Чудово. У цьому весь я.

Але вона знову сміється.

— Ти б знав, — каже. — Послухай.

Дівчина присувається до мене. Я ніяковію. Вона пахне солодко, як печиво. Вона так близько, що майже торкається мене. Дихає голосно, і в її диханні щось тихо посвистує.

— Чуєш? Мушу негайно запшикатись. Це через те, що тут повно рослин. Пилок, розумієш. Якесь фігня літає в повітрі, здуріти можна. На щастя, скоро зима! У мене ще алергія на котів, собак, а найсильніша — на коней. Кінь хвостом махне, а я падаю, як підкошена. Ну, і ще в мене астма фізичного зусилля, так що спорт — це не моє.

— Заздрю. Принаймні тобі не доводиться бігати естафету.

От знову я бовкнув дурницю, тож чекаю, що зараз дівчина скаже мені валити з цими своїми невдалими жартами, але вона цілком серйозно погоджується:

— Авжеж. Це великий плюс. Зараз я можу, наприклад, розслабитися й вести цікаву розмову.

Та ну, це ж вона не про розмову зі мною. Я замовкаю. Поняття не маю, що далі. На щастя, вона одна з тих, хто постійно говорить.

— То як, хочеш послухати історію про моє ім'я?

— Звісно.

— Ти іноді думаєш про мить, коли виник?

— Коли народився? — питаюся, бо для багатьох це одне й те саме.

— Та ні. Коли тебе зачали, — прямо каже вона.

Звичайно ж, думаю. Це перший Важливий Момент серед тих, що змінили моє життя. Тому думаю. Найбільше, мабуть, про те, чи я взагалі десь був, перш ніж виник, адже в природі ніщо не виникає з нічого й нікуди не зникає, отже, навіть якщо я існував лише у вигляді атомів чи якогось зоряного пилу, це однаково був я. Хоча, звісно, офіційний момент мого зачаття припадає на певні канікули на початку двадцять першого століття. З моїх обчислень випливає, що це мав би бути липень, оскільки народився я в березні. Мама ніколи не хоче говорити зі мною про це, вважає, що такі теми не для дітей. Цікаво, що дорослі так часто змінюють перспективу. То ти для них дитина, то майже дорослий, у залежності від того, що вони хочуть, щоб ти робив, чи не робив. Я знайшов на антресолях старі фотокартки, мама, щоправда, вирізала з них батька, але залишився пляж, рушник і море. І дата в кутику теж лишилась, 12 липня, приблизно дев'ять місяців до мого народження, тому можна припускати, що це відбулося саме тоді, бо мама на цьому фото променіє усмішкою. Батька вона з нього прибрала, тому я не знаю, що за вираз обличчя був у нього, ну, але важко уявити, що сумний, бо тоді вони ще радше любили одне одного. Цікаво, хто їх сфотографував, тоді ще не існувало селфі-палиць, навіть телефони були якісь допотопні. Я уявляю, що вони поставили фотоапарат на замку з піску або стосику каміння й увімкнули автоспуск, я люблю уявляти таке, невідомі деталі. Здається, навіть волію вигадувати, ніж хтось би мені розповів, як було насправді.

— Інколи думаю, — відповідаю лаконічно.

От і вся скорочена версія, на яку мене вистачило. Це тупо — розмовляти про такі речі.

Опта шкірить зуби в посмішці.

— Ну, тоді ось: під час тих романтичних канікул, коли батьки створили мене з нічого, розумієш... — вона замовкає. — Ні, ну я знаю, що це, певно, дурня — взагалі думати, як це було, коли вони спали разом, ну, розумієш, і з цього вийшла дитина... Коли я про це думаю, мені якось дивно, але думаю... Так чи інакше, я перевірила в інтернеті, і — бінго! Отилія Енджейчак, ну, знаєш, відома пловчиня, саме тоді здобула золоту медаль на Олімпіаді в Гельсінкі, на двохстах метрах батерфляєм, і так я їх уявляю, як вони над тим озером голубляться, а тоді повертаються в обшарпану дешеву хату, вмикають телевізор, бо він там є, і ось Отилія припливає першою, і мама каже: «Адаме, якщо дівчинка, назвемо її Отилією, а якщо буде хлопчик, то, мабуть, Отто». Вони хихочуть і вовтузяться в тому ліжку, аж урешті штепсель телевізора випадає з розетки й далі вже лише темрява...

— Тобі мати розповідала?

— Не мати, — виправляє вона. — Мама. Слово «мати» — негарне, правда?

— Може й не дуже, але точно не таке ніжне.

— Так-от, уяви собі, що я про це дізналася не від мами й не від тата. Я сама це відтворила.

Схоже, у нас є дещо спільне. Вигадування реальності.

— Тобто, мама сказала, що це на честь Отилії Енджейчак, бо вона захоплюється нею як спортсменкою й усе таке, але є купа спортсменок з набагато гарнішими іменами. Отилія — це наче вона тілиста, товстуха якась, гірше ім'я уявити годі... особливо з моїм виглядом...

Я дивлюся на неї. Раніше не звернув уваги, може тому, що взагалі не дивився на її фігуру, а лише на оте волосся й усмішку, але Опа й справді повненька. Не товста, я б так сказав. Вона як... пончик. Пончик у довгій спідниці в яскраві рожеві квіти, у жовтому светрі і в зелених мартенсах.

— Коли я була малою, мене називали Опа. А тоді мама почала казати Опа. Бо вона, начебто, не бачила веселішої дитини. Може, це й на краще, бо спортивне ім'я для незграби з астмою трохи не фонтан, правда?

— Ти не схожа на незграбу, — кажу я. — Просто...

— Я трошки хвора. Трошечки, — договорує вона. — Ай, неважливо. Я б тістечко з'їла. На щастя, шлунок у мене здоровий, і я можу їсти, скільки влізе. Що, зрештою, помітно. Ходімо?

— Та ну, як Коперкова побачить, що я із хворим животом їм тістечко...

— То не їстимеш. Дивитимешся, як я їм. А я вмію чудово їсти, це одна з тих речей, що я вмію найкраще в житті. Ти знаєш, є така мисткиня, яка в одній галереї картоплю чистила? А я могла б сісти на табуретці та їсти тістечка. Цей перформенс би називався «Товстуха їсть тістечка», і все місто приходило б дивитися.

Я пирхаю сміхом. Вона відповідає мені сміхом ще голоснішим, приблизно удвічі. Звучить так, наче хтось до металевого відра всипав скляні кульки. Вона нахиляється до лавки й дістає гітару. Я раніше не звернув уваги.

— Ти граєш? — не стримуюся й запитую навпростець.

— Та ні, так собі ношу, для понтів, — вона знову хихоче, наче це звичайна манера спілкування. — Зрозуміло, що граю. У мене заняття після уроків, на Ловицькій, тому я її притягла із собою.

Опа закидає гітару за спину й тепер виглядає насправді неймовірно, із цим своїм волоссям, усмішкою й гітарою. Я, мабуть, їй не казатиму, що колись грав на синтезаторі, і навіть ходив до музичної школи, ще б захотіла, аби я показав, що вмію. Я вже уявляю картину: сидимо разом, я граю на синтезаторі, вона на гітарі, і співаємо на два голоси, а на трибунах стадіону збирається вся школа й закидає нас помідорами, як під час Томатіни.

Я намагаюся йти не надто швидко, щоб ніхто не здогадався, що я симулюю. Та насправді мене розпирає від енергії. Мені давно не було так радісно. Це жалюгідно: я розумію, що ця радість, скоріше за все, пов'язана з

фактом, що зазвичай зі мною ніхто не говорить. Але ні, чи я б так само радів, якби балачку почав один зі шкільних качків? Не певен.

Опта розглядає солодоші, очі в неї сяють. Я згадую, що в мене є десятка. А може, повестися, як джентльмен і пригостити її тістечком?

— Яке ти хочеш? — запитую й ковтаю слинку, незвичайно густу, мабуть, через хвилювання. — Я тобі куплю.

— Та чого ти! — сміється вона, відкинувши голову назад і стріпуючи цим своїм рудим волоссям. — Я сама собі куплю. Зрештою, у нас рівноправ'я, чи не так?

— А до чого тут рівноправ'я, якщо я хочу пригостити тебе тістечком? — дивуюся я. — Ти ж не феміністка?

Знову дурниці говорю.

— Звичайно, що так! — обурюється вона. — Кожна розумна людина — фемініст, а ти — ні?

— Я? Та я ж хлопець, — тепер сміюся я. — Придумала теж!

— Знаєш, а ти навіть доволі симпатичний, коли смієшся.

Доволі симпатичний? Мені починає здаватися, що ця Опта трохи прибацана. Але вона вже відвернулася й купує шматок шоколадного торта й сирник із желе. Тримає обидві тарілочки в руці, коли проходять якісь двоє дівчат. Одна її штовхає, видно, що навмисне. І цей чорний шоколадний трикутник падає на траву. Опта мало не гепається, обтяжена гітарою на спині. Друга, струнка блондинка, регоче.

— Товстуха не поласує, — каже та перша. Знову хихотять.

Мені соромно за них, хоч я їх і не знаю.

— Агов, — протестую я. — Ви трохи перебільшуєте.

— О-о-о, хлопчик захищає нашу товстуху! Погляньте, Гладка Отилія знайшла залицяльника! А хто він? Знайомий з п'ятого? Дивися, ще памперс протече! Хоча, якщо ти йому заграєш на своїй гітарі, може, він купить тобі нове тістечко в нагороду?

Я почуваюся зовсім фігово, бо не можу нічого зробити, нічого відповісти, лише ніяковію, як завжди, програвши в таких ситуаціях. Але вони вже йдуть, я бачу це краєм ока, тож піднімаю голову.

— Не переймайся через них, — кажу. — Я куплю тобі нове.

— Припини, — вона знизує плечима й піднімає тістечко із трави. — Воно ж недовго лежало?

Я дивлюся, як вона їсть. Я ніколи не бачив, щоб хтось так їв. Із кожним шматочком Опта примружує очі, довго жує, а коли ковтає, вираз блаженства

на її обличчі стає ще виразнішим. Вона поїдає тістечка, а я поїдаю очима її. На останньому шматочкові сирника вона згадує про мене.

— Хочеш?

Я хитаю головою.

— Мені ж страшенно болить живіт, це навіть може бути апендицит...

Цього разу я вибухаю сміхом. Усе раптом видається таким легким і гарним, її руда копиця волосся, великі зуби й крихти тістечка, що падають на траву. Вона викидає тарілки в синій сміттевий мішок, прикріплений до стійки.

— Пробач, — кажу, а радше виривається в мене.

— За що?

— Що... — не знаю, як це сказати. Це «пробач», вихопилося в мене, мабуть, через те, що ця дівчина така щира й поруч із нею людина говорить те, чого за жодні скарги світу не сказала б за інших обставин. — Ну, бо я не зробив нічого із цими твоїми подружками. Що не спустив їх в унітаз абощо.

— Перестань. Вони просто мене не люблять і глузують, але я цим взагалі не переймаюся. Ти однаково б не вдарив жінку, еге ж?

— Ну, не вдарив би, — зізнаюся я, бо це правда, хоч так насправді не знаю, яка відповідь правильна. Якби я сказав таке здоровилам зі свого класу, вони б, напевно, вважали мене слабаком.

— Я не переймаюся тими, хто мене не любить. Шкода сил. Нащо? Хай собі балакають, мене це жодним чином не стосується.

— Окрім того, ти не товста, — додаю сміливо. Чесне слово, у житті б не подумав, що я так з дівчиною говоритиму.

— Трохи товста. Ну й що? У дупі я то мала, тобто мені байдуже. Моя мама теж була трохи затовста, а тоді стала найгарнішою дівчиною на районі. А навіть, якщо я не стану, що з того? У цьому світі є місце й для товстих, і для худих. А я казала тобі, що в поїданні мені немає рівних?

— Я бачив, — усміхаюся у відповідь.

І тут, на жаль, підходить Коперкова.

— Маслянка, іди сюди, — кидає вона. — Як живіт?

— Краще.

Немає вже сенсу брехати.

— Ага. Це добре. Пішли.

Я кидаю на Опту вибачливий погляд. Нічого не поробиш. Адже я тут в'язень і мушу виконувати накази наглядача.

День спорту закінчився. Я виглядав потім Опту, але її ніде не було. Тож я повернувся додому, або до чогось, що ним називалося.

Віка сидить сама за столом на кухні й грає на телефоні. У мийці гора брудного посуду, а смітник давно переповнений.

— Де бабуся? — питаюся.

— Лежить, — знизав плечима Віка. — Я голодна.

— Ти не обідала в школі?

— Обідала, але це було давно.

— А ти не могла собі нічого приготувати? Чи принаймні посуд помити?

— Як бачиш, не могла.

Короткі запитання, короткі відповіді. Як завжди. Віка. Після другого важливого моменту, коли я з'явився на світ, настав третій: народження Віки. Я мало що пам'ятаю з обох цих моментів, хоч ми народилися в одній лікарні, на Сольці, і якби мене пустили туди після її народження, може, я б пригадав щось із власного. Але цього не сталося.

Це третій Важливий Момент, не лише тому, що відтоді в мене є сестра, а ще й тому, що Віка поглинула всю мамину увагу. Тепер я перестав бути її дитиною, я став сином батька, тобто, вважаю, нічим, бо батько вже тоді не надто брав участь у родинному житті. Не хочу нарікати, я розумію, що мама дуже хотіла донечку й узагалі. Кілька разів, гніваючись, вона сказала мені, що я схожий на батька, тож не дивуюся, що мама не в захваті від мене.

Віка — інша справа, її не можна не любити, бо вона така манюня гарнуня білявочка, яка за п'ять хвилин крутитиме будь-ким, як схоче. Крутила. Від манюнької гарнунької білявочки нічого не лишилося. Чим темнішим ставало її волосся, тим хмурнішала вона сама. Зараз їй майже десять і вона нагадує важкого підлітка. Я б зовсім не здивувався, якби Віка курила за школою, разом із цими своїми подружайками, клубом Орлиць, схожими на рок-версію «Spice Girls» чи потвор із «Monster High», колись улюбленого Вічного серіалу — тепер це вже вчорашній день, вона виросла з нього, як із плаття. Тепер моя сестра носить чорні джинси й футболку з написом «Fuck Off». Добре, що бабуся не розуміє англійської.

На відміну від мене, Віка в школі популярна. Тобто батькам таки вдалося створити екземпляр, невідбракований ще на старті.

— Мати... Мама дзвонила?

Віка заперечно хитає головою.

Гм. Піду до бабусі.

Її кімната, колишня мамина спальня в мансарді, пахне ліками й старістю. Старість має свій запах, я це знаю, відколи бабуся тут живе. Їй уже майже вісімдесят, хоч мамі щойно сорок. У бабусі довго не було дітей, вона сама каже, що мама в них знайшлася, як манна небесна. Коли вони з дідусем уже геть утратили надію.

— Привіт, Бабі, — вітаюся я. — Як справи?

— А ти чого такий задоволений?

Звісно. Мати б точно нічого не помітила, але бабуня має радар на всі нюанси мого настрою.

— Ти переміг у забігу?

— Бабусю! Не смішно. Просто... — і ось я вже хочу розповісти, що познайомився із симпатичною дівчиною й узагалі, але якось не можу й слова видушити. — Якийсь такий настрій гарний. Просто так.

— Ну, певне ж, — примружує око бабуся.

— А ти як почувашся?

— Чудово. Уже краще. Щось трохи не мала сил нині, але вже добре.

— Бабусю... — наважуюся я, з нею нелегко говорити на такі теми. Вона поводитьсь, наче втричі молодша. — Може, тобі варто сходити до лікаря?

— Та що мені ці коновали! — обурюється вона. — Я ж маю про вас піклуватися! Усе зі мною гаразд. Балакаю — значить жива. Мені просто потрібно трохи відпочити. Вимкни світло, Фелю.

Так виглядає мій дід. Віка грає на телефоні, бабуся лежить нагорі, і я — шкільний лузер, фахівець із брудної роботи, який зараз засукає рукави й митиме посуд. Більше в цьому домі нікого немає й ще з місяць не буде. Або й два. Бо... от власне.

Одного дня, — мені тоді було сім, а Віці три роки, — батько випарувався із нашого життя. Це Четвертий Момент. Не те, щоб я відчув це як помітну зміну, бо, як я вже казав, він і раніше рідко бував удома. Батько був далекобійником і з'являвся в нас лише кілька разів на місяць, але мама це важко пережила, бо раптом не стало грошей, їй довелося йти на роботу, а Віку віддати до дитсадку. Мама — медсестра, і заробляла дуже мало, у нас вічно не було грошей, бо садок платний, комунальні треба платити, купувати підручники й одяг, таке інше — щоразу мама лише зітхала. Від батька ми нічого не отримували, а коли бабуся казала, щоб мама подала на аліменти, та відповідала, що їй нічого від нього не потрібно. Одним словом, це були важкі часи, якби бабуся час від часу щось мені не купувала, то навіть не знаю, бо Віка завжди була першою. Я не скаржуся, бо якось ми давали собі раду... аж до певного моменту.

От, власне. П'ятий момент — це коли мама вперше поїхала до Німеччини. Мені тоді було дванадцять, а зараз чотирнадцять. Ми залишилися з бабусею й жили досить непогано. Мама там доглядала якогось дідуса й за місяць заробила стільки, що ми заплатили частину боргу за помешкання. Ще вона купила комп'ютер і нову пральну машину, бо стара зламалася, і загалом виглядало на те, що настали нові, кращі часи.

Вона мала поїхати ненадовго, когось там заміняла. Але потім подалася знову. І частіше її вдома не було, ніж навпаки. Ми якось давали собі раду, доки бабуса не захворіла. Вона ледве дигає і їй потрібно купу бабла на ліки, і тепер мама каже, що тим більше змушена їздити на заробітки. Стало фігово.

— Сміття хоча б винеси, — кажу я Віці, а та дивиться на мене спідлоба.

— Ти ж бачиш, що я уроки роблю. Тобі чудово відомо, що в четвертому класі вимоги суворіші.

— Ти ж не вчиш, а граєш.

— Не граю. Я перевіряю на ФБ, що було з математики.

Я бачив, що вона грає. Я можу відрізнити, але не маю сил сперечатися з нею. Починаю мити посуд, сподіваючись, що це вижене сестру до своєї кімнати, бо чесне слово, мені навіть бачити її вже не хочеться. Нічого не робить і на все плювати хотіла, ніхто її не виховав, то й мені навряд чи вдасться. Я б хотів, щоб мама повернулася й зайнялася цим усім.

Віка не виходить, тільки вдягає навушники, щоб не чути галасу миття. Щось вона таки їла, бо я намагаюся відмити каструльку від киселю. Звичайно, їй не спало на думку залишити мені хоч трохи. Цікаво, чи бабусі принесла... І чи бабуса взагалі щось їла.

— Віко...

Вона робить вигляд, що не чує, але я намагаюся докричатися крізь навушники, адже навіть з ними щось там чути. Я трясу її й вириваю з вух навушники.

— Ай! — верещить вона. — Боляче! Лапи забори!

— Чому ти зжерла кисіль і нічого не лишила?

— Лишила, — відповідає. — У холодильнику. — Я пропонувала бабусі, але вона не хотіла.

А я вже було подумав, що у Віки є до мене чудові сестринські почуття. Ну, але принаймні для бабусі щось зробила.

— Можеш з'їсти, якщо вона не буде, — ласкаво дозволяє сестра.

Піду до бабусі. А ні, не піду, вона хотіла подрімати. Чорт, мене це непокоїть, бабуса завжди була на ходу, я ще ніколи не бачив, щоб вона спала вдень. Я не знаю, що робити. Змусити її піти в поліклініку, а може,

викликати лікаря? Намагаюся подзвонити мамі, але вмикається автовідповідач. Зараз вона працює в такого одного, де погане мобільне покриття. Я піднімаюся сходами, тихенько прочиняю двері й чую, як бабуся похропує. Якщо спить, то, мабуть, усе гаразд.

Повертаюся до посуду. Віка, звичайно ж, сміття не винесла. Я ставлю на сушку останні тарілки й міцно зав'язую мішок. Ніби із запахом полуниці, але як на мене, і так страшенно смердить.

Зношу мішок униз. Щиро кажучи, на сьогодні з мене досить. Згадую дівчину, із якою познайомився на стадіоні, та її усмішку. Цікаво, чи вона так само б посміхалась, якби їй щодня доводилося мити гору брудного посуду?

Віка

Не збираюся я ані посуд мити, ані сміття виносити! Жодна моя подружка цього не робить. У них із цим удома все нормально, не те, що в мене. На щастя, вони в нас не бувають, це я ходжу до них. Завжди кажу, що батьки суворі й не люблять гостей, цього абсолютно достатньо. Якщо хочу, то я дуже ввічлива, і батьки подружок мене люблять. Я добре вчуся, і досить. Минулого року була найкращою в класі. Побачимо, як піде тепер, з'явилися всі ці нові предмети, і вже не можна буде так сачкувати. Але це моя стратегія виживання: вчитися якомога краще, тоді всі дадуть тобі спокій. Мама і бабуся задоволені, а Фелікс хай не пхається. Він старший, і сам повинен усім займатися. Мені й так є що робити.

Насправді ситуація непогана. Коли мама сидить удома, то постійно контролює й про все допитується, їй постійно здається, що мені шість років. Вона не помітила, що я вже не ходжу на дні народження з клоунами! Тепер ми з дівчатами організували клуб і робимо різні класні штуки. Я вмикаю комп'ютер і заходжу в групу.

«Сич, прийом», – пишу. Сич – це така сова. У нас у всіх якісь пташині прізвиська.

«Яструб, прийом», – пише Майка.

«Орлиця, – це Зуза. – Що нового?»

«Норм, – відповідаю. – Завтра після школи в Будиночку на дереві?»

Будиночок на дереві – це теж шифр. Ніякий це не будиночок на дереві. Ми так називаємо місце за школою. У паркані є дірка, про яку знаємо лише ми, нею пролазимо на парковку й сидимо на низьких підмурках. Там нікого немає, а машини, схоже, поставили назавжди.

Майка вигадала розвагу: дзвонити різним людям, випадковим, або висилати повідомлення. Вчора ми дзвонили з питанням, чи вони замовляли в нас піцу й що доставка запізнюється. Ржака ще та, люди взагалі не розуміють, про що мова. Ми це ще записуємо, у нас такі додатки в телефонах, а потім

слухаємо, суперова забава. Найкраще, коли вони так дуже нервують, але ми потім вибачаємось, що помилка. На щастя, ніхто ще не передзвонував, принаймні мені.

«Завтра акція піца?»

«Ковбаски, — пише Майка. — Добрий день... Ви замовляли в нас мисливські ковбаски?»

Від самої думки про це я падаю зо сміху.

Ні, справді, слава Богу, що мами немає, бо наскільки я її знаю, вона одразу б хотіла забирати мене зі школи й узагалі контролювати. Минулого року пару разів прийшла, вистачить. Катастрофа, ще й цілує мене, вітаючись. На щастя, ніхто цього не бачив, інакше я просто не знаю. У школі — як на війні, достатньо раз підсковзнутися — і ти пропав. Орлиці й справді, наче хижі птахи. Мене б теж розшматували, якби пронюхали, як насправді в нас удома. Звичайно, я теж Орлиця, але постійно боюся, бо взагалі я не повинна бути однією з них. Не повинна бо... ну, бо достатньо раз прийти до Майки чи Зузи, щоб зрозуміти, чому.

Насамперед: у них є все. Коли я прошу маму купити мені планшет і PS4, і новий велосипед, бо старий уже ніякий, і конверси, і пенні, бо у всіх дівчат є Пенніборди, то починається стара пісня:

— А що таке PS4?

— Приставка. Ігрова.

— Ти знаєш мою думку про ігри.

О, так, я чудово знаю, що вона думає про ігри. Приблизно те, що я про печінку. Ніколи не куштувала й не куштуватиму, а й так знаю, що вона огидна та її неможливо їсти.

— То ти не купиш мені PS4?

— А скільки вона коштує?

— Ну, не знаю... мабуть, кілька сотень.

Тоді вона майже непритомніє й каже, що в такому випадку я можу про це забути, що ігри шкідливо діють на мозок і так далі, і була б я мудріша, то б розуміла, що мати — не так важливо, як бути. Я розумію, що якби приставка коштувала тридцятку, то мама б купила, хоч і не схвалює ігор. Мені здається, що це називається лицемірство. Бо вона робить вигляд, що не купить, бо ігри шкідливі й усе таке, а насправді — їй шкода витратити на це стільки грошей.

— Тоді конверси, — кажу примирливо, бо ніколи не втрачаю надії бодай на щось її розвести. — Мені так чи сяк потрібне якесь взуття до школи.

— А що таке конверси?

Ці розмови з дорослими нагадують діалоги землянина із прибульцем. Як можна жити й не знати, що таке конверси?

— Кеди. Вони класні.

Здогадайтеся, яким буде наступне запитання.

— А скільки вони коштують?

— Залежить. Десь пару сотень.

— Стільки за кеди? Ти із глузду з'їхала?

Знаю, вона й так не зрозуміє, що це культове взуття. Вважатиме, що кеди із супермаркету нічим не гірші.

— Тоді Пенні-борд. Він коштує лише сотню.

— Лише сотню! Спробуй сама заробити сотню, то поговоримо. А що таке Пенні-борд?

— Скейт такий.

— Скейт? — мамин вираз обличчя стає прихильнішим і я знаю, чому. Бо скейт — це спорт, а спорт — це здоров'я.

— Купиш мені на день народження? Це вже через місяць!

— Ну, може. Я подумаю.

Міна задоволеного кота віщує успіх місії «Пенні-борд». Може, і справді подарує. Ці скейти такі кльові! У дівчат, звісно ж, є, і вони краще на них їздять, бо мають на чому вправлятися. А мені навіть соромно просити позичити на трошки.

Опта

— Є хтось удома? — питаюся, переступивши поріг. Дурне питання, хтось має бути, якщо відчинено. Але раді мене бачити лише коти. На щастя, мої коти мене люблять. Болек і Льолек, я назвала їх так на честь улюбленого в дитинстві мультсеріалу. Старшому, Болекові, уже чотири роки, це чорний поважний кіт, який ніколи не встає без потреби. На всіх і все він дивиться примружившись, наче говорить: «Не відволікайте мене через дрібниці, я зараз зайнятий, я роздумую». Зазвичай він сидить на канапі, а якщо його не пускають туди — на кріслі. Він любить, коли м'яко. Льолек, дворічний кіт молочного кольору, — повна протилежність Болека. Його улюблений спостережний пункт — висока полиця над входом до кухні. Колись ми тримали на ній різні вази та якісь фігурки, але шойно в нас з'явився Льолек, усе це швидко перетворилося на порцелянові друзки.

Льолек бачить, що я прийшла, і тут-таки зістрибує на стіл, скидає цукорницю й прибігає до мене, як пес, а я перевертаю його на спину й гладжу біле хутро. Він це обожнює. Найбільше мені шкода, що мама не встигла з ним познайомитися.

— Клятий котяра, — каже Марта.

— Привіт, Марто! — гукаю я до неї. — Привіт, тато.

Марта намагається зібрати цукор.

— Не можна такого дикуна у квартирі тримати. Цю полицю потрібно зняти, Адасю, тоді він не матиме звідки стрибати.

Оце вигадала! З мого досвіду знаю, що тато зараз посміхнеться, скаже: «Так-так, Мартусю, звісно». Ця жінка погано на нього впливає. Хоч би вона швидше його розлюбила.

— Може, краще стіл пересунути, — пропоную я. — Поміняти місцями із кріслом. Тоді він стрибатиме на крісло.

— Ще не вистачало, щоб він мені на голову стрибав! — обурюється Марта.

У неї ні на йоту нема почуття гумору. Що татові в ній подобається? Волосся? А може, вона має якісь хороші риси, про які я не знаю. Мабуть, що так.

Тато мовчить. Він дивиться лише на Марту, наче думає, що б сказати, аби вона була задоволена.

— Винеси сміття, — каже він урешті мені.

Так-так, казка про Попелюшку — із життя. І справді: жила-була дівчинка, яка одного дня зовсім несподівано втратила маму. А потім у житті її тата почали з'являтися інші жінки. Які Попелюшку недолюбливали.

Йду до смітника. Навіс із контейнерами стоїть біля останнього під'їзду, тому, коли живеш у першому, як ми, треба пройти добрячий шматок дороги. Насправді, мені навіть подобається, але дехто жаліється, зокрема літні сусіди. Я саме помічаю одну з них, яка з упертим виразом лиця несе повнісінький пакет. Підбігаю.

— Давайте я допоможу, — пропоную.

— Не треба, — бурчить вона у відповідь, а я лишаюся із роззявленим ротом.

Іноді з людьми буває важко, це точно. Мама вважала, що я наївна, бо думаю, наче всі вони хороші й потребують допомоги. Що я надто велика ідеалістка в наші дні. Я не вживаю слів «хороший» чи «поганий». Бо мені здається, що кожна людина є мішанкою обох цих елементів, немає навіть сенсу замислюватися, який із них переважає. Як на мене, люди поділяються на легких і важких.

Наприклад, Марта – важка. І мені важко її полюбити. Але я вірю, що вона має хороші риси, про які я не знаю, адже тато закохався в неї. Може, йому вона показує інше своє обличчя... Натомість цей хлопець, Фелікс, – із легких. Він мені одразу сподобався. Цікаво, з якого він класу – точно, не з першого, [1 – Відповідник нашого сьомого класу (прим. пер.)] бо я б побачила його на нашій святковій лінійці.

Коли я повертаюся, тато з Мартою сидять за столом і п'ють вино.

– Як справи на роботі, тату? – питаюся.

Тато працює в рекламному агентстві. Розробляє рекламні кампанії відомих брендів. І саме на роботі він спочатку познайомився з Беатою, через рік після маминої смерті, потім з Анжелікою, а тепер – із Мартою. Кожна удвічі чи тричі молодша за нього. І всі хотіли б увійти до світу шоу-бізнесу, стати моделями чи акторками. Марта прийшла на кастинг для реклами шампуню. Волосся в неї й справді бомбезне, натуральний блонд, і таке гладке й блискуче, що мені й мріяти про таке годі.

– Нормально, – каже тато. – Їстимеш щось?

– Їй не варто стільки їсти, – встрягає Марта.

Однією з рис важких людей може бути звертання до тебе в третій особі.

– Їстиму, – відповідаю я з усмішкою. – Я не планую стати моделлю, – пояснюю спокійно. – З моєю фігурою й природною схильністю до повноти це було б складно. Я ніколи не виглядатиму, як ти. І я страшенно голодна.

Я кашляю. Треба запшикатись.

– У неї випадково немає алергії на котів? Адак, тобі потрібно обстежити її.

Погано. Звичайно ж, у мене алергія на котів, бо в хаті я задихаюся сильніше, ніж на вулиці. Але що з того? Я не віддам Болека і Льолека!

Болека мені мама подарувала на день народження, за рік перед смертю. Вона загинула в автокатастрофі, їхала провідати мене в літньому таборі, і якийсь зустрічний водій різко вилетів на її смугу. Він теж загинув, їдучи на великій швидкості. У його крові було скількись-там проміле. Мені важко спокійно думати про це, але я знаю одне: мама не страждала. Лікарі швидкої сказали татові, що вона загинула миттєво. Це не надто втішає, але, може, так краще, ніж якби вона, наприклад, захворіла на рак і мучилася б місяцями.

Найсумніше мені через те, що я не мала змоги попрощатися з нею. З іншого боку, завдяки цьому мені здається, що вона постійно поруч. Я часто розмовляю з нею, коли ніхто не чує. А іноді в мене навіть виникає враження, що якась її частина лишилася в котячому обличчі Болека. Бо мама теж була таким філософом, як цей кіт. Спокійна, завжди лагідна, терпляче слухала, що їй кажуть, навіть коли я молола якісь дурниці.

Я не маю претензій до тата, що вже через рік він познайомився з дівчиною, я розумію, що йому було самотньо. Але, з іншого боку, ці дівчата так відрізняються від мами, що я аж замислююсь іноді, чи він узагалі любив її, настільки вони відмінні. Я намагаюся про це не думати, і дивитися на ситуацію позитивно. Може, тато все ж щасливіший, що в нього хтось є? Окрім того, є один плюс: якби не Беата, його перша дівчина після мами, у нас не було б Льолека. Бо Льолека я знайшла. Хтось кинув мале кошеня в нас біля смітника. Він був шалено нещасний, голодний і зневоднений. Сидів і чекав, доки його пожаліють. А я вийшла зі сміттям і повернулася з котом. І тоді Беата заступилася за мене з Льолеком. Може, вона хотіла піддобритися, а може, просто любила котів – важко сказати, бо я не встигла добре з нею познайомитися, вона дуже швидко зникла з нашого життя. Зате Льолек лишився. Тато його полюбив, навіть більше за Болека, і спочатку його веселило, що той так скаче по меблях.

На жаль, нові дівчата не поділяли нашого захвату, і тато зараз поводитьсь, наче Льолека не любить. Бідний тато, він ніколи не вмів відстоювати власні переконання. Він просто дуже боїться, що хтось перестане його сприймати. І мова тут не лише про кота.

Беата, наприклад, терпіти не могла телебачення, тож тато припинив дивитися футбол, хоч колись це обожнював. Телевізор він умикав тихцем, коли її не було, і занепокоєно дивився на годинник: він вимикав телевізор за п'ять хвилин до її приходу, навіть посеред матчу. Натомість Анжеліка любила вечірки, які тато ненавидів, але ходив з нею, щоб мати святий спокій, і страждав. А от, Марта – вегетаріанка, і тато при ній не їсть м'яса. Але коли її немає вдома, він їсть, і це дуже дивно. Мені шкода тата, бо він так сильно хоче, щоб якась із жінок його покохала.

Фелікс

Чорт забирай! Прокидаюся серед ночі й одразу розумію, відбувається щось недобре. Шкурою відчуваю. Прислухаюся в темряві. Так, здається, з бабусиною кімнати долинають якісь звуки. Плач? Підхоплююся й мчу нагору. Бабуся стогне.

– Бабусю, що з тобою?

– Болить, – зойкає бабуся. – Синку, синку!

– Що тобі болить?

Вона показує на живіт.

– Зараз я викличу швидку, усе буде гаразд, не хвилюйся!

Але насправді я не знаю, чи її заспокоювати, чи дійсно відразу викликати швидку.

— Не треба швидкої, ні, зараз минеться, — відважно каже Бабі, але я її не слухаю й збігаю донизу. Який там номер? Господи. Швидку шукаю в Інтернеті. Виявляється, викликати її не так просто. «А де саме болить?» «Який біль?» «Не знаю, — відповідаю, мене це реально бісить. — Бабусі дуже погано, вона ледве говорить».

Вони таки обіцяють приїхати. Чекаю — і це очікування страшенно тягнеться. Раптом чую лопотіння босих ніг по підлозі. Віка прокинулася.

— Бабусі погано. Я викликав швидку, — кажу.

Віка широко розплющує очі, вона в шоці.

— Ти був у неї нагорі? — питається.

Ні, звичайно, я телепат і здогадався, що бабуся захворіла.

— Так. У неї живіт болить. Дуже сильно.

— Ой. І що тепер? Що ми робитимемо? — Віка починає плакати. Раптом вона перестає бути бунтівною Орлицею й знову стає просто наляканою дитиною.

— Не турбуйся, зараз приїде лікар і потурбується про неї.

Чекаємо.

— Може, піднімешся нагору, а я тут почекаю на них? — пропоную.

Вона боїться.

— Мені страшно, — шепоче. — Я не хочу лишатися з бабусею сама. А раптом щось станеться?

— Гаразд. То я піду до неї на хвилинку, а ти чекай тут біля домофону, добре?

Вона киває. А я... я теж боюся. Але йду.

Ще на східцях відчуваю якийсь сморід, чорт, бабуся, здається, знудило. На щастя, вона змогла перехилитися й не облягла себе й постіль, а лише підлогу коло ліжка. Я шукаю поглядом якусь ганчірку, але де я її візьму? Іду до ванної, виймаю із прання старий рушник, беру тазик з водою. І другий рушник, сухий. І туалетний папір. Бідна бабуся. Чую, як дзвонять у двері, мабуть, це санітари. Я встигаю прибрати, перш ніж вони піднімаються. Виходжу, щоб вони могли оглянути бабуся.

— Ми забираємо її, — каже незабаром один із них.

— Що з нею? — цікавлюся з острахом. Віка теж піднялася, приклеїлася ззаду до моєї спини й перелякано тремтить.

— Ще не відомо. Є хтось із дорослих?

— Ну, бабуся доросла.

— Ви мешкаєте самі з бабусею?

— Ні, мама є, але її немає, тобто вона поїхала на кілька днів.

Він суворо дивиться на мене.

— Мама вранці повернеться, ми вже їй повідомили, — брешу.

— Бо в цій ситуації... Не знаю, чи ви можете лишитися самі. А є хтось із родичів?

— Я можу подзвонити татові, якщо треба.

Це неправда. Зрозуміло, що я не дзвонитиму батькові.

— Не якщо треба, а обов'язково. Бабуся точно не повернеться швидше, ніж через кілька днів... Є підозра на... — він не договорює, а я нервово ковтаю слину. Мабуть, це помітно, бо він поплескує мене по плечу. — Нема чого хвилюватися заздалегідь, ми вчасно встигли. Дізнайтеся вранці в лікарні на Волоській, що далі.

— Добре... Але якби щось сталося, ви подзвоните мені? — знову глитаю. Пишу на аркушику номер телефону.

— І мамин номер, будь ласка, — каже він.

А мені хочеться, аби вони врешті зайнялися бабусею, яка весь час стогне, і припинили нас допитувати.

Ми з Вікою лишаємося самі.

— Ти справді дзвонив мамі?

— Ні, зараз глупа ніч. Мама встає на світанку до цього хворого чоловіка. Вранці їй подзвонимо.

— Вона два дні вже не дзвонила взагалі! Чому?

— Поняття не маю. Мабуть, дуже зайнята. Лягай уже спати.

— Подзвони їй, — просить Віка.

— Подзвоню, звісно, — піддаюся я. Насправді мені теж потрібна підтримка.

Дзвоню. Але ніхто не відповідає. Наскільки я знаю маму, її телефон лежить десь у сумочці. Навряд вона почує його уві сні.

— Подзвониш татові?

— Ні.

— Тоді я йому подзвоню! — Віка починає плакати.

— Але навіщо? Четверта ранку, Віко. Лягай.

— А тепер точно не засну.

Мені хочеться спати, я змучений. Але я її розумію.

І не залишу так.

— Заварю тобі чаю, — зітхаю я.

— Пішли на балкон? Посидіти.

Ми мешкаємо в старому одноповерховому будиночку. У бабусиній кімнаті є невеликий балкончик.

Ніч прохолодна.

— Візьмемо пледи. Будь ласка.

— Ок. Тільки чаю зроблю.

Я ставлю на балконі пару стільців. Віка приносить пледи. Ми сидимо й п'ємо чай, дивлячись на темне подвір'я.

— Гадаєш, вона помре?

— Та ні, ну що ти! — гарячково заперечую я, бо що сказати молодшій сестрі? Що як не зараз, то колись? — Може, у неї апендицит або що. Не хвилюйся, головне, що вона в надійних руках.

— Чому ти сказав, що мама вранці повернеться?

— Бо... Не знаю. Але я подумав, якщо сказати, що вона далеко, то нас одразу відправлять до дитбудинку чи чогось такого. Бо, розумієш, ми нібито замалі, щоб мешкати самим. Але ж мама повернеться, шойно дізнається. Це точно. А вранці... якщо хочеш, подзвониш татові.

Хоч би його мобільний ще був дійсний. Ми майже рік не спілкувалися. Востаннє він дзвонив на Вічин день народження.

Ночі вже справді холодні, зараз початок жовтня. Повірити не можу, що літо було страшенно спекотне, і всі мріяли про такі ночі. Віка щільніше загортається в плед. Небо надивовижу густо всіяне зірками. Я дивлюся на золоті крапочки й думаю, чи я б щось відчув, якби бабуся померла. Десь я читав, що люди часто відчують, коли близьким загрожує щось погане. Тому я не дуже хвилююся.

Віка врешті засинає під пледом, тож я сиджу й ще із чверть години це все обмірковую, а тоді піднімаю її обережно й тягну до ліжка. Моя сестра спить міцно, коли вже засне — її ніщо не розбудить, навіть, якщо її підняти. Я завжди жартую, що хтось міг би вкрати її уві сні.

Мене будить дзвінок. Мама. На щастя, бо перша думка була, що це з лікарні. А з лікарні з хорошими новинами не дзвонять.

— Що сталося? Чому ти дзвонив серед ночі?

Я розповідаю про бабусю й лікарню.

— Господи. Як вона?

— Не знаю, мамо, ти повинна подзвонити їм.

Вона дуже розгублена, я й не дивуюся.

— Знайди мені в Інтернеті номер.

Другою рукою я набираю на комп'ютері, що не вимикається ні вдень, ні вночі, назву лікарні й диктую їй номер.

— Ти вже знайшов?

— Ну, так. Зрештою, у тебе в хаті живе справжній звір Інтернету. *Intemetus domesticus*.

— Припини, — перебиває мама.

Це несправедливо, вона не мала б мене сварити. Вона повинна бути тут.

— Коли ти повертаєшся?

— Не знаю, — каже. — Зараз зателефоную до лікарні й передзвоню тобі, гаразд?

— Окі.

Моє сподівання, що дізнавшись про бабусю, мама одразу сяде в Кемпені на перший потяг до Крефельда, а там пересяде на автобус і приїде, виявилось абсолютно нереальним. Я чекаю на дзвінок, застигнувши, як воскова фігура Мадам Тюссо. Хапаю слухавку.

— Її вночі прооперували. На щастя. Все пройшло добре. Це був перитоніт. Бабусі доведеться побути якийсь час у лікарні. Тобі потрібно привезти їй речі, піжаму, зубну щітку, пасту, всяке таке.

— Мені? Але ж ти повернешся?

Відчуваю, що от-от розплачуся.

— Розумієш, це не так просто, я ж не можу отак кинути пана Ганса. Мені спочатку потрібно переговорити з відповідними особами... Вони мусять знайти йому доглядальницю на заміну. Це стара хвора людина.

Я не витримую.

— Бабуся теж стара хвора людина! Тобі важливіше піклуватися про якогось діда, ніж про власну матір!

— Феліксе, припини. Мушу закінчувати, у мене мало хвилин. Я куплю новий пакет і передзвоню, добре?

— Чекай! — у моєму голосі, певно, чути відчай, бо мама не кладе слухавку. — Мені не йти до школи?

— Чому ж ні?

— А лікарня?

— А, лікарня. Візьми речі, розбуди Віку й одразу їдь, прийдеш на другий урок, якщо затримаєшся. Не можна занехаювати навчання, Феліксе.

«А тобі не можна занехаювати нас», — думаю, але нічого не кажу.

— Ну, то тримайся, — додає вона насамкінець і роз'єднується.

Шоста. Зазвичай уранці я страждаю на те, що називаю синдромом поганого ранку. Симптоми: очі затуманені, трохи закислі, напівсліпі, рот постійно роззявлений і позіхає, відсутня координація руху кінцівок, неможливість зосередитись. Минається після першого уроку, хіба що перші два — математика, тоді проходить після другого або тримається до кінця дня. Зараз, на диво, я не помічаю в себе жодного симптому.

Стаю під душ, чищу зуби, із прикрістю з'ясовую, що паста закінчується: Віка вже встигла надрізати край, щітку треба вставити в отвір і вимазувати, доки в тюбику зовсім нічого не лишиться. Чого-чого, а економити мама нас навчила. Швидко вдягаюся. На щастя, мені не доводиться довго гадати, що вбрати. Натягаю джинси, до них одну з безсмертних чорних футболок. Футболка пожмакана, тож я розтягую її на всі боки, щоб трохи розгладити. Не знаю, чи мене взагалі пустять до тієї лікарні.

Чверть по шостій. Забиваю до Вікіпедії «перитоніт».

Перитоніт (лат. peritonitis) — запальний процес у черевній порожнині, спричинений найчастіше бактеріальною інфекцією (унаслідок перфорації органів травлення й розповсюдження бактерійної флори), хоч іноді запалення можуть викликати хімічні фактори (наприклад, кров, жовч, сеча, шлунковий чи підшлунковий сік). Може виникати як післяопераційне ускладнення при видаленні апендициту, оперативному лікуванні виразки шлунку чи дванадцятипалої кишки тощо. Перитоніт дуже небезпечний і завжди вимагає стаціонарного лікування, оскільки становить безпосередню загрозу для життя хворого.

Безпосередня загроза для життя хворого. Холону. Закладаюся, що в літніх людей ця загроза вища. Мене починає трусити, але я вирішую якось взяти себе в руки й розбудити Віку. Треба якомога скоріше їхати до лікарні, у бабусі ж там і справді нічого немає.

Я вписую адресу на сторінці пошуку маршрутів, на щастя, це недалеко.

Пакую у великий жовтий пакет із супермаркету рушник і мою косметичку, до якої складаю речі з бабусиної ванної. Я не розуміюся на цьому, мені навіть спадає на думку, чи не попросити Віку допомогти, але вона саме страждає на синдром поганого ранку. Піжама. Де в бабусі може бути піжама? У шафі знаходжу щось схоже на нічну сорочку, білу в дрібні квіточки.

— Поснідай пластівцями, — кажу Віці. — Даси собі раду. Мені треба йти.

Беру шкільний рюкзак, щоб уже не вертатися додому, і виходжу.

Будинок лікарні виглядає досить суворо й більше схожий на якийсь бездушний військовий штаб. Швидко підраховую: приблизно сотня вікон, принаймні із цього боку, то скільки пацієнтів? Тисяча? Не сумніваюся, що тут щодня хтось помирає.

Зрозуміло, що всередині я тут-таки гублюся. Жодні знання, отримані протягом семи років освіти, не допомагають зорієнтуватися, як знайти бабусю. У якому відділенні вона взагалі лежить? Я знаходжу реєстратуру і врешті з'ясовую, що мені потрібно в інше крило. Ніби треба пройти переходом, хоч я не розумію, де саме. Знову гублюся і, здається, сідаю не в той ліфт, бо опиняюся в гінекології, тут бабусю я навряд чи знайду. Врешті якийсь лікар, високий, як тичка, що пружинить із кожним кроком у своїх темно-синіх кроках, зглянувся на мене й провів просто під двері відділення.

Може, мій вигляд і не додає популярності серед однолітків, але, на щастя, дорослі мене обожають. Я невисокий хлопчина в окулярах, з милою посмішкою, і давно помітив, що це улюблений типаж у покоління моїх батьків. Звісно, у мене щодо цього власна теорія: люди загалом бояться старшокласників-качків. Слабаки безпечні. Адже такий чемний хлопець, як я, нікому смітника на голову не надягне.

Якусь мить я стою під відділенням, врешті натискаю кнопку дзвінка й приклею на лице усмішку номер один. Вона призначена для вчителів, шкільних медсестер, а також — чом би й ні — для персоналу лікарні на Волоській. Кажу, що я до бабусі, але ніхто не зустрічає мене з розкритими обіймами, медсестра непривітна й узагалі не всміхається, здається, наче в неї проблеми із штучною щелепою. Тим більше доводиться тягнути кутики вуст догори. Врешті мене пускають: переконує їх, здається, лише торба, повна бабусиних речей.

Літні люди, зокрема хворі, завжди виглядають меншими. Зсихаються. І зараз мені здається, що й бабуса відучора зсохлася. Вона не спить і, схоже, рада мене бачити.

Я не знаю, куди себе приткнути. Немає де сісти. Окрім того, на мене дивиться ще кілька пар очей. Палата восьмимісна, нагадує спальні в дитячих таборах. Я роззираюся. В однієї з пацієнток, біля самої батареї, колір обличчя, як простирадло, рот широко відкритий. Мені цікаво, чи вона взагалі жива. Переводжу очі на бабусю. Мабуть, я виглядаю перелякано, бо вона починає мене втішати, хоч мало б бути навпаки.

— От бачиш, Фіфі, усе вже гаразд, — каже вона. І цього разу я їй не скажу, щоб вона не називала мене Фіфі. Присягаюся, я більше ніколи не скажу їй нічого неприємного, аби вона лише чимскоріше вийшла з цієї помиральні.

— Як ти почуваєшся, Бабі? — питаюся. І спадає на думку, що насправді я не знаю, чи їй подобається, коли її так називають. Загалом, це теж досить інфантильне. Коли вона звідси вийде, обов'язково спитаю.

— Уже добре, синку. Порізали мене й лікують, дивися, скільки всього, — вона вказує на крапельниці. З бабусиної руки стирчить голка, і туди стікає якась рідина із прозорої трубки.

— Я тобі піжаму привіз... точніше, сорочку. І якусь косметику.

— Дякую. Поклади там, на тумбочці. Зараз я навряд чи перевдягатимусь. Але дякую.

— Мама скоро повернеться й прийде дізнатися, чи тобі ще щось потрібно.

— Сьогодні?

— Ну... вона повернеться якомога скоріше.

Я нічого не кажу їй про розмову з мамою, не хочу її хвилювати.

— Як ви тепер дасте собі раду?

Бабуса, мабуть, відчула, що мене самого це трохи лякає.

— Не хвилюйся, усе під контролем. Я все вмію сам, а мама точно от-от приїде, тільки мусить знайти там якусь заміну. Я радий, що з тобою вже все гаразд. Що сказав лікар?

— Що ховати мене ще ранувато, — всміхається бабуса. — І мені пощастило, що мене швидко прооперували. Сказав, що якби ми чекали до ранку, то всяке могло б статися. Ну, і якийсь час муситиму побути в лікарні. Тиждень чи два. Але вже зробили всі аналізи й кажуть, що загалом у мене все чудово.

На мою думку, здоров'ям вона не променіє, однак ці слова діють заспокійливо.

Сиджу ще трохи, а тоді вона сама мене виганяє, коли кажу, що я з лікарні одразу до школи. Окрім того, вона втомлена. Цілую її в щоку. Бабуся гаряча, наче в неї температура. Чорт, у неї, здається, лихоманка. Виходжу й вирішую знайти якогось лікаря.

— Дивно, що тебе впустили, — каже цибатий лікар. Він теж носить крокси. — Немає нікого дорослого?

Я пояснюю йому ситуацію, на щастя, він розуміє.

— Не хвилюйтеся, — говорить він мені, певно, за звичкою, бо завжди розмовляє з дорослими. — Немає причин тривожитися. На щастя, бабуся потрапила до нас вчасно й усе закінчилося добре.

— У неї температура, — повідомляю.

— Це нормально. Їй дають антибіотики. Але я подивлюся її, зараз обхід. Не турбуйся, хлопче.

Мабуть, він урешті пригадає, що говорить із дитиною, бо перестав звертатися до мене на «ви».

— Ви точно зайдете до неї? — я намагаюся бути сміливим і конкретним, це найкраща стратегія, якщо хочеш щось вирішити.

— Точно.

Минаючи палату, я ще раз зазираю у вікно. Бабуся спить. Я виходжу з відділення й наддаю ходу. Однаково встигну аж на третій урок, а не на другий, усе це тривало довше, ніж я думав.

Віка

Я психую, бо не можу знайти ключі. Поняття не маю, куди їх запхала. Обшукую весь будинок, але вже за десять восьма, тому я просто виходжу. У разі чого скажу Феліксові, що від хвилювання не зачинила, хоч я, мабуть, повернуся раніше за нього. Дивлюся лише, чи ніхто із сусідів не бачить, що я не замкнула.

Дорогою зустрічаю Орлиць і психую ще більше. У Зузи нові «конверси», ще й саме такі, як я хотіла, з американським прапором. Тепер навіть якщо в мене будуть гроші, я ж не куплю точно такі, бо вона відразу скаже, що я мавпую. Окрім того, виявляється, вони вчора були в кіно без мене й навіть нічого не сказали. Мабуть, я б і так не пішла через гроші, але інша справа, коли тебе навіть не кличуть. Бісить мене це!

Та найгірше, що я не можу сказати їм про бабуся. Тобто, я кажу, що бабуся в лікарні, але не кажу, що ми з Феліксом самі, і що мама невідомо-коли повернеться, нічого такого я їм сказати не можу, бо вони ж уважають, що в мене нормальна родина, не казна-що.

Уроки сьогодні страшенно нудні, усі без винятку. Я терпіти не можу школу, і зовсім не тому, що потрібно вчитися, а тому що це найнудніше на світі. Коли я в школі, то думаю, що краще б я вже посуд мила замість цього. Я сподівалася, що в четвертому класі все буде цікавіше, бо предмети різні, але, на жаль, нічого не змінилося.

Вчителі у 4–6 класах гірші за нашу пані Паулінку. Окрім того, вона розуміла, що через кілька уроків нам набридає, і завжди вигадувала щось класне. Нові цього не бачать, бо кожен проводить з нами лише 45 хвилин. І коли пані Чапля приходить до нас на шостий урок, англійську, вона не враховує, що перед цим у нас уже була польська, математика, природознавство, фізра, музика, і ми справді замучені. Вона, врешті-решт, не має уроків з восьмої, я перевіряла, Чапля щодня приходить на десятую і, мабуть, ще спить, коли ми товчемо рівняння. Мабуть, тому на шостому уроці вона випромінює таку енергійність, на яку я здатна хіба в суботу.

Та насправді навіть англійська, навіть з пані Чаплею (взагалі-то її прізвище Чаплінська, але прізвисько їй пасує, бо вона висока й має довгі, худі ноги) – один із нудних уроків. Переважно тому, що дехто тієї англійської взагалі не січе, і через це вчителька займається лише ними й знову пояснює їм відмінювання дієслова to be. А ми, переробивши всі завдання з підручника й зошита для вправ, просто не знаємо, куди себе подіти. Нам немає чим зайнятися, при цьому книжку почитати не витягнеш, бо тоді вчителька страшенно розсердиться. Тому ми з Орлицями пишемо одна одній записки.

Краєм ока помічаю, що Майка щось шкрябає на листку. Потім згортає квадратиком, видирає із зошита ще один аркуш, робить із цього всього щільний пакуночок і кидає в бік Зу. Не пощастило: Чапля, яка вкотре писала на дошці відмінювання, цього разу have got, саме обертається щось сказати, і тут бачить, як перелітає «бандероль». Вона демонструє довгий стрибок у бік пакуночка й перехоплює його. Читає й насуплюється. Цікаво, що там Майка написала.

– Акція «Ковбаска»? Що це означає? – питається вчителька. Схоже, їй справді цікаво, і, мабуть, тому Майка відповідає щиро правду:

– Це такі жарти. Ми питаємося в людей, чи вони хочуть купити ковбаски.

– І як, хочуть? – усміхається Чапля.

– Переважно ні.

Вчителька віддає Зузі записку й уже не повертається до теми, а починає читати форми дієслова з дошки. Схоже, нам пощастило. Невдовзі я теж отримую послання. У ньому написано: «Після школи в БНД. У мене дещо є!»

Добре, що Чапля це не перехопила. Як би ми їй пояснили, що таке БНД?

Зі школи виходимо поодиночі. Так завжди роблять у фільмах, коли мають спільну таємницю. Я виходжу перша. Роззираюся, прикидаючись, ніби

зав'язую шнурівки. Потім іду ліворуч і, впевнившись, що ніхто не бачить, завертаю за ріг. Пролажу крізь дірку в паркані й опиняюся у високих жовтих заростях.

Спекотно, лише кольори змінилися: краї листків на деревах темніють, деякі листочки опадають. Осінь, двадцять п'ять градусів на сонці. Зараз мали б бути канікули, сидіти в таку погоду в школі — справжня мука. Я б хотіла, щоб у гарну погоду школу закривали, а в погану — відкривали. У липні тиждень було противно й холодно, отоді я могла б учитися.

Від цієї спеоти мені хочеться пити, а в мене вже нічого немає, і грошей теж. Я злюся: мама могла б давати мені більше кишенькових, якщо вже нас кидає й виїздить, це було б справедливо. Може, в Орлиць щось буде. Це точно. Але я знову почуватимусь гіршою. Треба вигадати якийсь спосіб витягти з мами чи бабусі трохи грошей. Так же не може бути.

Сідаю на підмурку й чекаю на них. Цікаво, що Зуза мала на увазі, про «дещо є». Ну, і не можу дочекатися акції «Ковбаски».

За мить дівчата з'являються. І я знову їм заздрю, бо мало того, що в них кращий одяг, вони ще принесли колу й чипси. Звичайно, вони мене пригощають, але почувуюся як остання дурепа.

— Слухайте, — каже Зуза. — Щось вам покажу.

Вона виймає телефон і читає вголос: «Привіт, як тебе звуть? Бо я Міхал, але мене називають Майклом».

— Майклом?

— Ти дурна, це по-англійськи.

— Це від кого? — питаюся, а Зуза пояснює:

— Вчора написав мені. Поняття не маю, хто це, але, напевно, один із тих, до кого ми дзвонили, щоб піцу привезти.

— Чекайте, — каже Майка. — Це ж можна перевірити.

Трохи це триває, але ми знаходимо цей номер у вихідних дзвінках. І потім шукаємо в записаних розмовах. Вмикаємо її та шалено регочемося, це справді було класно.

— Алло? — чоловічий голос. Важко оцінити, скільки йому років, радше старий. Мабуть, щонайменше двадцять.

— Добрий день, це піцерія «Каліпсо», — чути голос Зузи. — Ви замовляли піцу, але проблема в тому, що немає шинки. Чи можна замінити шинку на тунця?

— Але я нічого не замовляв! — кричить чоловік. — Це, мабуть, помилка.

— Замовляли на цей номер, — ніжним голосом продовжує Зуза. — То що, може бути тунець?

Потім Зуза пирскає сміхом, на жаль, а чоловік роз'єднується.

Слухаємо ще раз.

— Щось йому напишеш?

— Та ні, ти що!

— Чому ні? Можемо розважитися. Просто йому сподобався твій голос і він хоче з тобою познайомитися, — каже Майка. — Ти ж не мусиш писати, як тебе насправді звуть чи ще чогось.

— Звичайно! — я теж запалилася ідеєю.

Тож ми вигадуємо ім'я.

— Маріолка! — пропоную я.

— Сама можеш бути Маріолкою.

— Анджела! — підказує Майка.

— Ні. Напишу йому, що мене звуть Юлія. Зрештою, я б хотіла, щоб мене так звали, Зуза таке банальне, а Юлія таке романтичне.

— Він точно поведеться.

«Привіт. Я Юлія. Як справи?» — пише Зуза.

Ми нетерпляче чекаємо, але відповіді немає, і ми розпаковуємо чипси.

Опта

Я постійно думаю про цього хлопця, про Фелікса. Не те, щоб я закохалася, просто він був приємний, а останнім часом рідко трапляється, що зі мною хтось нормально розмовляє.

Батько і Марта від самого ранку ходять накручені, він поспішав на роботу, а Марта конче хотіла, щоб він допоміг їй з комп'ютером. Бо вона мусить шукати роботу й розсилати своє резюме та фото, а комп гальмує й постійно вискакують вікна з рекламою. От тільки тато справді не мав уранці часу цим займатися, бо він на дев'яту мусить бути на роботі, а їде на протилежний кінець міста, і тоді вона образилася, а він сказав, що ситий по горло її забаганками, і хай віддасть комп'ютер у ремонт, якщо не може почекати до вечора, а тоді вона йому заявила, що через нього не зробить жодної кар'єри... Бо Марта намагається зробити кар'єру фотомоделі або моделі, але це непросто, враховуючи, що вона для цього вже застара. І сердиться на тата, що він нічого не може їй влаштувати, тому тепер вона вирішила взяти справу у свої руки.

Я дуже міцно поцілувала тата, коли він виходив, щоб йому стало краще, а Марта дивно глянула на мене, так, наче я їй ворог. Але я розумію, вона зла, бо не може знайти собі жодного заняття, принаймні такого, яке їй цікаве. З іншого боку, вона мала б радіти, що вона з татом, і взагалі не мусить працювати, має, що їсти й дах над головою. Я, наприклад, цьому тішуся. Коли бачу в новинах стільки біженців, моя б воля – усіх би запросила додому.

Йду в бік школи й бачу однокласниць. Вони збилися в купку й пліткують, так наче зараз не за дві восьма, а невідомо-скільки часу до початку уроку. Я поспішаю, не люблю запізнюватися.

– Агов, товстухо, – чую. – Цікавий костюмчик. На карнавал зібралася?

Вони завжди сміються із двох речей: моєї фігури та одягу. Мені на це начхати, я вдягаюся так, щоб мені було приємно. Я постійна клієнтка місцевих секондів і купую різне шмаття, чим шаленіше – тим краще. Обожаю довгі спідниці й кольорові светри. Сьогодні на мені свіжа здобич: спідниця в зелені павичі. А до неї яскраво-зелений светрик. На мою думку, чудово пасує до рудого волосся. Дівчата в класі вдягаються зовсім інакше. Носять звужені джинси й футболки із принтами, наче їх усіх з одного конвеєра випустили.

– Лиши її, бач – поспішає. Ще задихатися почне.

Думаю, їм це колись набридне. Від початку навчального року минув лише місяць, тож час ще є. З мене не виходить жертва, бо я замало переймаюся, тому врешті вони дадуть мені спокій. Та все ж це неприємно. Але в житті є речі набагато важливіші й кращі.

Я навіть не реагую, я просто ігнорую зачіпки. І переважно займаюся уроками. І тим, щоб не вмерти. Товстуха – це ще нічого, доки вона вчиться не найгірше. Як мене питає фізичка чи хімічка, я буду на додачу товстухою-дебілкою, а це вже може бути важче. На кожній перерві я сиджу в класі, якщо нас не виганяють, або в коридорі й зубрю. Та зубрити я можу скільки завгодно – у мене просто немає цього в генах. Коли добра фея роздавала таланти, вона точно позбавила мене вміння засвоювати матеріал з математики, фізики й хімії першого класу гімназії.

Фелікс

Мені важко зізнатися в цьому, але я виглядаю Опту. На кожній перерві виходжу на стадіон. Йду до підмурку, на якому вона сиділа кілька днів тому, але її ніде немає. Вона з'являється аж на шостій перерві.

Я помічаю її здалеку, це руде волосся палахкотить на сонці, немов багаття. Вдаю, що йду туди просто так, щоб бува чого не подумала. І при цьому гадаю, чого мене аж так лякає, аби вона нічого не подумала. А якби так просто сказати, що я її шукав? Чому ми не можемо бути щирими? Я от

точно не можу. Від самої думки про це мене стискають лещата страху, великі й важкі.

Я типовий інтроверт. Нещодавно читав у мережі, що, наприклад, такий інтроверт мусить витратити стільки ж часу, щоб перетравити спілкування з кимось, скільки таке спілкування тривало. Або що лише інтроверт здатен сказати, що не може з кимось зустрітися, бо має плани, а думати про те, що в планах – провести вечір із книжкою. Не те, що мене хтось особливо кудись запрошує. Схоже, що з моєю зовнішністю, навіть якби я був найекстравертнішим екстравертом у світі, то й так мої плани на вечір склалися б виключно із читання Толкіна.

Я таки сідаю поруч неї.

– Привіт, – кажу.

Це досить лаконічно, я б хотів сказати їй набагато більше, але в нас напхано стільки культурних умовностей, що це абсолютно виключено.

– Привітики, – відповідає Опта. – Що чувати?

– Таке. Цей день точно не встановить рекорду Гіннеса в категорії найкращий день року.

Розповідаю їй про бабусю.

– Ти дуже її любиш, правда?

Я ніколи про це не думав. Бабуся просто була. Окрім того, я не звик говорити про почуття.

– Мабуть, так, – відповідаю.

– Усе буде гаразд, Феліксе. Її прооперували. Ну, і, на щастя, ти вчасно прокинувся. І вона не опинилася сама. Такі літні люди, якщо живуть самотою, у них узагалі немає шансів. За твоїми словами, це просто доля, що бабуся мешкає зараз із вами, правда? Бо якби ні, у неї могло навіть не вистачити сил викликати швидку.

– Ну, так...

– Йдеш до лікарні після школи?

– Так... Але й удома треба бути, бо... Не знаю, треба щось купити, прибрати, посидіти з Вікою.

– З Вікою?

– Це моя сестра. Четвертий клас молодшої школи. Сама розумієш.

– Так, складний вік. Майже підліток. Як у вас стосунки?

– Хм... Як би це сказати... Мабуть, так, як у твоїх двох котів. Ми різні й намагаємося не заважати одне одному.

— Ти зараз більше потрібен бабусі, ніж Віці. А зрештою, якщо хочеш, можу тобі допомогти.

— Ти?

— А чому ні? Треба допомагати одне одному, для мене це не проблема. Скоро повернеться твоя мама й усе буде добре, а зараз треба якось організуватися.

Мені трохи незручно, але це стимул. У нас по сім уроків. Домовляємося зустрітися під школою.

Йдемо пішки. Це дивне відчуття — так іти з дівчиною. У мене такого ще ніколи не було. Доводиться робити великі кроки, бо Опта йде швидко, майже біжить. Ми сідаємо в трамвай на Пулавській.

— Сметани, — читає Опта табличку. — Гарна назва. Сметана? Чеською?

— Це був такий композитор.

— Сметана і Маслянка. Тобі ця вулиця пасує, еге ж? — вона знову регоче, як кінь. — Який гарний будинок! — ледь не кричить Опта. — Ти тут живеш?

— Так.

— Заздрю. Ми мешкаємо в одній із висоток далі на Пулавській. Квартира велика, але немає такої атмосфери, як у будинку.

— Тут колись жили бабуса з дідусем. Вони переїхали сюди після війни. Коли мама вийшла заміж, вони віддали їй будинок, а самі винайняли однокімнатну квартиру неподалік. Зовсім недорого. А тоді дідусь помер і якийсь час бабуса мешкала сама, але вона не давала ради фінансово, тому переїхала до нас. Її кімната нагорі.

— Гарно. Мені подобаються будинки на кілька поколінь.

Мені не хочеться скаржитися, що середнє покоління тут насправді не живе.

— Зачекай, — кажу. — Треба дістати пошту зі скриньки, мама сердитиметься, що я знову цього не робив, доки її не було.

Суцільні рахунки й реклами, як завжди.

Відчиняю двері. Віки ще немає, хоч мала б уже повернутися. Дзвоню, але в неї сів телефон. Чорт, мені ще через Віку хвилюватися бракувало.

— Ти не можеш подзвонити котрійсь із її подруг? З ким вона дружить?

— З Орлицями, — всміхаюся я. — Це така молодша версія «Спайс Гьорлз». Але в мене немає номера жодної з них.

— Мусиш узяти. Щойно сестра повернеться, запиши собі в телефон. У моєї мами були номери всіх моїх подруг, і щойно я запізнювалася, вона починала дзвонити по них. Дуже ефективно. А наразі не хвилюйся завчасу, сестра, напевно, скоро прийде.

— А твоя мама не переживатиме? Що тебе досі немає?

— Ні, точно ні. Мама... вже більше не переживає.

— Ну, гаразд, не хвилюватимусь завчасу, — обіцяю я їй дзвоню мамі. На щастя, безлімітний тариф, це було єдине, щодо чого я категорично вперся, коли мама вперше поїхала до Кемпена, а я не міг їй подзвонити, бо в мене закінчилися хвилини. Я ніколи не дзвоню просто так, та коли є потреба, то завжди можу.

— Тобто не повертаєшся ані сьогодні, ані завтра? — я розлючений. — Аж у суботу? Але чому?

Вона пояснює, що для пана Ганса немає доглядальниці, що буде заміна, але аж у суботу, і вона нічого не може з цим зробити. Сьогодні вівторок, це лише кілька днів. Ще вона каже повідкривати конверти із квитанціями й подивитися, чи чогось не потрібно заплатити негайно, гроші в комоді. Вона навіть не питається, як я даю раду, їй лише цікаво, що там у Віки — як завжди. Я чесно відповідаю, що вона ще не повернулася, а мама мені, щоб я краще глядів сестру.

Після цієї розмови я почуваюся мов побитий. Не знаю, у чому справа, але в мене відчуття, що мама говорить зі мною десь так, як могла б говорити, скажімо, з кимсь, хто ремонтує їй кухню. Сухо, конкретно, без емоцій.

— Агов, — озивається Опта. — Не переймайся. Якщо вона не може повернутися, то їй не може, нічого не вдієш. Краще зайнятися справами, на які маєш вплив.

Я беру стосик пошти, розкладаю на рахунки й рекламу, рекламу одразу викидаю. Відкриваю важливі конверти. Якесь пропозиція кредиту з банку. Рахунок за газ, потрібно заплатити тридцять злотих, до завтра. Нормально. Електрика. Я читаю листа й завмираю.

У відповідь на Вашого листа повідомляємо, що немає підстав зміни розрахунків. Рахунок, із врахуванням коригування, включає також використання до розрахункового періоду...

Сім тисяч? Вони вимагають таку суму? Але як? Це, мабуть, якась помилка, адже ми сплачуємо всі рахунки.

— Що сталося? — питає Опта.

Я показую їй листа, бо через хвилювання нічого не можу сказати.

— Це якась помилка, ти що. У них там хаос, не переживай. Усе з'ясується.

Можливо. Але мама завжди каже, що бюрократів не переможеш.

Заходить Віка, і побачивши гостю, широко розплющує очі.

— Ти чому телефон не береш?! — кричу на неї. Не знаю, чи мене більше Віка розсердила, чи цей рахунок за електроенергію. — Ти давно мала бути вдома!

— Дай мені спокій. Телефон сів, це якась гівняна зарядка чи акумулятор, вранці він був повністю заряджений.

— Бо ти на ньому постійно граєш!

— Так, особливо на уроках. Феліксе, розслабся. Де мама? Ще немає?

— Немає й не буде до суботи.

— Чудово. Просто супер. Цікаво, хто піде зі мною купити підручники, яких не вистачає. У мене досі немає англійської і вправ для природознавства.

— Якщо хочеш, я піду.

— Аякже. Адже тобі потрібно йти до бабусі!

— Значить, не піду. Припини, не в тебе однієї проблеми! Ти не пуп землі, хоч дехто так вважає!

— Є щось їсти? — Віка змінює тему.

— Ти не обідала в школі?

— Ні.

— Чому?

— Бо ми забули заплатити й мені вже не хотіли дати в кредит. Платиться до кінця попереднього місяця, а сьогодні вже шосте!

— То чому ти не сказала? Чому не взяла гроші з шухляди й просто не заплатила за обіди?

— Припини на мене кричати! Щоб ти знав, я не взяла гроші, бо там остання сотка! А тебе не було, коли я йшла! Так що відмахайся від мене, бо це ти опікуєшся мною й маєш пам'ятати, щоб заплатити за обіди, а не я!

Затуляю обличчя долонями. Я ситий цим усім по кінчики вух. На мить навіть забуваю, що Опта сидить, мовчить і дивиться на все це. Мушу охолонути. Врешті піднімаю голову, і тут вона каже:

— Не сваріться. Є речі важливі й менш важливі. Феліксе, ти зараз поїдеш до лікарні, а я лишуся тут із твоєю сестрою. Перейматися будемо пізніше. Я ніколи не хвилююся завчасу, бо деякі питання самі вирішуються по ходу, шкода нервів. Натомість я намагаюся зробити те, що здатна зробити зараз. Ви не проти, якщо я скористаюся вашим туалетом?

Опта йде до туалету, а Віка витріщається на мене.

— Хто це взагалі така?

— Це Опта. Моя шкільна подруга. Вона пообіцяла посидіти з тобою трохи, я хочу поїхати до лікарні провідати бабусю.

— Отак просто пообіцяла? Адже... Ви давно знайомі?

— Ні... Тиждень.

— Тиждень?

Я ж не скажу їй, що один день.

— Окрім того, зі мною ніхто не мусить сидіти. Я вже доросла.

— Знаю-знаю, але хіба так не приємніше?

Я ж не зізнаюся, що коли Опта запропонувала посидіти з Вікою, я не сказав їй, що моя сестра часто лишається сама, бо... бо просто хотів, щоб вона прийшла. Хотів побути з нею хоч трохи.

— Будь ласка, поведься з нею чемно...

— А ти що, закохався в неї? І що це взагалі за ім'я — Опта?

— Віко!

Мені хочеться прибити її. А якщо вона щось таке ляпне при Опті, то я справді не витримаю і їй випишу.

Опта повертається й виганяє мене до лікарні.

— Купи бабусі якийсь журнальчик почитати. Коли я лежала малою в лікарні, то найбільше раділа, коли хтось приносив мені книжку або кольоровий журнал. Бо там страшенно нудно.

Віка

На мою думку, це занадто. Фелікс лишає мене з якоюсь незнайомою дівчиною. Хто вона така? Нянька? Мені вже не п'ять років. І вона точно захоче тут хазяйнувати, я вже це бачу. Грюкнули двері, ми залишаємося самі. Опта

відкриває холодильник. Чорт, схоже, вона почувається, як у себе вдома. Я б у житті не поводитися в когось так розкуто.

— Яечня підійде? — питається.

Я така голодна, аж здається, що шлунок до спини приклеївся, тому лише киваю. Ця Опта смішна. Дістає яйця з холодильника й щось при цьому наспівує, сильно вдаряє по шкаралупі виделкою, яйця вискакують на сковорідку, як з ракетниці, бац, бац, додає до них велику ложку масла, січе зелену цибулю, помідор, шинку, усе, що знайшла, не минає й п'яти хвилин, як вона ставить переді мною яечню. Протягом наступних п'яти хвилин я її з'їдаю. Зізнаюся, дуже смачно, хоч, може, я настільки зголодніла, що мені все смакує. Мама готує інакше.

— А ти не їси? — невдовзі мені стає незручно, що я не запропонувала.

— Я обідала. Окрім того, мушу думати про фігуру, бо знаєш... — вона хихоче. — Якби я могла, то лише б їла. Але я тішуся, навіть коли можу готувати.

— Я не люблю готувати.

— Нічого, не кожен мусить любити все. Може, колись полюбиш, зрештою, скільки тобі років?

— Десять, — відповідаю.

— От, власне. Ти ще... досить юна.

Ну, добре, що не замала або ще дитина, терпіти не можу, коли мене хтось називає дитиною.

— Але те, що ти не любиш готувати, ще не означає, що не можна трохи допомогти братові, еге ж?

Так і знала. Зараз буде мене виховувати.

— Мій брат чудово дає раду.

Вона нічого не каже, забирає в мене тарілку й кладе в раковину.

— А посуд мити вмієш?

— Ну... вмію, звісно.

Я не зізнаюся, що ніколи не мию посуд, бо ще вирішить, що я невихована.

— То помий, що в раковині, а я трохи приберу.

Вона справді хазяйнує. Цікаво, що сказав би Фелікс, якби це побачив. Я в дурній ситуації, бо якимось чином не можу їй сказати вимітатися. Іду мити посуд, нічого не вдієш. За спиною чути, як вона порядкує, знову наспівуючи. Я звідкись знаю цю пісню, здається, колись по радіо чула.

They tried to make me go to rehab
but I said no, no, no...

— Що це за пісня? — я, не стримавшись, обертаюся від раковини.

— Це Емі Вайнгауз. На жаль, вона вже померла. Але в неї був чудовий голос. А ти любиш музику?

— Ну... загалом, так.

— А що ти слухаєш?

Почуваюся, як на допиті. Вона зачепила моє болюче місце, бо я насправді не дуже знаю, що слухати.

— Колись мені подобалася «Віолетта»[2 - Діснеївський музичний серіал (прим. пер.)...]... Але це вже немодно.

— Як приборемо, покажу тобі гарну музику на Ютубі, хочеш?

Звісно, хочу. І вже навіть веселіше мию посуд.

Коли я закінчую, вся кухня аж сяє, Опта підмела й усе поскладала. Не знаю, як вона встигла так швидко все зробити. Зрозуміло, що собою Опта дуже задоволена.

— А тепер уроки. Тобі щось задали?

— Так, але ми мали слухати музику.

Опта вагається.

— Гаразд. Півгодини Ютубу, а тоді ти берешся до справ. Ага, і перш ніж ми сядемо за комп, візьми аркуш і напиши всі номери телефонів своїх найближчих подруг. Щоб твій брат не хвилювався.

Не знаю, я справді не знаю, як вона це робить, але коли щось каже, людина навіть заперечити не може. А найгірше те, що на неї навіть сердитися не виходить, бо вона хороша. З Феліксом інакше, бо він лише кричить, а ця...

Потім ми сідаємо до комп'ютера, і вона показує мені свої улюблені пісні.

— Обожаю Ютуб, — каже Опта. — Коли я шукаю якусь пісню, поруч показує різні інші. Й іноді я натискаю, навіть якщо незнайоме. А потім знову, так я знаходжу нових виконавців. Це така подорож у невідоме.

Я показую їй своїх улюблених відеоблогерів.

Приходить Фелікс.

— Бабусі краще, — повідомляє з порога, а потім очі в нього стають, як блюдця, коли він бачить, який порядок ми навели.

— Ти не мусила...

— Не мусила, але мені хотілося. Людина постійно має щось робити, приносити користь, від сидіння на дупі нічого хорошого не буває. Зрештою, Віка допомагала, помила посуд.

— А Опта зробила мені яєчню, — докидаю.

Мій брат вражено мовчить.

— А тепер хороші новини, — до нього врешті повертається дар мови. — Отже, бабусі краще, температура впала, лікарі налаштовані оптимістично. Вона зраділа журналові, а окрім того сказала, що нагорі є якісь гроші, щоб ми брали, якщо нам не вистачатиме.

— От бачиш? Одна проблема вирішилась, — каже Опта. — Я казала не перейматися занадто, багато питань самі вирішуються, усе світ нам допомагає. Добре, мені вже час іти, бо майже сьома, мої хвилюватимуться.

І зникає.

А я розумію, що вона мені сподобалася.

Опта

Насправді, я не мушу йти. Ні, не так: мушу, але не тому, що хтось там хвилюватиметься. Я написала татові есемес, що після школи зустрічаюся з подругою, цього достатньо. Мабуть, якби мене не було о десятій вечора, він би подзвонив, але доки не пізно, не заважатиме. Сам довго сидить на роботі. А я мушу вертатися, бо завтра контрольна з математики. От і все.

Вирішую принаймні повернутися пішки, це лише три зупинки звідси. Я мушу рухатися, бо справді вже, як пончик. Це ніби й непогано до певного моменту, тим більше, що мені не хочеться бути страшенно худю, але стає нестерпно, коли не влазиш у штани.

Йду Пулавською, минаю крамнички й кафешки. Тут є супермаркет, кілька секундів. Мені кортить зайти, але ні, маю із собою половину кишенькових на місяць, тож є великий ризик щось купити. Я дожджу до фітнес-клубу. Колись тут був кінотеатр «Silver Screen», а за часів ПНР — «Москва». Що ж, тепер можна хіба пострибати. В околицях залишився лише кінотеатр «Ілюзіон», мама водила мене туди іноді на такі старі фільми, на яких смієшся від початку до кінця хоча б із того, як ті люди виглядають і як убрані.

Я сумую за цим. Відколи мама померла, я рідко ходжу до кіно. Є ще одне місце на Пулавській, що асоціюється мені з мамою, це кафе з морозивом,

яке там продають, здається, все життя. Я не можу пройти повз, щоб не купити хоч одну кульку, тож заходжу всередину й від думки про морозиво, яке я обожнюю, у мене тече слинка. От лише не можу вирішити, халва чи білий шоколад? День теплий, і на терасі багато людей, вони насолоджуються останніми погідними днями. На календарі вже осінь, але всесвіт чхав на календарі.

Я помічаю їх, коли виходжу. Марта. І якийсь чоловік. Я його не знаю, але це точно не батько. На щастя, вони мене не бачать. П'ють каву й балакають.

«Не будь дурна», – переконую сама себе, адже це ні про що не свідчить, може, це просто її знайомий чи хтось, з ким вона вирішує якісь справи. Доки вони не цілуються, її немає в чому підозрювати. І тут той чоловік кладе руку на руку Марти. І ні, це не невинний жест. Бо другою він відгортає їй пасмо волосся за вухо.

Відчуваю, як калатає моє серце. Бідний тато. Я швидко йду від столиків, щоб вона мене не побачила.

Фелікс

Не знаю, чи дзвонити мамі з приводу цієї квитанції, чи ні. Може, я просто прийняв Опти́н підхід: не перейматися завчасу, може, саме якось з'ясується.

Опта. Коли вона була тут, усе здавалося зрозумілішим і кращим. Раптом я відчуваю, як щось наче вколало всередині, і розумію, що вона щойно пішла, а я вже сумую за нею.

Найдивніше, що вона, здається, якось знайшла спільну мову з Вікою, а мені це абсолютно не вдається. Віка пішла до себе й учить уроки, у домі завдяки Опті прибрано, а я поняття не маю, чим себе зайняти, тож заходжу в Інтернет, сам не знаю, нащо. Може, пошукаю щось про лічильники й електроенергію.

Наступні три дні тягнуться, наче жуйка, бо Опти́н немає в школі, вона застудилася й лежить у ліжку. Я хотів провідати її, але вона сказала, що не любить, коли хтось бачить її хворою.

– Терпіти не можу хворіти, – пояснює вона. – Я тоді така сумна, що навіть як гляну на себе в дзеркалі, мені стає погано. Негарно змушувати когось дивитися на таке. Я справді не хочу, щоб ти бачив мене в такому стані!

А я б хотів одного: сказати їй, що навіть якби вона була схожа на Лохнеське чудовисько й мала б найчорнішу хандру, чорну, як чорна діра, то я б і так хотів її побачити. Але, звичайно, я цього не скажу, швидше втру.

На щастя, у мене стільки обов'язків, що часу на думки лишається небагато. Люди навіть не уявляють, скільки в хаті роботи. Бабуся робила все, а раніше мама, і ніхто, звичайно, цього не помічав. Наприклад, прання: як так стається, що через кілька днів кошик знову повний? Мене дико бісить, як Віка безладно розкидає свої речі. Колись я теж так робив, зараз уже ні. Ну, що ж, як ніхто за тобою не прибирає, це трохи приводить до тями. Пральна машина ніби сама пере, але білизну треба спочатку завантажити, потім розвісити та ще й поскладати. Я готую Віці сніданки й вечері, сам міг би з'їсти булочку, мені байдуже, але вона дитина, тож я стараюся. Продукти купую. І навіть унітаз помив, бо він виглядав, як у якійсь патологічній родині. А найбільше я намагаюся не нарікати. І не завалити принагідно навчання.

Віка

Наші розмови з Міхалом стають дедалі цікавішими. Одного дня ми написали есемеси з інших двох номерів, тобто мого й Майки. Спочатку від мене. Після довгої дискусії пишу в телефоні:

«Привіт, пам'ятаєш мене?»

Приходить відповідь:

«Гмм...»

Тобто: не пам'ятає, але хоче підтримати розмову.

«Це Анджела», — пишу.

— І що додати? — питаюся дівчат.

— Напиши, що ви познайомилися на дискотеці.

— А якщо він не ходить на дискотеки?

— Де там не ходить, шанси, що він там жодного разу не був, мінімальні, — каже Зуза. — Мій старший брат не дуже любить дискотеки, але іноді ходить, бо друзі ходять. Повірте мені, у певному віці не знайдеш нікого, хто взагалі ніколи не був на дискотеці.

— А принаймні шкільній, — додає Майка.

Хихочемо. Теж мені. Такий хлопець, як Міхал, на шкільні дискотеки вже точно не ходить.

«Ми познайомилися на дискотеці».

Тиша. Ми присідаємо мовчки над телефоном. «Анджела? А мені здавалося, що Йоля».

— Дівчата, він з кимось познайомився на дискотеці, але її інакше звали.

«Насправді Йоля, — пишу. — Але я волію Анджела, це моє друге ім'я».

«Анджела дуже гарне, — відписує. — Це означає ангел».

Ми в такому захваті, аж страх. Це краще за будь-яку комп'ютерну гру, бо, з одного боку, відбувається насправді, а з іншого — можна удавати із себе будь-кого.

«Надішли свою фотку», — пише.

І тут ми панікуємо. Адже ми уявлення не маємо, як виглядала Анджела.

— Я знаю! — вигукує Зуза й викидає в мене телефон.

«У мене заблоковані емементи», — пише.

— Заблоковані емементи! — верещить Майка. — Ти здуріла. Не можна мати заблокованих ементів!

— Та ну, усе можна. Чому ні?

— Треба було йому написати, що камера в телефоні зламалася або щось таке.

Ми сперечаємось, а повідомлення тим часом пішло. Я швидко дописую: «Окрім того, ти мав би пам'ятати, як я виглядаю».

Хихочемо.

«Вродлива блондинка з ногами до неба».

Я качаюся від сміху. Лягаю на траву й качаюся. Що як що, а вродлива блондинка з мене — як із хвоста сито. Чи як воно там.

— Ой-ой, ноги до неба! — регоче Зуза.

— Що ти хочеш від моїх ніг? — ображаюся я.

«Ти, здаєця, вчишся на медичному?»

— Здаєця! — регочемо ми ще більше. — Щось, здаєця, цей твій Міхал дуже вчений, ні?

— Слухай, Майко, а що коли б ти зараз від себе вислала? Думаєш, він зорієнтується, що це знову я, чи інший номер?

«Так, я буду лікарем», — пише Майка й вписує його номер.

Надсилає, чекаємо.

«То, може, ще якось зустрінемося?» — пише Міхал.

Не зорієнтувався. Або вирішив, що в мене два номери.

«Може», – відповідає Майка.

Протягом наступних днів, зустрівшись, ми читаємо всі ці есемеси й думаємо, що писати далі. До Зузи він уже взагалі не пише, переважно до Майки, і мені навіть трохи прикро, бо це ж я почала, але, мабуть, він зберіг той останній номер. Звісно, ми разом вигадуємо, що йому написати, і разом сміємося із цього, та все ж.

Він питає про все: про вік, де живе ця Анжела, яку музику любить слухати, тож ми вигадали їй уже цілу біографію. Що їй двадцять, мешкає в самісінькому центрі Варшави з видом на Палац культури. Що любить Емі Вайнхауз. Це я запропонувала, бо завдяки тій знайомій брата знала, хто це, і навіть те, що вона вживала наркотики й загинула трагічною смертю, принаймні раз вразила дівчат. Ну, і всяке таке. Загалом, ковбаски відійшли на другий план, ця забава затягує набагато сильніше.

Фелікс

Хатніми справами я вже ситий по горло, Опта продовжує хворіти, словом – ситуація фігова. На щастя, з бабусею все йде непогано. Я її щодня перевідую.

Я радий, що мама повертається в суботу, може, вона бодай ненадовго всім цим займеться, бо я вже просто не в стані. Не знаю, що вона скаже, побачивши отой рахунок за електрику, але вирішив цим не перейматися, це явно помилка – мама піде, з'ясує та й по всьому. Шкода, що я в такому віці, коли зі мною ніхто серйозно не балакає, бо я б уже, мабуть, сам усе владнав.

Нині п'ятниця. Боже, ще один день. Віка нині раніше прийшла зі школи, певне, посварилася з Орлицями, бо настрої у неї не дуже. Пішла до себе й слухає музику в навушниках.

Раптом хтось дзвонить, і я у вічко бачу, що це Орлиці. Ого, мабуть, прийшли вибачитися.

– Добридень, – каже одна з них. Я не пригадую, як вона зветься, зрештою, я й так їх завжди плутаю. – А Вікторія вдома?

– Вона в себе. Будь ласка, заходьте.

Стукаю до Віки, сестра виходить набурмосена, певне, думає, що я її примушу мити посуд.

– До тебе прийшли, – кажу.

Бачу, що вона вражена, навіть перелякана. Чому власне вона ніколи їх не запрошує?

— Привіт, Віко, — озивається ота перша. Та, що балакучіша.

— Що ви тут робите?

Не дуже моя сестра вихована, доведеться їй потім сказати, що так гостей не зустрічають.

— Ми прийшли тебе провідати, бо...

— ... так якось по-дурному вийшло.

Я був правий, вони точно посварилися. Я давно зрозумів, що ніколи не зможу допетрати, чому ці дівчата сваряться. Хлопці так не конфліктують. Ну, мабуть, що ні, бо про це я теж небагато знаю, зрештою, у мене навіть гарного товариша немає. Та з моїх спостережень випливає, що це два різні світи. Бо коли я був у сестриному віці, то в моєму класі ще не існувало поділу на качків і ботанів. Тоді в мене були друзі, і все здавалося набагато простішим. Те, що розповідає мені Віка, просто на голову не налазить. Наприклад, нині хтось може бути твоєю найкращою подругою, а назавтра так тебе обмовлятиме, що на тобі й сухої нитки не залишиться.

— Віко, пригости подружок соком, у шафці є печиво, — кажу.

Печиво, щоправда, купувалося сто років тому, але ж воно, мабуть, не псується?

— То я вас, певне, залишу, — продовжую, — і піду провідати бабусю.

— А як бабуся почувається? — питається одна з Орлиць.

— Уже краще, — відповідаю з усмішкою. — Ну, то я повернуся годинки через дві, га?

— А хтось із дорослих буде? — питає ота чорненька. Вона виглядає, наче Мелані Б., Scary Spice, і її точно можна злякатися. Здається, що коли вона отримувала дарунки від фей, то всі принесли торбинки — ба! цілі мішки — самовпевненості. — Бо моя мама питала, чи будуть дорослі.

— Наталко...

— Я Зуза.

Віка показує мені щось на мигах, але я не розумію, про що їй ідеться.

— Зузю... Так-от, Зузю, боюся, що в нашій ситуації це нелегко. Батьки поїхали.

— Ага. А куди?

Здається мені, що з неї виросте журналістка чи завзятий слідчий.

— Дайте спокій, яка різниця, — сердиться Віка.

— Є різниця, — підключається друга, явно Бейбі Спайс, біляве янголятко із чорною, гнилою душею.

— Наша мама в Німеччині, а тато... Ну, що ж, десть та є. Віка вам не казала? Мама повертається завтра, якщо захочете з нею привітатися — будь ласка.

Не знаю чому, але ці дівки мене шалено нервують. Тому я такий уїдлиий. Сам себе не впізнаю.

— Але як так? То ви так самі живете?

— Не самі, а з бабусею. А бабуся, як ви знаєте, в лікарні, де я саме збираюся її перевідати, якщо ви, звичайно, дасте мені вийти.

І виходжу, навіть не глянувши на них. Одразу помітно, що це якісь розпечені панянки, нащо Віка з ними дружить?

Я вибігаю на вулицю, мені насправді байдуже, що вони сказали батькам, чи буде хтось дорослий, чи ні, зрештою, їх ніхто не запрошував, а Віку я цього тижня лишав саму на дві години й біг до бабусі, навіть увечері, до того ж, сестра вже не маленька.

Коли я повертаюся, Віка сама не своя. Ні, йдеться не про те, що вона змінилася. Вона часто буває похмура, насуплена чи ображена. Але зараз сестра виглядає, як десяток таких похмурих, насуплених і ображених Вік в одному маленькому тільці. Вона просто розлючена. Виявляється, подружки обізвали її брехухою, бо вона нічого їм не сказала, ані що мама виїхала, ані про батька, а потім кинули її отак і пішли. Ні, ну я від початку знав, що це малі моральні потвори, про що й кажу, сміючись, Віці, але їй явно не до сміху, бо вона починає плакати.

— Ніхто зі мною тепер не дружитиме!

— У крайньому випадку я з тобою дружитиму! Заспокойся, такі подруги — не подруги!

— Тобі легко казати! Мабуть, це тому ти не маєш жодного приятеля, жодного хорошого друга. Правда?

— Як це — я не маю друга? — кажу швидше, ніж встигаю подумати. — Адже в мене є Опа.

— Ну, але ж вона не друг. Вона дівчина.

— Дівчина теж може бути другом.

— Хіба? То чому вона жодного разу не прийшла на цьому тижні? — у Вічиному голосі вчувається дивний смуток.

— Віко, вгамуйся. В Опти грип чи щось схоже, так чи сяк, вона лежить у ліжку й не ходить по гостях. А за цих своїх подружок ти мені ще подякуєш, от побачиш!

У суботу ми прокидаємося й від ранку радіємо поверненню мами. Вона має приїхати десь опівдні, потім ми разом підемо до бабусі. Цього разу Віка навіть допомагає мені прибрати вдома, мабуть, тому, щоб потім сказати мамі, що не чекала, склавши руки.

— Невже ці черевики мусять стояти в коридорі? — чую, щойно мама заходить. Це таке нове «Добрий день», якщо хтось сумнівається.

— Мамо! — вигукує Віка, вилітає зі своєї кімнати й кидається їй на ший. І аж тоді мама всміхається. Я теж хочу, щоб вона пригорнула мене, як Віку, але мама ніколи так не робить. І зовсім не тому, що я хлопець.

— Ти голодна? — питаюся. — Я зробив відбивні.

Вона посміхається.

— Бачу, моя відсутність добре вплинула на тебе. Принаймні готувати трохи навчився.

Не знаю, може, я втомлений і вразливий, але якось... хочеться, щоб вона більше похвалила мене за все це. Я йду до кухні й ставлю сковорідку на вогонь, кладу на неї три відбивні, на іншу — варену картоплю. Ззаду чується:

— Ви навіть непогано даєте собі раду.

— Я допомагала прибрати, — хвалиться Віка, а мама знову її цілує.

«Звісно, — думаю, — сьогодні. Цікаво, хто прибирав увесь тиждень». Усе раптом стає настільки передбачуваним, що в мене виникає враження дежавю. Завжди те саме. Віка в житті не пропаде.

— А ти казав мамі про ту квитанцію? — питає Віка за обідом.

— Про яку квитанцію? — мама, звичайно, злякалася, дорослі бояться рахунків, як сказаних собак.

— Зараз, Віко, хай мама поїсть спокійно з дороги.

Моя сестра просто не вміє тримати язика за зубами. От і все, відбивна відсунута на бік, хоч я справді доклав багато зусиль, мама просить негайно показати квитанцію, і, звісно, ледь не падає зі стільця, побачивши, що там.

— Але ж це напевно помилка, мамо, — намагаюся її заспокоїти. — У понеділок усе з'ясуєш.

— Я вже намагалася, — каже вона. — Написала їм листа, бо так мені порадили в управлінні... Однак, схоже, штрафу ми не уникнемо.

— Піди туди ще раз, будь ласка! Піди, не знаю, поговори з начальником!

— Гаразд, — погоджується мама. — Я спробую ще.

Вираз обличчя в неї справді пригнічений.

Опта

У мене знову бронхіт, я майже переконана, що це через котів. Хоча, кажуть, стрес може так підкошувати, а мене дуже рознервувало побачене в «Зеленій будці». Бо я не знаю, сказати про це батькові, чи ні. Мені ця сцена снилася сьогодні, вона чітко врізалася в пам'ять і відтворилася знову, наче я там була. Долоня на долоні, рука, що відгортає пасмо волосся. Може, не казати батькові, може, поговорити з Мартою? Зараз, коли я вдома, вона весь час поруч. Ну, майже.

Вона піклується про мене, але рівно настільки, скільки потрібно, щоб тато не чіплявся. Приносить мені сніданок, обід і вечерю. Приблизно так, як приносять їжу в'язням: приносить повне, забирає порожнє, ще ліки на блюдечку — і все. Не посидить коло мене й хвилинки.

Я приймаю антибіотики й мені вже помітно краще, набагато краще, ніж було кілька днів тому. Думаю, що в понеділок я вже нормально піду до школи. Я налаштована оптимістично, навіть мокротиння, яке я відкашлюю, вже не таке зелене й гарячка спала. Тільки цей тягар, десь усередині, тягар таємниці. Таке й справді може добити.

Я чатилася сьогодні з Феліксом, він сказав, що його мама повернулася. Чудово. Якби він знав, як шалено я йому заздрю. Але він не знає, бо я не розповідала, що моя мама померла. Чому я йому не сказала? Просто не було нагоди. Якось так воно є, що я волю, аби люди не знали. Тоді можна вдавати, хоч трошечки, що в мене досі є мама. Він жаліється, що його мама стримана й небагатослівна, але якби її взагалі не було, тоді б він побачив, як це. Я рада, що в мене принаймні тато є. Колись я познайомила з такою дівчиною, у котрої обидвоє батьків загинули одночасно в аварії. І тоді я подумала, що мені таки пощастило.

Чую, як у дверях клацнув замок, Марта, напевно, кудись пішла, може, навіть знову зустрітися з тим типом. Я йду побавитися з котами. Не роблю цього при Марті, бо вона кричить, що мені це шкідливо через алергію.

Льолек щойно мене бачить, починає дурити. Крутиться довкола власної осі, мабуть, демонструє, що може спіймати власний хвіст. Виставляється, наче я кицька, чию прихильність він намагається здобути. Болек традиційно лежить на канапі й ласкаво дає себе погладити. Я кашляю. А що буде, якщо виявиться, що я справді маю гостру алергію на них? Треба щось вигадати. Може, є якісь варіанти. Вирішую попросити тата взнати, чи на котів можна

якось відалергенитись. Це вже, здається, п'ятий бронхіт протягом року. Треба щось робити, аби мені стало краще. Бо котів я не віддам, вони для мене — як люди. Не уявляю, щоб я могла жити без них.

Знову чую скрегіт ключа в замку. Це тато.

— А ти чому не в ліжку? І де Марта?

— Не знаю, тату. Я щойно прийшла до вітальні перевірити, як коти. Мені нудно.

— А обід?

Сьогодні неділя, а недільний обід — це святе.

— Чи не зарано обідати? Я, наприклад, ще не голодна. Може, Марта пішла в магазин, — припускаю.

Тато дістає телефон і дзвонить їй, але Марта не відповідає.

— Гм, дивно.

— Не переймайся, тату, зараз передзвонить, напевно, вона в магазині й не чує або саме розраховується біля каси.

Ми сидимо так з годину, тато кілька разів телефонує до Марти, і вона весь час не відповідає. А він сильно нервується. Тепер я тим більше не знаю, що робити — сказати йому чи ні. Якщо скажу, він собі уявлятиме невідомо-що. Якщо не скажу, він і гадки не матиме, що вона зовсім не пішла в магазин, натомість думатиме, що щось сталося. Це складно. Оптимізм оптимізмом, але не в кожній життєвій ситуації він однаково корисний.

— Ой, тату, — кажу. — Не переймайся заздалегідь. Зрештою, ми не знаємо, де вона. Зустрілася з якоюсь подругою й забула про все на світі. Адже ти теж іноді повертаєшся пізно, навіть у суботу.

Тато зітхає.

— Особливо в суботу. Ти навіть не уявляєш. Усі ці художниці конче хочуть працювати в суботу, бо на тижні вони вчаться й мають купу різних справ. А я сиджу, як ідіот. Сьогодні в мене вийшло звільнитися раніше. Винятково.

— Ну, але ж Марта про це не знає. Засиділася з якоюсь подружкою і все, або в кіно пішли. Ходімо, приготуємо обід з того, що є, їй буде приємно.

Не знаю, чи правильно я вчинила. Але інтуїція підказує мені взагалі не втручатися в це, особливо враховуючи, що я поняття не маю, що сталося.

Тато робить різото. Це така страва, яку можна приготувати завжди й із будь-чого. Потрібен рис і те, що є під рукою: солодкий перець, горошок,

кукурудза. Ми знаходимо багато такого в шафці. Ще трохи чекаємо на Марту, але тато вирішує таки поїсти. Зрештою, у нього на руках дитина, хвора й смертельно голодна. Я навіть з апетитом їм різото. Він не дуже.

Марта повертається аж увечері. Каже, що була в кіно з подругою, а потім вони пішли перекусити. І вона думала, що тато повернеться пізно. На її щоках рум'янець, і я не вірю жодному її слову. Я просто знаю.

Фелікс

Минає наступний тиждень — переважно в контексті маминих спроб з'ясувати питання рахунку за електрику. Вона пише якісь апеляції, але це зовсім не так просто, як нам здавалося. Мама сумна, сидить і переживає. Навіть більше не кричить на мене. Врешті кличе.

— Феліксе, — каже, — послухай. Я з ними не виграю, це не має сенсу. Та тітка в управлінні сказала, що я можу знову подати апеляцію, але це нічого не дасть. Це великі гроші й мені просто потрібно їх заробити, інакше ми на все життя залишимося в боргах. Я вже дзвонила до Німеччини, у неділю їду.

— Але бабусю завтра виписують, — кажу їй. — Як ти це... уявляєш?

— Звичайно. Бабуся оклигає. Ну, доведеться тобі трохи попідклубатися про неї, але ти зможеш. Якщо не даватимеш раду, напишу тобі якесь звільнення від уроків. Ти розумний, наздоженеш. А я протягом місяця спокійно зароблю на цей борг. Ну, може, трошки довше, бо гроші потрібні будуть на інші витрати.

— Довше?

Чесно кажучи, я в шоці. Наче й розумію, але... я не хочу лишитися сам з усім так надовго! А школа, а моє життя?

— Ти не можеш тут знайти якусь роботу?

— Якусь роботу? Ти жартуєш? Там я протягом дня заробляю стільки, скільки тут за тиждень. Ти знаєш, яка зарплатня в медсестри. Це не має сенсу. А навіть якби я й хотіла, навіть якби прийняла таке рішення, у мене немає зараз роботи. Доки я її знайду, нам вимкнуть світло й у нас виникнуть серйозні проблеми. Навряд чи ти цього хочеш.

— Я... не знаю, чого хочу.

— Феліксе... я справді в тебе вірю.

І вона всміхається, і якусь мить навіть здається, що, може, вона пригорне мене. Не пригортає, але поплескує по плечу. Добре й так. Хоча в мене

залишається передчуття, що мене в щось втягнули, вплутали в щось проти моєї волі.

Бабуся посміхається, радіє, що вертається додому. Мама ще нічого їй не сказала... Цікаво, коли скаже. Ми замовляємо таксі з лікарні, допомагаємо бабусі вийти, вона міцно спирається на нас.

— Ох, слабенька я, Фелику, слабенька. Ще трошки потриває, аж я оклигаю.

— Бабі, ти чудово виглядаєш, — переконую її. Бо справді, порівняно з тим, як вона виглядала щойно після операції, зараз помітно краще. — Але чому ти вийшла з лікарні в нічній сорочці?

Я впізнаю, це та сорочка, яку я їй привіз, але вона її жодного разу не вдягла, весь час ходила в лікарняній.

Бабуся хихоче.

— Бо це не нічна сорочка. Це моя найкраща сукня!

Ми допомагаємо їй піднятися по сходах. Ледве даємо раду, а на останній сходинці Бабі важко дихає. Я лишаю маму з нею, щоб вони могли серйозно поговорити. Чую підвищені голоси. Як я й очікував, бабуся сприймає новину неохотно. Мама спускається роздратована, а я мовчки йду нагору. Беру мінеральну воду, склянку й хлібці.

— Я приніс...

— Присядь, Фелику, — перебиває мене бабуся. — Що ж, схоже, на якийсь час ми лишимося самі.

Я киваю. Мені сумно, бо видно, що бабуся дуже переживає.

— Я не можу вплинути на рішення твоєї мами, — продовжує вона. — Але пам'ятай: вона дуже тобі довіряє. Якби не це, вона б не лишила на тебе все господарство.

Я знову киваю. Як плюшевий песик, якого водії ставлять на заднє вікно в машині.

— Усе буде гаразд, — каже бабуся. — Я вже все обдумала. По-перше, я переселюся до вітальні, щойно мама поїде.

У вітальні зазвичай спить мама. Зазвичай, що б це не означало.

— Тобі не доведеться бігати до мене вгору-вниз. Мені потрібен, може, ще якийсь тиждень, щоб стати на ноги, а там уже буде добре. По-друге, я нізачо не погоджуся, щоб ти занедбував навчання. Мама хотіла написати тобі звільнення, але це неможливо. Нічого зі мною не станеться, якщо кілька годин побуду сама. Просто спатиму, я зараз багато сплю. По-третє,

мусимо найняти хатню робітницю, принаймні раз на тиждень, я платитиму. І, може, вона б щось готувала, щоб тобі не доводилося...

— Але мама не для того їде заробляти, щоб одразу витратитися. Я впораюсь.

І відчуваю, що зможу. І навіть — що дивно — я радий, що бабуса повернулася. Навіть хвора вона наповнює наше життя такою енергією! Я на диво розчулююсь і відвертаюсь, щоб не розплакатись. Не хочу думати про те, що було б, якби бабусі не стало.

Увечері знову чую, як вони розмовляють. Цього разу я вирішую підслухати, хоч знаю, що це негарно. От тільки це все стосується і мене, і мого майбутнього.

— Ти не можеш так постійно їхати й кидати дітей, — каже бабуса. — На них це дуже погано вплине, кажу тобі! Мало того, що батька не мають...

— Це не моя вина!

— Я знаю, що не твоя, просто стверджую факт. Фелікс утомлений, на нього забагато лягло...

— Він упорається, він дуже меткий.

— Врешті хлопець почне завалювати школу. Віка знову ходить насуплена й наїжачена... Знаєш, вона скоро досягне віку, коли дуже потрібна мати.

— Ти думаєш, мені легко їх залишати?! — вибухає мама. — Я щоразу, як їду, півдороги плачу! Щодня ридаю в подушку! Невже ти вважаєш, мені легко так ішачити?!

Що приємно ходити по чужих домах, легко мити їм дупи, легко прибирати не власне сміття?! Що мені легко полоти їм бур'яни й мити їхні вікна, а не власні?

Дивно. Я думав, що догляд за літніми людьми виглядає інакше. Але, мабуть, їй потрібно там трохи допомагати, бо навряд прикута до ліжка людина пилососитиме чи митиме вікна.

— Ти гадаєш, мені легко повертатися сюди? — продовжує мама. — Усе розвалюється, йде шкереберть, а я просто втомлена. Повертаюся, і перше, що бачу — величезний рахунок за електрику. Ти справді вважаєш, що в мене легке життя?

«Усе шкереберть», — думаю гірко. Мені стає прикро. Адже я весь час так стараюся.

— Ну, все, все, Ганю, заспокойся, мусимо якось це вирішити, бо так не може бути. Добре, що в мене взагалі є хоч якась пенсія, бо що б ти сама робила?

— Зараз почнеш казати, що ти мене утримуєш! І дивуєшся, що я їду заробляти власні гроші? Якесь гідність у мене ще лишилась!

Я більше не слухаю, не можу. Мені стає шкода мами, але залишається прикре відчуття, що вона взагалі не цінує моїх зусиль. Бабусиних теж ні, бо я не вірю, аби бабуся щось їй закидала, проте мама завжди нервова перед виїздом...

Наступного дня мама їде. Це дивне відчуття: мабуть, через те, що її так довго не було й вона так швидко виїхала знову, мені здається, що в нас просто був гість, хоча після тієї підслуханої розмови я знаю, що вона теж дуже переживає. І все-таки... Приїхала на вихідні та й по всьому. Я навіть відчував за потрібне питати, чи вона не хоче кави чи чаю. І пояснювати, чому поклав у пральну машину світлі речі впереміш із темними й кольоровими. Я не дуже розумію цей розподіл. Наприклад, біла футболка із чорним Че Геварою і червоним написом Viva la Revolution – біла, а не кольорова. Сірі джинси вважаються темними. Мама не розуміє, що коли я ввечері вмикаю пральну машину, то роздумування, як посортувати речі – останнє, чого мені хочеться. Головне, щоб вранці ми з Вікою мали хоч якийсь чистий одяг. А вона вичитує мені через це прання, а тоді ходить по хаті й намагається щось зробити чи переставити, так, наче хоче будь-якою ціною продемонструвати свою присутність.

– Я казала ставити чашки денцем догори, – каже мама насамкінець, так ніби вже не має чого більше сказати. – А ці великі тарілки складай окремо, і малі окремо, бо поб'ються.

Мені здається, що мама не розуміє одного. Не розуміє, що коли вона зникає надовго, ми так чи інакше запроваджуємо інші правила. Бо якби я мав тут жити за її порядками, то, скоріш за все, не мав би часу навіть на домашні завдання. Адже коли мама є, вона все прибирає й витирає до блиску. І готує обід із двох страв. І все прасує – вона не уявляє, як можна піти до школи в неprasованій футболці. У неї є час на це, врешті, вона не працює. Однаково, якби я до списку своїх обов'язків додав нові, щоб мама була більш задоволена, вона б не помітила цих зусиль. Усе марно.

– Наступного вівторка у Віки знову батьківські збори, – завдаю удару у відповідь. – Мені йти туди, чи краще, щоб ніхто не йшов? Востаннє теж був я. Може, не йти вдруге, щоб не виглядало дивно?

– Не знаю... – зітхає мама, сідаючи в крісло. – Що мені робити, Феліксе, от скажи? Адже я мушу їхати. Але якщо в школі в тебе чи Віки дізнаються, що я лишаю дітей самих, вас можуть забрати в мене. Назавжди. Розумієш?

– Тобто як це забрати? – я здригаюся. Тоді, коли санітар казав, що не може так нас лишити, я теж боявся, але те, що каже мама, звучить набагато гірше. Особливо оте «назавжди».

– Звичайно. До сиротинцю. Позбавити мене прав. Бачиш, так воно є: навіть якщо дитина відповідальна й усе таке, за законом вона не може бути сама.

– Але я вже не дитина.

– Але Віка так. Окрім того... Ти теж. Ну, юридично.

– Окрім того, ми лишаємося з бабусею. Адже Бабі повнолітня, – додаю я з посмішкою.

— Але вона хвора. Тому, Феліксе, маємо про дещо домовитися. Ніхто, абсолютно ніхто, не може знати про цю ситуацію. Нічого не кажи в школі. До Віки йди, скажеш, що я хвора.

— Я минулого разу казав, що ти хвора.

— А... Ну, тоді скажи, що я поїхала на курси. Вигадай щось. Заплати, що вони там хочуть, страховку або що, на кожних зборах збирають гроші. Якщо у твоїй школі щось від мене хотітимуть, теж кажи, що я поїхала. Я завжди можу подзвонити й поговорити з учителькою.

— Мамо, від мене ніхто нічого не хоче.

— От і добре.

Коли на завтра мама виїжджає, мені навіть не дуже сумно. Я думаю, скоріше, про те, що все входить у звичну колію повертається до попереднього стану. Мій день виглядає тепер так:

Прокидаюся о шостій. Готую Віці сніданок і бутерброди до школи. Віка репетує, що не їстиме пластівців, тому я сам їх з'їдаю, канапку вона теж не хоче, тому залишаю її бабусі, а тоді згадую, що бабуса на дієті, тож забираю канапки до школи. Віка кричить, що не може знайти жодної чистої футболки, і я шукаю в кошику для брудної білизни щось, що можна вдягти. Або позичаю їй свою. Готую сніданок бабусі. Треба вважати, бо ця чортова кашка швидко пригорає. Годую бабусю, бо та ще не встає. Потім даю їй судно. Це така посудина, куди бабуса пісяє під ковдрою. Виношу його, виливаю, споліскую. Віка кричить, чому я дав їй сніданок у коробці для заморожування, повна лажа, і чому ніхто не може купити їй ланч-бокса. Добігає за двадцять восьма, а Віка досі не зібрана, якимось чином змушую її ледь не виштовхую з дому. Хай хоч вона не спізниться. Застрибую під душ, натягаю, що підвернулося, перевіривши тільки, чи не смердить, повертаюся по ключі, бо через це все сіра маса в моїй голові дещо перегорає. До школи біжу. Почуваюся, наче день почався вчора. Згадую, що в пральній машині лишилося мокре прання. Пишу Віці есемес, щоб розвісила, щойно повернеться, надсилаю одразу, бо забуду. Вбігаю й не перевзуюся, бо знову забуду кеди.

Дорогою наштовхуюся на директорку Смочинську, її погляд одразу зупиняється на моїх кросівках, на які налипло трохи грязьки. Каже мені негайно перевзутися, а коли пояснюю, що змінки в мене, на жаль, немає, вона сичить як змія й заявляє: «Щшшшжжж, у такому разззз і підешшшш на урок у шшшшкарпетках». Не маю вибору, бо вона забирає в мене взуття й каже прийти по нього після занять.

Чудово. Смочинська, дебели блондинка з напрочуд маленькими, пухкенькими ніжками, завжди ввіпхнутими в червоні шпильки, мабуть, не усвідомлює, що вона щойно цілковито мене прибила — ба, добила остаточно.

Звісно, щойно я заходжу на математику, вибухає сміх. На щастя, математичка мені навіть подобається. Вона ще не зовсім ненормальна. Якщо чесно, іноді я навіть замислююсь, що вона тут робить. Малиновській не більше тридцяти, у неї світле волосся до плечей і вічно стурбований вираз

обличчя. Думаю, що після кожного уроку з нами в неї відчуття, наче її трактор переїхав.

Мій клас сидить так, як в автобусі під час екскурсії. Найметкіші й найсильніші займають місця ззаду. У класі так само. Парти стоять у три ряди, останні шість місць займають шестеро качків. Їх рівно шестеро, а ці три парти саме трошки більші, наче з іншого комплекту, немов хтось їх зробив спеціально для них, більше того, наче спеціально для них облаштував цей клас.

Ці здоровила виглядають, якщо не як родичі, то принаймні як герої одного фільму про гангстерів, реперів чи сатаністів. Вони широкоплечі, мають темне, дуже коротке волосся, і прищі. Носять на шиї великі навушники, які ніхто не в змозі переконати зняти під час уроку: кажуть, що вони ж не слухають музику зараз, а правила школи не забороняють носити навушники. Учителі їх бояться, тож загалом здоровила роблять, що хочуть. І вже точно на уроках Малиновської, бо ті із середніх рядів, хлопці трохи нижчі й слабші, які хотіли б задаватися зі здоровилами, а також усі ці хамовиті дівчата в емо-нашийниках, які мріють, щоб котрийсь із качків захотів зустрічатися з ними, і навіть ботани й слабаки на передніх партах, математичкою не надто переймаються.

Здогадайтеся, за якою партою я сиджу. Я знаю, з точки зору багатьох це повний відстій, бо за першою. А як на мене — найкращий вибір. По-перше, у полі зору вчителя перших парт не існує. Якби вчитель хотів стежити за учнями з перших парт, йому довелося б постійно нахилити голову або притискатися до дошки. Тож насправді, це я міг би робити, що заманеться, якби хотів. Іноді я користуюся цим привілеєм під час дуже нудних уроків. Буває, книжку читаю, чи навіть батончик жую, ніхто на це переважно не звертає увагу, бо всі зосереджені на тому, що відбувається на середині чи в кінці класу. На жаль, це не стосується ситуацій, коли ти заходиш до класу після дзвінка й у самих шкарпетках. Безвихідний варіант.

Я заходжу, наче нічого не сталося, ігноруючи сміх.

— Чому ти в самих шкарпетках? — питає Малиновська.

Питає по-людськи, а не як учителька. Я замислююсь, чи відповісти по-людськи, чи як по-учнівськи. Якщо відповідати по-людськи, це звучало б приблизно так: «Бо ідіотка-директорка конфіскувала в мене взуття і, мабуть, закінчиться тим, що до них напісяє її кіт, або вона сама від нудьги, бо, як відомо, вона нічого не робить, сидить собі в кабінеті й п'є каву одну за другою, а школа занедбана». Якщо відповідати, по-учнівському, то це було б приблизно так: «Дуже перепрошую, на жаль, так сталося, це більше не повториться». Мені хочеться відповісти по-людськи, однак обираю безпечний, чи принаймні трохи іронічний, проміжний варіант.

— Це на прохання директорки.

— Гм, — відповідає Малиновська. Це, мабуть, теж безпечний компромісний варіант, не скаже ж вона, що директорка здуріла. — Ну, що ж, сідай.

Одна надія, що вона не кликатиме мене до дошки. У самих шкарпетках біля дошки — оце б насправді було весело.

Оскільки я без взуття, під час перерви я не виходжу на подвір'я, і навіть на обід не йду. Перебігаю лише з класу до класу, в ідеалі так, щоб мене ніхто не помітив. Я б волів не зустріти Опту. Тобто інакше: ні про що інше я не мрію так, щоб побачити Опту, однак невідомо, чи вона мріє побачити мене з ногами в білих махрових шкарпетках. А радше колись білих, бо білими їм уже ніколи не бути. Утім, якраз перед останнім уроком, а сьогодні це англійська, я наштовхуюся просто на неї.

— Привіт, Феліксе, що з тобою? — стурбовано питає вона. — Я шукала тебе, а ти десь пропав. Я вже думала, щось сталося.

— Ні... Нічого. Я сьогодні не надто мобільний.

Її погляд падає на шкарпетки і, звісно ж, вона вибухає сміхом.

— Ти так прийшов?

— Звичайно. Черевики довелося продати, щоб хліба купити, і йшов я босака, небога, крізь трясовину й болота.

— Директриса?

Киваю.

— Може, це якийсь фетиш? — кидає вона й хихочемо вже разом. — Як справи? Як бабуся?

— Непогано, — кажу й зітхаю. — Можна, я тобі щось скажу, але пообіцяй, що збережеш таємницю?

Опта киває. Не знаю, про що вона думає, але раптом дівчина хмурнішає.

— То ходімо, вийдемо, перерва ще десять хвилин.

— Ти хочеш вийти в такому вигляді?

— Звичайно. Ці шкарпетки я вже навряд чи поверну до магазину, як нові, тож... яка різниця. Крім того, на вулиці сухо й тепло.

«Було», — додаю подумки, коли виходимо із приміщення. На жаль, сіється мжичка. Це навіть приємно, але... якусь мить я думаю, що сказала б мама, побачивши мене так, у шкарпетках під дощем. А тоді, що я, мабуть, майже дорослий, коли мама далеко й уже не питає, чи я, бува, не змерз.

— То що ти хотів мені сказати? — питає Опта.

— А ти нікому не скажеш?

Вона торкається голови двома пальцями, як солдат, що від дає честь.

— Мама знову поїхала. Виявилось, що із цим рахунком нічого не можна зробити, його потрібно заплатити, а в неї там була готова робота. Бабуся

вдома, але взагалі не встає, ну, і мама лишила мене так з усім цим. І ще сказала, нікому не говорити.

— Але мені ти сказав.

— Ти — інша справа.

— Але ж усе не так погано, — вирішує Опта. — Ти ж даєш раду.

— Даю. Але йдеться про те, що...

Чорт, у мене очі сльозяться. Чому я так усім переймаюся? Невже не можу просто прийняти факт, що мені трошки важче, ніж іншим?

А вона мовби читає мої думки. Кладе мені руку на плече. Кладе. Мені. Руку. На. Плече. Я почуваюся, наче на мене сів вогняний птах. Шкіра біля шкіри. Пече.

Я, мабуть, дивно виглядаю, ковтаю повітря, ніби задихаюся, і вона знімає руку. І нічого не каже. Вона знає. Нарешті відзивається, і я ладен благословити її за це.

— Чому тобі так погано через це, Феліксе? Йдеться про те, що ти знову мусиш це все робити?

— Не знаю. Мені б просто хотілося, щоб було нормально. Я б хотів, щоб моя мама була така, як інші мами, щоб вона просто була. Моя сестра, вона... важка. Усе важке.

— Принаймні в тебе є мама, — каже вона.

— Ну так, але в цьому, здається, нічого особливого.

Мовчить. У повітрі, між крапельками дощу, зависла якась тиша, і ми обое мовчимо, хоч ще не знаю, чому.

— То тепер я тобі щось скажу, — говорить Опта.

І знову мовчить.

— Чорт, ти навіть не уявляєш, як це важко.

Іде дощ, але я вже навіть не думаю про мокрі шкарпетки.

— Моя мама... — Опта набирає повітря, наче збирається пірнути. — У мене немає мами. Вона померла.

До біса, я не знаю, як реагувати. Чому вона раніше не сказала?

— Чому ти раніше...

Вона перебиває мене.

— Тому що доки хтось не знає, то думає, що в мене є мама, як майже у всіх. І тоді вона, мовби трішечки жива. Звичайно, це все містифікація й не можна прикидатися безкінечно, але на мить, доки комусь не скажу, цей хтось думає, що... ну, розумієш... що я нормальна. Така, як усі.

— Ти не така, як усі! — вигукую, і, звісно, мені йдеться не про її маму.

«Але не тому... — доповнюю подумки. — Ти незвичайна, але не тому...»

Господи, чому я не можу висловитися? Спогад про руку продовжує випалювати слід на моєму плечі.

— Мені дуже шкода. Чесно.

Не знаю, як я це роблю, але наважуюся. Кладу свою руку на її. У неї маленькі долоні, м'які, теплі пальці, трохи пухленькі. Я б хотів, о Боже, якби це було можливе! — я б хотів, щоб моя рука лишилася тут назавжди.

— Вона загинула в аварії, — швидко каже Оптима, наче повторює якусь мантру. — Вона не страждала, бо це сталося миттєво.

— Зате ти страждаєш.

Їй не потрібно погоджуватися. І тоді я знову наважуюсь. Міцно обіймаю її, так міцно, як можу. Я в житті не обіймав жодної дівчини. Зараз я думаю, що до цього моменту зі мною в житті взагалі нічого не відбувалося. Це відчуття ні з чим не порівняєш. Ми змішалися, злилися в одне ціле, немов хтось поклав у каструльку дві плитки шоколаду й підігрів — за мить між ними не буде жодної різниці, вони зіллються в одну масу. Так я це відчуваю. Дощ посилюється, мої бурі шкарпетки мокнуть у калюжі, а я цього зовсім не відчуваю, ані дощу, ані холоду, ані нічого. Відчуваю лише її. Відчуваю її груди. Відчуваю, що в мене зараз станеться серцевий напад, що я розірвуся, вибухну. Якби мала бути блискавка, вона могла б вдарити тут і зараз, між нами, у цих обіймах.

Гроза не вибухає, сіється дрібний дощ. Потроху стає ніяково, бо ми обнімаємося й не знаємо, що далі. На мить майнула думка, чи не мав би я її поцілувати, але навіть натяк на це мене лякає. Врешті ми відсторонюємося.

— У мене уроки вже закінчилися, а тобі випадково не треба було на ще якийсь?

— На англійську, — кажу, а точніше хриплю, наче хтось, позбавлений їжі й води, ослаблений або після операції, хтось, хто на секунду розучився говорити.

— Дзвоник був десять хвилин тому, — говорить Оптима. І додає: — Я ніколи із жодним хлопцем не обнімалася. Я це кажу просто, щоб ти знав.

— Я теж ніколи... із жодною дівчиною.

І ми сміємося удвох, а дощ посилюється, наче теж хоче посміятися з нами. І знов обнімаємось, а тоді, коли лунає дзвоник на наступну перерву, вона

каже розсудливо, що якщо я застуджуся й захворію, то не буде кому вести господарство. Ми повертаємося до школи, від входу тягнуться мої мокрі брудні сліди. Найбільше мене радують ті, що лишаються в кабінеті директорки, коли я йду забрати своє взуття.

Ніколи не думав, що не встигнеш озирнутися, а життя може стати настільки чудовим.

Віка

— Брехуха! — кричать вони. — Чмо нещасне! І що, татусь купить тобі новий телефон? На пару з мамусею, яка невідомо-куди поїхала! Ха, ха, ха!

— Звичайно, купить. Ви дурні! А мама повернулася. І сказала, що купить мені на день народження Пенні-борд, бо заробила купу бабла!

— Сренні тобі купить твоя мама!

— А мені на твоєму місці було б соромно когось додому запросити! Ви бачили, який там срач? Господи!

Я втягую голову в плечі. У мене вже немає сил захищатися. Я пересідаю за вільну парту спереду, щоб бути від них якомога далі. Мені дуже прикро, що через усе це я втратила подружок. Невже не можна мати нормальної родини?

Після уроків я повертаюся сама, немає вже будиночка на дереві, немає операції «ковбаски», немає нічого. Вдома теж нікого немає, тобто, є бабуся, але вона спить, їсти нічого, а я через усі ці переживання забула пообідати в їдальні. Йду до своєї кімнати й дістаю телефона, аби в щось пограти, хоч це складно, бо екран побитий і погано видно, що там на ньому. Отримую есемеску від Фелікса. «Ти вже вдома? Як бабуся? Я трохи затримаюсь».

А потім мій погляд чіпляється за ті есемески, що їх ми писали тому чувакові, Майклові. Тоді ми ще з Орлицями товаришували. І все, звичайно ж, мусила зіпсувати моя сімейка. Перечитую їх усі, і мені стає смішно, бо я пам'ятаю, як це було весело. І раптом вирішую: напишу йому щось. Вони мене кинули, а історія затихла, принаймні розважуся.

«Привіт, Майкле, як справи?» — пишу.

«А хто це? — відповідає він невдовзі. — Це Анджела?»

«Ні, Анджела хвора, — пишу я. — Вона тоді писала з мого телефона. Це... — я замислююсь. Яке ім'я вибрати? — Олівія».

«Я люблю оливки, особливо зелені», — приходить відповідь.

«А я не дуже», – відписую.

Я справді терпіти не можу оливки.

«Ще полюбиш, – пише він. – У тебе є профіль на ФБ?»

«Звичайно», – пишу й починаю панікувати.

«А яке в тебе прізвище?»

Я знаю, я справді знаю, що не можна нікому казати свого прізвища.

«Це... закритий профіль, – відповідаю. – Пізніше скажу, зараз більше не можу говорити».

Звісно, що не можу, адже мені треба створити собі профіль. Маю на це цілий вечір. Усе справді дуже просто. Вибираю ім'я Олівія Перська Кішка. На аватарку ставлю фото триколірного перського kota з інтернету.

Найгірше, що в мене немає жодних друзів, я гадки не маю, кого додати, але ж можна зробити вигляд, що це так задумано. Додаю трохи інфи, що люблю Емі Вайнхауз і фантастику. Дата народження, але без року. Без адреси. Вирішую полайкати кілька сторінок про ігри, додаю на тло фото з «Майнкрафту», та наступної миті зміню – ігри, усе-таки, надто дитячі, а я не хочу, щоб він так про мене думав. З годину шукаю в неті щось підходяще, зрештою, вставляю фото великих червоних вуст. Виглядає супер. Потім лягаю спати. Мушу кілька днів почекати, аби він не здогадався, що я створила цей профіль спеціально для нього.

Опта

Коли я повертаюся додому, Марти знову немає. Останнім часом її частіше не буває вдома, ніж навпаки. Зате є тато, а це досить дивно. І вигляд у нього невеселий.

– Як справи, татку? – питаюся.

– Нічого. На роботі...

– Щось не так? – намагаюся розговорити його, бо він лише зітхає, і я бачу, що слова застрягають йому в горлі.

– Бо... буде скорочення.

– Скорочення?

Я не знаю, що це означає.

– Тобі вкоротять зарплату чи голову? – намагаюся пожартувати, щоб вирвати його якимось із цієї сумної летаргії.

— Ну, скорочення штатів.

— Штатів? — повторюю, як папуга. Я із цього сленгу нічого не розумію. Якщо в тій фірмі й мали б щось скоротити, то кількість годин, проведених на роботі.

— Опто... Скорочення штатів означає, що скасовуватимуть деякі посади. Словом, імовірно, я втрачу роботу.

— Наскільки імовірно?

— Дуже ймовірно. Тобто, точно.

Якийсь час він мовчить. Я запитально дивлюся на нього, бо бачу, що його гнітить ще якась новина.

— Насправді мене вже звільнили, — зізнається він нарешті.

— От чорт...

— Так отож. Щоправда, я отримав тримісячну виплату, тобто три місяці мені платитимуть зарплату, але... Розумієш, у моєму віці складно знайти роботу...

— А що не так із твоїм віком?

— Я старий.

— Ти? Старий? Але ж тобі щойно сорок!

— Сорок шість. У цій галузі я вже динозавр.

— Припини!

— А найгірше те, що я тепер не знаю... У мене був певний план...

— План?

— Доню... Я знаю, що ти була дуже прив'язана до мами. Я теж дуже кохав твою маму. Але час минає... І тепер я і Марта...

Завмираю. Застигаю, наче Лотова жінка. Кам'янію.

— Не знаю, що ти про це думаєш... Але гадав, що, може, нам варто побратися. Бо знаєш, вона теж у такому віці, що потребує стабілізації, може, дитини...

— Ти хочеш ще одну дитину?

— Ти сама сказала, що я ще не такий старий.

Відчуваю сльози під повіками. Мені так його шкода.

— Але про це зарано думати. Мені йшлося про шлюб. Розумієш, ми добре ладнаємо, ви теж ніби...

«Ніби. Чудово сказано», — думаю. І кашляю, мабуть, через нерви. Дістаю інгалятор і пшикаю. Мені завжди гіршає, коли я нервую.

— Я вже не хочу так із квітки на квітку, — продовжує тато. — Я вже теж хотів би мати щось надійне.

— Угу.

І що мені робити? Тепер уже повний капець. Мушу йому сказати, зараз або ніколи.

— Розумієш, спочатку я думав, що втрата роботи, це не найкраща ситуація для пропозиції руки й серця. І не йдеться про те, що в мене немає грошей на обручку або шлюб, бо є, я вже навіть купив цю обручку, тільки якось воно... Але чекай: що ти взагалі про це думаєш, щоб я з Мартою?..

«Ох, тату, ти саме вчасно питаєш», — думаю, але прикушую язика.

— Я... Ну, знаєш. Я б просто хотіла, щоб ти був щасливий.

Він сяє, мов дитина.

— Ти ж знаєш, що я дуже тебе люблю, понад усе, правда?

— Знаю, тато.

— То порадь, що мені робити?

— Я б, мабуть, почекала.

— Ну, так, — зітхає він сумно. Господи, так сумно.

— Але якщо ти відчуваєш, що повинен їй освідчитись, то зроби це. Принаймні не буде проблеми взяти відпустку на медовий місяць.

— Та ні, ми не поїдемо ні в який медовий місяць, адже в нас є ти!

— Поїдете-поїдете. Я можу тиждень у бабусі побути. Без проблем.

Не те, щоб я любила бабусине товариство, але пережила б. Тато такий щасливий, що якусь мить я думаю, може, мені лише здалося, що я бачила те, що бачила.

Інтуїція підказує, що добром це не скінчиться, та, із другого боку, я не можу порадити йому не робити цього. І нічого я йому не скажу. Немає ради. Я вже вирішила. Заберу цю таємницю із собою в могилу.

— То я сьогодні... Встигну все приготувати, Марта має якісь справи й повернеться аж увечері.

Якісь справи. Аякже.

Марта повертається увечері. Тато застелив стіл чистою скатертиною, прикрасив свічками, побіг униз до квітникарки й купив сім червоних троянд, зараз вони сховані в шафі, а він чекає, схвильований, як хлопчик.

Я тремчу від страху. Може, треба було порадити йому цього не робити. Але тоді я б стала його ворогом... а я не хочу. Буде, як буде, але я б хотіла, щоб уже було. А найгірше, що моя життєва філософія, яку я встигла вже трохи виробити, у цьому випадку не діє. У мене не виходить дивитися в майбутнє з надією, ані сподіватися, що все буде гаразд. Навіть мені важко так думати. У голову приходить лише те, що як би не склалося, зрештою, усе якось вийде на краще. Якщо вона прийме його освідчення, це означатиме, що з тим чоловіком, з яким я її бачила, вона все ж не має нічого спільного. Якщо ні — завжди краще дізнатися раніше, ніж пізніше. Якщо вона його не кохає, тато буде вільний і знайде собі когось, адже в нього завжди був до цього талант. І, може, той хтось насправді його полюбить.

Марта відчиняє двері. Тато одразу підбігає до неї й схвильовано говорить:

— У мене для тебе сюрприз. Я хочу тобі дещо сказати.

— Я теж хочу тобі дещо сказати, — відповідає Марта. У неї втомлений, глухий голос. Однак це не стримує мого тата. Я зникаю до кімнати, адже вони мають бути самі, але тато гукає мене:

— Опто! Йди до нас, я б хотів, щоб ти була при цьому.

І я розумію, що він не може дочекатися сказати їй. Що вже не витримує.

— Почекай секунду, — просить. І дістає із шафи троянди.

А в неї міна... Ну, щастя на її лиці точно не видно. Скоріше подив. І ще щось. Вона схожа на тварину, загнану в пастку.

— Це тобі, люба, — татів голос легко тремтить.

А я сиджу поруч, як дурепа, хоча б моя воля — вийшла й не дивилася на все це. Марта сідає й роззирається, наче в пошуках допомоги. Я це бачу, бо я уважний спостерігач, але тато не помічає, він засліплений. Він закоханий.

— У мене для тебе дві новини, хороша й погана.

— Так? — невпевнено озивається Марта. Вона вже нічого не може вдіяти, мусить грати в гру, у яку, я це чітко бачу, вона грати не хоче.

— Спочатку хороша чи погана? — питає батько.

— Погана.

— Мене звільнили.

— Але як це? — тепер вона дійсно здивована. Такого вона не очікувала. — А хороша новина? Ти знайшов нову роботу?

— Знайду. Обов'язково. Ні, це інше... — тато дістає з кишені коробочку. У ній, певно, обручка. — Марто... Не знаю, може потрібно стати навколішки? Що ти думаєш про те, щоб... ну... чи ти вийдеш за мене?

Западає тиша. Навіть вітер за вікном наче вшух, я сиджу непорушно, не проронивши й звука, і вони так сидять, у цій тиші, що тягнеться, як туалетний папір. Врешті Марта відкашлюється, наче їй щось раптово потрапило до горла.

— Я трохи... не очікувала.

Це точно не та відповідь, якої сподівається тато, бо раптом він буряковіє. І нічого не каже, тільки дивиться на цю обручку у відкритій коробочці.

— Мені теж потрібно сказати тобі дещо. Але... Чи вона мусить бути присутня? — Марта вказує на мене.

— Опто... — благально шепоче тато. — Йди до себе.

І я йду. Та це не означає, що я не збираюся підслуховувати. Зрештою, мене це теж стосується. На щастя, кухня з їдальнею — відкриті приміщення, ніхто не може мені сказати зачинити двері. Свої я залишаю прочиненими й сідаю коло самого одвірка.

— Я... декого зустріла, — каже Марта. — Власне, це я хотіла тобі сказати. Мені шкода, що воно так... не склалося.

Наступного дня Марта пакується й виїздить. У неї не так багато речей, вона ще не встигла остаточно пустити тут коріння, більшість речей лежить у її батьків. Тато сидить на стільці й спостерігає, як Марта скидає до великого сміттового пакета свій одяг, косметику й книжки. Вона не дивиться ані на нього, ані на мене. Потім замовляє таксі, віддає йому ключі й просто їде. Як хтось, хто виселяється з готельного номера. А тато сидить, затуливши обличчя руками. Він у розпачі.

— Тату... — я намагаюся втішити його. — Мабуть, краще, що це сталося зараз, ніж якби ви встигли одружитися?

— Може, якби ми одружилися, цього б не сталося? Мій бідний, наївний тато.

— Ти сам казав, що не буває нічого вічного, і треба радіти, коли воно є, але й уміти відпустити, якщо це потрібно. Ти сам казав, що втрати — це частина життя.

Так він казав, коли загинула мама.

— Так... Але чому я постійно все втрачаю?

Чорт, я не дуже знаю, як відповісти на це питання.

— Це, мабуть, такий поганий період, але потім попустить. Бо завжди колись стає краще. Неможливо, щоб постійно було однаково зле. Не переживай, тату. Я відчуваю, що скоро станеться щось хороше.

Насправді я зовсім цього не відчуваю, але іноді достатньо повірити.

— Заграти тобі? — питаюся, а тато всміхається. Це єдина людина на світі, яка любить мою гру на гітарі.

Фелікс

Опта. Опта. Я перекочую її ім'я на язичку, як карамельку. Здається, я закохався. А навіть точно. Отже, це так виглядає? Як? Складно описати це відчуття. Справді, можна читати про нього в різних книжках, бачити в кіно, і так не знатимеш, про що мова, доки сам цього не переживеш.

Сиджу в кухні, заплющивши очі, і перемотую події, як фільм. Її дотик. Тепло її тіла. А десь усередині літають барвисті папуги щастя й чорні птахи страху. Мені лячно, що це якийсь сон, що я це вигадав. Починаю одразу аналізувати, і думаю, що, може, вона пригорнулася, бо потребувала, щоб її втішили, або хотіла побачити, як це. Може, це нічого не означає. І я падаю в чорну діру. А тоді згадую, як вона подивилася на мене, і в душі знову тріпоче щастя. І чую, як мене гукає бабуся, цікаво, чи вона помітила цей блаженний вираз, що явно не сходить з мого лица, і хоче розпитати.

— Фелику, — каже, — подай мені судно, любий.

Приношу з туалету судно, та коли простягаю його, відчуваю дивний запах.

— Бабусю...

— От, власне, — бабуся починає хихотіти. Я швидко розумію, що це нервовий сміх. — Здається мені, Фелику, що я впісялася. Ну, не знаю, як це сталося, мабуть, уві сні.

Чорт забирай! Романтичні думки можна тепер запхати куди подалі, треба зайнятися бабусею, а я не знаю, із чого почати.

— І сміюся зовсім не тому, що це смішно, знаю, це жахливо, я в житті ліжка не намочила, відколи мені виповнилося два роки! Може, я просто сходжу на діючий розум.

— Ха-ха, — цього разу я сміюся, трохи силувано, але якщо бабусі сміх корисний для здоров'я, то чудово.

— Я скажу тобі, що робити. Підеш до аптеки й купиш мені памперси, але не такі дитячі, а для дорослих. А потім... якось упораємося.

Я йду до аптеки, вже біля самого віконечка мені хочеться втекти світ за очі, але якимось себе пересилию й прошу памперси ДЛЯ ДОРОСЛИХ, я старанно підкреслюю це, розмір M2, щоб аптекарка не подумала, що це в мене нетримання сечі. Швидко повертаюся додому, і не знаходжу бабусі в ліжку. Я перелякано бігаю по дому, аж раптом чую, як ллється вода. Вона сама пішла до ванної? Але ж вона не встає, їй не можна!

— Бабусю! — горлаю крізь двері. — Чому ти не почекала? Я б допоміг!

Клямка опускається й бабуса виходить, а точніше стоїть, учепившись за одвірок.

— Нічого зі мною не сталося, я добре почуваюся! — пирхає вона. — Адже мені треба було помитися. Тепер зніми постіль і поклади в брудне... ні, краще одразу в пральну машину.

Біжу, стягаю постіль, кладу до машини.

— Але... ліжко мокре.

— Гаразд. Посади мене в крісло й висуши ліжко феном. Але чекай, ні, дай мені памперс, маю вдягти, бо якщо обпісяю крісло, буде ще гірше.

— Допомогти тобі?

— Ні, просто не дивися, але підтримай мене.

Це складна акробатика, та якимось вийшло. Сушу ліжко феном. Стелю нове простирadlo. Допомагаю бабусі перебрatися на ліжко. Ну, і не знаю, що буде далі.

«Нетримання сечі», — вбиваю в Гугл. І знаходжу стільки результатів, що вже не знаю, чи мені справді потрібно це все читати. Може, бабусі слід порадитися з лікарем? Може, мені слід порадитися з лікарем, з яким я тоді розмовляв?

Чую звук ключа, що повертається в замку. Віка.

— Що так смердить? — питає вона з порогу.

— Віко! — кричу. — Припини!

— Смердить, бо я обмочила ліжко, — відважно повідомляє бабуса.

У Віки приголомшений вигляд. Добре їй. Недипломатичне питання, недипломатична відповідь. Я залишаю Віку з бабусею, нехай поговорять, і йду до своєї кімнати. Хочеться написати щось Опті. Я сумую за нею.

Віка

Чудово. Краще вже бути не може. Бабуся пісяє в ліжку, у хаті смердить гірше, ніж у шкільному туалеті, дівчата досі ображені на мене, а на додачу маю зробити купу домашки. Я знаю, що зараз усі на стадіоні, але мене там ніхто не чекає, бо Орлиці повністю керують класом, і це вони вирішують, кого кликати грати разом, а кого ні. Я намагалася подзвонити до Зузи, та вона посміялася з мене.

«Вибачте, цей номер не існує», – сказала. Так, я знаю, що вона ненормальна. Так, я знаю, що скаже Фелікс, якщо поскаржуся йому, бо він уже сто разів казав. Що такі подружки – це не подружки. Щоб я приятелювала з кимсь, хто мене любить, а не хто з мене кепкує. Але він цього зовсім не розуміє. Що вистачить, аби Орлиці захотіли, і весь клас буде проти мене. І що з того, що в мене є власна гордість і гідність, і взагалі, якщо я сама? Якщо мені доводиться самій проводити вільний час, хоч саме сьогодні гарна погода і я знаю, що всі там чудово розважаються, і навіть, може, пішли по морозиво до «Тимка», і моє життя зіпсоване на наступні три роки лише тому, що в мене безнадійна родина!

Йому цього ніколи не зрозуміти. Тому, коли я повернулася зі школи, то поплакала у своїй кімнаті, а тоді вмилася й витерла носа. Удаватиму, що все гаразд.

Ну, і ще ці збори сьогодні.

– Феліксе, сьогодні в мене о шостій збори.

– Я прийду. Вже вирішили. У разі чого, то мама на курсах для медсестер.

– Ну, мабуть... Мама казала не говорити нікому, що вона поїхала. І щоб ти взяв якісь гроші, там за щось треба буде заплатити. Страховку, здається...

Я трошки боюся. Днями отримала кілька зауважень. Учителі кажуть, що я погано поведуюся, хамлю й постійно розмовляю. Окрім того, кілька разів забула приладдя на математику й схопила одиницю. Це тупо. Як можна отримати одиницю за відсутність циркуля? У мене немає циркуля, і я постійно забуваю попросити Фелікса купити, але ж це не страшно. Важливіше, що я ту математику більш-менш розумію. Хіба цього не досить?

Коли Фелікс піде на збори, напишу, мабуть, тому Майклові. Якби дівчата довідалися, ото б вони позаздрили!

Мама зовсім не озивається. Може, їй шкода грошей дзвонити нам, а може, вона просто зайнята. Усе ж я скучаю. Вона принаймні була рада бачити мене, чого не скажеш про будь-кого іншого в цій сім'ї, чи в моєму оточенні загалом.

Найгірше, що мій день народження вже за два тижні... А в такій ситуації я не можу ані вечірки влаштувати десь у більйардній чи деінде, бо немає грошей, ані когось запросити, та й навряд мені щось подарують. І навіть мама на мій день народження, скоріше за все, не повернеться. Безнадійно... Зрозуміло, що через цей рахунок за електрику мій борд пішов у небуття, я вже навіть забула про нього. Цікаво, чи хтось дасть мені грошей принаймні

на цукерки, щоб принести вранці до школи. Мені стає шалено сумно. Я усвідомлюю, що в моєму житті немає нічого сінько, чому можна порадіти.

Фелікс

Не люблю ходити на шкільні збори. Хай там що, та я почуваюся трохи по-дебільному серед усіх цих дорослих. Я вже був раз на початку вересня й мене бісить, що не минуло навіть місяця, як мушу йти знову. Але нічого не вдієш, треба якось це пережити.

Зішулюся на одному з маленьких стільців і спостерігаю за батьками однокласників моєї сестри. Наприклад, ладен закластися, що знаю, хто тут матері Орлиць. Сіли разом, брюнетка й блондинка, обое виряджені, як на весілля, на підборах і взагалі, із золотими сережками й ланцюжками. Віка якось казала, що їхні мами не працюють і в них так звані нормальні доми. Ну, не певен, я б навряд хотів, щоб мій дім виглядав так, як у цієї платинової ляльки, що цілими днями стирчить у спортзалі чи в солярії. Окрім того, вони язикаті, як Орлиці, бо відразу починають говорити про шафки. Такі, певно, і на секунду в житті не ніяковіли. За ними сидить скромний чоловік, який не усміхається, бо не має кількох передніх зубів. Думаю, що це тато того хлопця, якого в класі цькують, бо він з бідної родини. Далі сидять дві симпатичні жіночки, виглядають абсолютно нормально. Невже Віка не могла б приятелювати з їхніми дітьми? Не довелося б терпіти вибрики Орлиць. Мені її справді шкода.

Швидко з'ясовується, що я думаю жакливими стереотипами, бо матері Орлиць – якраз симпатичні жіночки, а оті кури-гриль – невідомо чиї, але точно не Орлиць, бо в них якісь сини. І що? Знову отримую научку, що оцінювати людей виключно за зовнішністю – абсолютно без сенсу.

Зрозуміло, що протягом зборів я мовчу. Думаю, що підпишусь, заплачу, скільки там треба, і все, але мені не пощастило.

– Це ти брат Вікторії, так? – питає мене вчителька, коли я вже хочу йти. – Залишся на хвилику, будь ласка.

Вона мені інтуїтивно неприємна. Попередня сестрина класна подобалась більше, бо була цілком нормальна, і навіть симпатична. Не те, що я її добре знав, мене вона якраз не вчила, але, траплялося, я відводив сестру до школи в першому й другому класі, а іноді забирав після уроків і часом перекидався кількома словами з учителькою.

Цієї я зовсім не знаю (у мене враження, що в сестриній школі постійно з'являються нові вчителі), та виглядає вона зовсім інакше, пряма, наче кілок проковтнула. Взагалі не всміхається. Може, вона просто змучена. Це не дивно, мабуть, якби я провів цілісінький день з восьмої ранку в товаристві таких Вік та їхніх чоловічих відповідників, а потім, замість іти відпочивати додому, довелося б зустрічатися з набурмосеними батьками, мені б теж було не до сміху.

— Ти вже вдруде приходиш на збори замість батьків, — каже неприємна класна. У її голосі немає стурбованості, скоріше звинувачення. Тож я б точно не був відвертим із нею, навіть без маминого прохання не казати нікому, як воно насправді є. Хоч мені й не легко брехати, особливо так, просто в обличчя.

— Мама поїхала на курси, — кажу. — А на минулих зборах вона хворіла.

— Важливі курси, наскільки я розумію, — класна криво всміхається.

— Ну., я не знаю. По роботі.

— А мама де працює? Бо вона не записала в журналі місця роботи.

— Вона медсестра. Працювала в лікарні... а тепер доглядає хворих приватно. Вона працює на таку організацію... не пам'ятаю.

Що ж, сподіваюся, це звучить досить вірогідно.

— Ну, що ж... якщо говорити про Віку... то... Є певні проблеми. З її поведінкою. Може, через початок навчального року й ці всі зміни, бо я говорила з попередньою класною керівничкою і в неї не було жодних зауважень щодо Віки... А зараз учителі кажуть, що твоя сестра часто просто нечемна. Тому я б хотіла, щоб мама прийшла до школи, щойно повернеться з курсів. Коли вона приїздить?

— Точно не знаю...

— А з ким же ви зараз? Бо наскільки я пам'ятаю, тато з вами не живе.

Я полотнію ще більше.

— З бабусею.

— Ага. То, хай би, бабуся прийшла, якщо мама не може?

— Бабуся трошки прихворіла... Вона нещодавно вийшла з лікарні.

— Звісно... Розумію. Тоді я тебе не затримуватиму. Прошу, ось моя візитка. Попроси маму зв'язатися зі мною.

— Гарзд, — кажу. — Обов'язково.

Єдине, чого я хочу — чимскоріш вийти звідси. Я майже вибігаю із класу. Поняття не маю, чого я так боюся, але я просто не люблю ані такого вигадкування, ані виправдовування. А Віка отримає за свою погану поведінку. Могла б якось постаратися, враховуючи обставини. Я злий на неї. Якби вона поводитися добре й не нахабніла, у нас не було б жодних проблем.

Я спускаюся поверхом нижче, коридор уже порожній, усі батьки розійшлися, тільки я лишився останній, наче мене покарано. І раптом чую якісь звуки, тут о цій годині я б такого не чекав. Хтось грає на гітарі. Хммм... цікаво. Намагаюся визначити, звідки вони лунають. Звісно, клас музики. Я ж теж

ходив сюди до початкової школи, я добре знаю, що за цими дверима. Я обережно прочиняю їх, розумію, що через свою цікавість потраплю колись до пекла, але не можу стриматися. Перше, що кидається мені в очі, це хмара рудих кучерів. Опта? Що вона тут робить?

Побачивши мене, дівчина ніяковіє.

— А ти що тут робиш?

— Я був у Віки на зборах, а от ти? Прокралася сюди й псуєш державне майно?

— Щось типу того. Як бачиш, бринькаю потроху. Тут гарна акустика. А моя вчителька музики тут працює, ти, певно, знаєш її з перших класів.

Наша школа — так звана комплексна. Тут розташована і гімназія, і початкова школа, початкова займає два перші поверхи, гімназія — останній. Опта ходила до іншої початкової, а я все життя в цій в'язниці. Але Салата викладає лише в початковій. Шкода, зараз музики нас навчає нудна Ярославська. Власне не стільки навчає, скільки перебуває в готовності підвестися й вийти із дзвінком, щойно урок закінчиться.

— Тебе Салацька вчить?

— Так. Але це збіг обставин. Я давно ходжу в Будинок культури на заняття до неї. Ну, вона й запропонувала мені користатися класом раз на тиждень. Це зовсім інакше, ніж удома. Окрім того... я готуюся до конкурсу. Є такий конкурс бардівської пісні в Будинку культури на Ловицькій... Вона мене на нього записала. Насправді це через два тижні. І я трохи боюся.

— Чому?

— Не знаю. Я не настільки добре граю, а співаю ще гірше.

— Ну, але якщо вона тебе записала...

— Когось треба було. Окрім того, їй подобається, що я граю.

— А що ти граєш?

— Не сміятимешся?

— Абсолютно.

— Моя мама обожнювала «Бітлз». Мак-Картні, Ленон, усі їхні пісні. Я із цим зростала.

— Ти співаєш «Бітлз»? Їм же сто років!

— І, на жаль, саме тому вони добрі. А ти що слухаєш?

— Ну, я не знаю... Різне. Казика люблю. «Леді Панк», «Громадянина Г.Ц.»... Хіп-хоп ще люблю... але теж досить старий...

— Оце справжній антикваріат, — каже вона й сміється. — Чи ми з тобою не прибацані?

— Бо?

— Прибацані бо, чи прибацані, тому що?

— І те, і те.

— Ми прибацані, бо слухаємо музику покоління наших батьків, і тому що наше покоління не в змозі створити нічого цікавого.

— А Емінем?

— Навіть Емінемові вже сорок років...

— Жартуєш?

— Ні, цілком серйозно. Наша епоха інвестує в комп'ютери, а не в музику... Так чи сяк...

— Ти співаєш англійською? — перебиваю.

— У тім то й річ, що ні. Це довга історія. Бо хоч «Бітлз» і були дуже відомими, хороших польських версій їхніх пісень ніколи не існувало. Дивно, еге ж?

— Може, всі воліли слухати в оригіналі. Не забувай, що тоді було модно вчити англійську.

— Звичайно. Я розумію, про що вони співають, але не про це мова. Ти знаєш російських бардів, наприклад: Висоцького, Окуджаву?

— Чув...

Ох, здається, я знаю, чим займатимуся наступні кілька тижнів. Розширенням горизонтів. Чорт, ця дівчина мене вразила.

— Ну, бо колись усі знали російську, і все-таки є чудові польські переклади цих пісень, і їх часто виконували польською. Як і Коєна... Але не Леннона. Зайди на Ютуб і подивися, що народ робить із піснями «Бітлз». Серйозно, кара небесна мала б на них упасти. Хоч іноді можна натрапити на щось цікаве, але переважно від цього вуха в'януть.

— Може, немає гарних перекладів...

— Це теж. Але це залежить від пісень. Деякі перекладав Станіслав Баранчак, і вони чудові, не завжди дослівні, але вражають. Тільки не завжди співаються. Іноді я їх трохи зміню, щоб був кращий ритм. А деякі перекладаю сама.

— Що ти співала, коли я прийшов?

— «Eleanor Rigby» Пола Мак-Картні. Знаєш?

Хитаю головою.

— Боюсь, що моє знання «Бітлз» обмежується «Yesterday»..

— Ця моя улюблена. Насправді, це переклад Бараньчака, лише трошки змінений.

— Заспіваш мені?

— Це буде нелегко, але нехай. Якщо я хочу зіграти це на конкурсі, то мушу трошки порепетирувати перед публікою, правда?

Опта починає грати.

І виглядає це так: я знаю, що вона грає не дуже добре. Перебирає медіатором, якось їй виходить, це не бозна-які складні акорди. Два нараз даються їй важко. Але це все неважливо, бо вона просто геніальна. Або ця пісня геніальна. Не знаю, але похадливо слухаю.

Елеонор Рігбі, [3 - Еквіритм-переклад пісні The Beatles
«Eleanor Rigby» Олександра Виженка.]

після вінчання у церкві знов рис позбира,
живе у мріях.

Біля віконця
з печаллю в очах поглядає на двері вона,
може хто ввійде...

Всі ви, хто самотній, з яких ви берегів?
Всі ви, хто самотній, чом світ вас незлюбив?

Пастор Маккензі,
проповідь пише, яку жоден з нас не почує,
живемо всує.
Він все працює,
штопає темної ночі шкарпетки свої, свій час цінує.

Всі ви, хто самотній, з яких ви берегів?
Всі ви, хто самотній, чом світ вас незлюбив?

Елеонор Рігбі,
в інший світ тихо вона, як жила, перейшла,
пішла до Бога.
Пастор Маккензі,
яму копав їй і ризу свою забруднив, молився довго.

Всі ви, хто самотній, з яких ви берегів?
Всі ви, хто самотній, чом світ вас незлюбив?

Лунає остання нота й Опта вичікувально дивиться на мене. А мені забракло слів.

— Це було... неймовірно. Ти...

— У мене там проблема з мінорним секстакордом і потім з тим наступним... Але я обожнюю цю пісню.

— Це найкраща пісня про самотність, яку я чув.

— Справді? — здається, їй приємно.

— Чекай.

Мушу врешті наважитись. Сідаю за піаніно.

— Ти граєш на піаніно?

— Вже ні... Але я б міг... Побачимо.

Пам, пам. Пам, пам — намагаюся підібрати мелодію. На щастя, пісня нескладна. В інтернеті точно є ноти, я міг би вивчити її.

— Заграй початок, — кажу й намагаюся їй акомпонувати.

Варто, справді варто було ходити до музичної школи, щоб пережити цю мить. Майже виходить, але раптом чуємо стукіт у двері. Це сторож. Каже, що нам треба йти. Зиркаю на телефон. Мало того, що вже майже дев'ята, то в мене ще й шість пропущених викликів! Віка!

Дзвоню.

— Ну, де ти зник? — чую в слухавці.

— Я був на зборах, вони трохи затягнулися, — як так далі піде, брехня стане моїм другим я. — Усе гаразд?

— Не зовсім, — каже Віка, а я відчуваю, як мене пронизає холодом. Мабуть, щось із бабусею.

— Я голодна, а нічого немає. І бабуся... упісялася в памперс і мені довелося його викидати.

— Як вона почувається?

— Каже, що добре, але повертайся вже!

Схоже, Віка справді перелякана. Загалом, вона ще дитина, для неї це все непросто.

— Буду за півгодини.

— Так довго?

— Так, мені ще дійти треба.

Від школи йти десять хвилин, але не скажу ж я їй, що мені ще Опту потрібно провести. Адже я мушу її провести.

— Усе гаразд? — питає Опта.

— Так... Тобто не зовсім... У бабусі проблеми з нетриманням сечі.

— Співчуваю.

— Піду завтра побалакаю з тим її лікарем.

— Добра ти людина, Феліксе.

Добра людина? Ніхто й ніколи не казав мені чогось, що настільки б мене здивувало.

— Не жартуй. Адже я абсолютно нормальний.

— Чесно? Я не знаю нікого, хто був би настільки нормальний, як ти. Але класно нам гралося, скажи? Хочеш прийти на наступну репетицію, через тиждень?

— Звичайно, — кажу. І вирішую витягти клавіші із шафи.

Віка

Написала до Майкла й дала йому лінк на свій профіль на ФБ. Він одразу додав мене в друзі. Ну, принаймні один знайомий у мене є. Його звуть Dark Mickey[4 - Dark Mickey (англ.) - Темний Мікі (прим. пер.)] і на аватарці в нього чорний мотоцикл. А на обкладинці якийсь захід сонця над морем. Якби я мала робити висновки на підставі його профілю, то хм... він любить мотоцикли, але трохи романтик? Я на обкладинку поставила фото борда, такого рожевого. І в коментарі написала «Люблю мріяти».

Написала теж есемески дівчатам, що маю для них дуже цікаві новини. Чорт, мені без них усе-таки страшенно самотньо, сподіваюся, що вони врешті перестануть ображатися. І мова вже навіть не про те, хто правий, а хто ні, мені просто хочеться, щоб було, як раніше.

«Ну, що за новини?» — питає Майка.

«У мене є профіль на ФБ».

Вона не витримує й дзвонить мені.

— А хіба не треба бути дорослим? — питається.

— Ні. Мені брат колись казав, що треба мати принаймні дванадцять років, але ніхто цього не перевіряє. Адже там не конче вказувати дату народження.

— Загалом там усе може бути неправдою, так? — каже Майка. — Можна все вигадати, так, як ми тоді це робили, еге ж?

— Ну, хіба що додаси там фото...

— Фоток повно в інтернеті, можна собі стягнути, яку хочеш.

— Загалом ідея супер, ні?

Ми теревенимо з півгодини, Майка збуджена, каже, що влаштує спеціальну зустріч Орлиць. І тоді до моєї кімнати, навіть не постукавши, заходить Фелікс і питає, чому я досі не сплю. Ти диви, нарешті сестрою зацікавився!

— З ким ти говорила?

— З Майкою.

— То ви вже помирилися?

— Ну... не знаю, мабуть, так.

— Це добре, правда?

Усміхаюся. Бо це справді добре.

— Ти бачила десь мої клавіші? — питає Фелікс.

— Ти ж не збираєшся зараз грати?

Він здурів. Бабуся хвора, купа роботи, а він на клавішах гратиме. Він же казав, що кидає грати й навіть збирався продати синтезатор через інтернет.

— От, власне збираюся.

— Але ж ти казав...

— Віко, — психує мій брат, — то ти бачила чи ні?

— Так. Ти ж сам запхав його до шафи у вітальні.

Він зникає. І, чесно кажучи, вираз обличчя в нього дивний. Останнім часом він узагалі дивний. Уже навіть не нарікає на це все й не згадує про маму. Насправді, він виглядає задоволеним життям. Якщо чесно, я ніколи не бачила, щоб у нього був такий гарний настрій.

Опта

Вдома погано. Тато виглядає, наче суцільне втілення смутку. І що мені робити з цим? А найгірше, що попри це в мене чудовий настрій. Навіть доводиться стримуватися, щоб цей хороший настрій так не ліз із мене, татові було б прикро. Роблю йому чай, утішаю, як можу, але це не дуже допомагає. Не дивно: тепер у нього навіть роботи немає, і він сидить тут цілісінький день сам, як палець. На його місці я б, напевно, теж була пригнічена.

Думаю про ту пісню, «Eleanor Rigby». Ні, ну батькові я її не гратиму, бо він би ще більше засумував. Але самотність — це справді найстрашніше. Я добре розумію, що хоч у тата є я, це насправді не те саме, що... Що він хотів би мати когось близького, якусь жінку. Зараз я це ще краще розумію, бо в мене в самої є... друг.

Тоді, на тому стадіоні, мені так хотілося, щоб Фелікс поцілував мене. Звісно, я думала, що на такі речі ще, може, зарано, але якби він це зробив, я б точно не опиралася. Але навіть те, що ми так обійнялися, це ж, напевно, щось означає? Звичайно, дуже ймовірно, що він просто хотів мене втішити або що, коли я розповіла йому про маму. Не знаю. Але мені здається, що, може, це було все ж таки щось більше, ніж просто звичайне втішання. Мені хочеться так думати. І сьогодні я теж бачила, як він дивився на мене. Утім, може, мені здалося? Чорт, я навіть не уявляла, що це так складно. Де такому можна навчитися? Мені тринадцять, а в цих питаннях я почуваюся, як мала дитина.

Я рада, що ми побачимось на репетиції. Мені б хотілося вмовити Фелікса... може, б він зіграв зі мною на Ловицькій? Разом було б легше.

Треба більше вправлятися, але зараз у мене немає часу. Мушу взятися за математику. Нам стільки задають, можна подумати, що дні гумові. І кожен учитель дивиться лише на свій предмет, наче інших взагалі не існує.

Я знову почуваюся не найкраще, застуда тягнеться. Хтось повинен пропилювати в цьому домі, у повітрі, напевно, літає купа алергенів. Боюся, у мене знову почнеться бронхіт і мені, врешті, доведеться віддати котів. Мабуть, татів настрій передався мені, бо я раптом засумувала. Ні, цього однозначно не можна допустити.

— Татусю, — кажу. — Насмажу, я, мабуть, налисників.

Я знаю, що тато дуже їх любить, і, справді, помічаю на його лиці іскру зацікавлення.

— Налисники?

— Так, тату. Хрусткі налисники із джемом усередині й притрушені цукром.

Насипаю до миски дві склянки борошна, вбиваю два яйця, склянка молока, склянка газованої води, міксер. Немає нічого швидше за це. Дві сковорідки. Смажу на маслі, так найсмачніше. Виходить десять налисників. З'їдаємо всі. Тато молодшає років на десять. Я завжди знала, що їжа

покращує настрій. Англійською, здається, є навіть таке поняття, «comfort food», тобто їжа, завдяки якій ми відчуваємося в безпеці. Мов у дитинстві.

— Вибач мій поганий настрій, — раптом каже тато. — Дякую, що намагаєшся мене втішити.

— Я знаю, — відповідаю, — роблю, що можу. І щоб було зрозуміло: тату, я не дуже любила Марту, але мені прикро через тебе. Я б теж хотіла, щоб ти когось зустрів. Когось хорошого. А може, тобі потрібно зареєструватися на сайті знайомств?

— Ти збожеволіла? А звідки ти взагалі знаєш про існування сайтів знайомств?

— Тату, всі про них знають. Адже в цьому немає нічого поганого.

— Але ж ти не користуєшся жодним?

— Та ну що ти, вони радше для старших. Нам простіше.

— Простіше?

— Ну, нам простіше з кимось познайомитись. Школа велика й узагалі... А коли йдеш до нової школи, там узагалі всі нові...

Тато супить брови.

— Ти хочеш сказати мені, що зустріла когось? У тебе є хлопець?

— Ой, тату, це просто друг.

— Як його звуть?

— Фелікс. Фелікс Маслянка.

— Цікаво... Колись я був знайомий з одним Маслянкою. Вчився зі мною в одній школі.

Тато, здається, знову спохмурнів.

— Схоже, він тобі не подобався.

— Ні, не надто. Та, мабуть, я волів би не згадувати ту історію.

— То не згадуй. Бо зіпсуєш задоволення від налисників. А зрештою, зараз подивимося комедію.

— Яку комедію?

— Не знаю. Найкраще польську й не дуже інтелектуальну, тобі піде на користь. Зараз щось пошукаю. Окей?

І тато нарешті посміхається.

Фелікс

Одразу після школи їду на Волоську побалакати з тим лікарем. Сподіваюся, він буде на місці. Стало похмуро, мокро й холодно, погода, що добрий господар собаки на вулицю не вижене. Цікаво, чому так кажуть? Чому собаку шкода менше за інших? Сильні пориви вітру підхоплюють старі пакети й папір, і хоч я натягую на голову капюшон, це зовсім не рятує від дощу, бо вітер його відразу здуває.

Побачивши лікарню знову здригаюся, я б не хотів тут опинитися навіть жодної секунди. Згадую ту пісню, «Eleanor Rigby», і думаю про самотність усіх хворих, що лежать тут цілими днями. Якщо в них немає жодних родичів, це капець. Бабуся казала, що з нею в палаті була така жіночка, яку за два тижні ніхто не провідав. І коли я приходив або мама, вона так сумно дивилася, це було справді жакливо.

— Нетримання сечі може бути ускладненням після операції, таке трапляється навіть за якийсь час потому, — заспокоює мене лікар. — Протягом кількох днів має минуться, якщо не пройде, нехай бабуся звернеться в поліклініку. А як вона почувається?

— Непогано, — кажу.

— Ага, — підсумовує лікар, і я відчуваю, що мені час йти, бо він зайнятий.

Ну, але він мене заспокоїв, бабуся точно зрадіє, коли дізнається, що таке буває. Я поспішаю додому. Хочу пограти «Eleanor Rigby» і кілька інших пісень, які співає Опта. Наступної середи репетиція, я хочу підготуватися так, щоб грати разом. Ми тоді поруч, і це дійсно приємно.

Це цікаво: за п'ять років музичної школи я жодного разу не грав з такою втіхою, як протягом тієї години. Я справді розлюбив це, постійні вправи, музика, яка зовсім не подобалась, у якийсь момент мені справді здалося, що це не має сенсу. Окрім того, я вже трохи не встигав, усього було забагато: звичайна школа, музична школа, повна відсутність вільного часу, був момент, коли я думав, що дахом поїду. Це були радше мамині амбіції, ніж мої, вона колись дуже хотіла навчитися грати на піаніно, але її батьків не було стати на заняття музикою. Тож вона вирішила це компенсувати. А я думав, що якщо гратиму, може, вона мене трошки більше любитиме. Віка одразу сказала, що ні в яку музичну школу вона не піде, нема про що говорити — і крапка. І мама зовсім не стала менше її любити через це. Я завжди думав, що це страшенно несправедливо.

Приходжу, кажу бабусі, щоб вона не переймалася через пісяння, готую їй обід, повертається Віка, їй за інерцією теж готую їсти, так само автоматично мию посуд.

— У тебе забагато обов'язків, — каже бабуся.

— Я звик.

І я це кажу не просто так. Схоже, я справді звик. А загалом, попри все, що я на собі тягну, почуваюся, наче в мене вирости крила. Знаю, що це завдяки Опти мені хочеться жити. Життя набуло сенсу. І раптом я розумію, що тобі може бути найважче у світі, але якщо маєш когось... то й так варто. І на цих крилах я ще виношу сміття, а тоді зачиняюся в кімнаті із синтезатором.

І бачу на Фейсбуці повідомлення. Від Опти.

«Феліксе, Socorro![5 - Socorro! (ісп.) — Пробі! (прим. пер.)] У мене таке завдання. Пан Генрик сплачує за контрактні послуги мобільного зв'язку 182,80 злотих щомісяця. Ця сума включає 14 % податку ПДВ. Обчисли, скільки б коштував контракт, якби податок знизився до 3 %. Я порахувала, але в мене вийшло понад 200, це ж неможливо, якщо податок знижується?»

Всміхаюся подумки.

«Ну, радше неможливо. Окрім того, нащо він сплачує такий дорогий пакет? Є ж дешевший».

«Справді, — пише Опта. — Я сплачую півсотні. Ну, не я, тато. І в мене безліміт. Але математику я від цього краще не знаю».

«Але завдяки цьому ти можеш подзвонити і я все тобі поясню».

Дзвонить. І я готовий рвати волосся на голові. Бо вона нічого не розуміє. Мабуть, із мене був би поганий учитель, бо я дуже нервую. Може, це питання телефону. Я взагалі не дуже люблю говорити телефоном, мені краще особисто.

— Може, прийдеш? — питаю. Щоправда, одразу думка, що це не надто хороша ідея, бо в хаті запах сечі й узагалі... — Або я зайду до тебе?

— А бабуся?

— Чекай, зараз спитаю, як вона почувається. Вона вже цілком на ногах, окрім того, що пісяє в памперс...

Я кажу правду. Бабуся почала сама вставати до туалету й уже помітно зміцніла.

— Зрештою, вона й так лишається сама, коли я йду до школи. Я нагодував її і вже навіть усе прибирав.

— Хороший хлопчик, — хихоче Опта.

Ох, як мені не вистачає цієї усмішки. Я зроблю що-завгодно, аби хоч на мить її побачити. Йду до вітальні.

— Бабусю, — кажу. — А якби я вийшов десь на годинку... Ну, може, півтори?

— Звичайно, а куди?

— До подруги. У неї проблеми з математикою. І якось мені не виходить пояснити їй по телефону.

— Та йди, чом би й ні. Я залишуся з Вікою.

— Або Віка з тобою, — жартую.

«Або ви обидві лишитеся кожна сама із собою», — думаю, але вже нічого не кажу. Це найвірогідніше, бо Віка загалом весь час просиджує у своїй кімнаті. Відсторонюється. А бабуся самодостатня. Звичайно, коли я є, то намагаюся нею займатися, але коли мене немає, теж не страшно. Вона дає раду. Їсть рисові хлібці, запиває водою й не нарікає, на відміну від Віки, яка жаліється на всіх і все.

Цікаво, як живе Опта. Хоч її котів побачу. Ну, і тата. Опта сказала, що його дівчина саме виїхала, тож і в них ситуація так собі. Сідаю в трамвай на Дворковій і їду до площі Унії, вона живе десь тут біля самісінької Пулавської.

Дзвоню у двері, Опта відчиняє й за нею стрибає щось біле, напевно, той дикий кіт. Вона запрошує мене увійти й знайомить нас:

— Це Болек, це Льолек. І мій тато, зовсім забула.

Її тато всміхається, я теж. Нерішуче підхожу й простягаю йому руку, хоч не зовсім упевнений, чи це я повинен, чи він. Забув. Попри зовнішність, з етикетом у мене проблеми.

— Я Фелікс, — кажу. — Маслянка.

— Адам Міхальський.

— То ми, тату, підемо до мене, — Опта переймає керування на себе. Я бачу, що дівчина почервоніла, цікаво, чому вона так рознервувалася. Мені хочеться торкнутися її щоби, але, звісно, я цього не роблю. Я б хотів ще раз обійняти її так, як тоді, але це теж... має, мабуть, бути якийсь особливий настрій, а я зовсім не знаю, як його створити. Поки я сідаю біля Опти, це теж приємно, стіл у неї невеликий, тож мені доводиться присунутись ближче. І починаю пояснювати, хоч зовсім не можу зосередитись.

— Що таке процент? — питаюся.

— Ну, як це — що? Процент — це процент. Інакше його, здається, не можна назвати?

— Ну, ні. Знаєш, що означає це слово?

— Поняття не маю.

— Per Cent. На сто. Тобто, дванадцять процентів ПДВ — це не одна дванадцята, а дванадцять від ста. Тобто?

Опта зітхає.

— Ну, дванадцять сотих.

— Власне. А не одна дванадцята.

— А це не те саме?

— Ну, на жаль, ні.

Я справді дратуюся. Мені здається, що під час роздавання генів вона не отримала жодного математичного.

— Мушу напитися, — кажу.

— Знаєш, у тата досить непоганий бар... Схоже, я так тебе рознервувала, що згодилося б щось міцніше?

— Опто... Води мені дай.

Вона йде по воду, а я роззираюся її кімнатою. Вона зовсім інакша, ніж моя. Дівчача. Важко сказати, у чому це виявляється, бо стіни не пофарбовані в рожевий чи щось у цьому стилі. Може, у тому, що на підвіконні в неї квіти, ще й квітнуть, а не як у мене — самотня суха бадиллина, яку я тримаю хіба із жалю. У ще тут є різні дрібнички, рамки з фотографіями. Велике фото на полиці, напевно, мама. Підходжу, щоб краще роздивитися. Господи, вони з Оптию схожі, як не знаю хто, тільки мама — блондинка. Руде волосся, напевно, від батька, хоч наскільки я помітив, він уже почав сивіти. Але усмішка, зуби — копія. Схожа на маму, як дві краплі води.

Опта повертається з водою.

— Твоя мама дуже схожа на тебе...

Хотів сказати, що була, але прикушую язики.

— Справді? — Опта радіє. — Тато каже, що я дедалі сильніше її нагадую. Мене це тішить, бо це немовби вона живе в мені. А принаймні, наче її зовнішність живе в мені. Бо характер... не зовсім.

— Яка вона була?

— Не така шалена, як я. Лагідна... і спокійніша. Як стоїк, ну, ти розумієш.

— Розумію.

— Вона ніколи не кричала, не дратувалася, будь-кого вміла простити. У кожному бачила позитивні риси.

— Щось мені здається, що ти схожа на неї більше, ніж тобі здається. Зрештою, люди потроху змінюються з віком.

— Гадаєш, колись я стану спокійніша й менш балакуча?

— Гм... Це трохи складно уявити... — сміюся, а Опта жбурляє в мене подушкою.

— Агов! — вдаю, що образився. — А взагалі, повертаймося до завдання. Ти сповзла з теми, а я цього навіть не помітив.

І ми повертаємося до процентів. Через годину бачу, що Опта розуміє, а мені вже час іти, зрештою, я обіцяв, що повернуся не надто пізно.

— Даси раду? — питаю.

— Із чим? Лягти спати? — позіхає вона. — Гадаю, із цим я дам раду чудово.

— Ні, завтра, на математиці.

— Звісно. Після такого пояснення хто б не впорався. Дякую, Феліксе.

— До Ваших послуг, — низько вклоняюся. — А якщо серйозно, то завжди кажи, коли в тебе будуть якісь проблеми з математикою чи фізикою.

— Завжди казати?

— Ага, — киваю.

— Тоді тобі б довелося тут поселитися, бо, схоже, не існує такого розділу математики, фізики чи хімії, з яким у мене не було б проблем.

— Я з радістю тут житиму, — кажу ніби жартома, але насправді... Я б хотів якомога частіше бути поруч із нею. Шкода, що ми не однокласники. У школі ми часто розминаємось, бо перерви надто короткі, і кожне з нас біжить до свого класу. Іноді я бачу її здалеку, але навіть побалакати ніколи, ми лише всміхаємось одне одному, я навіть не махаю їй, бо всі б одразу почали реготати. Уроки в неї часто закінчуються раніше чи пізніше за мої.

Я підводжуся, щоб піти, і якусь мить ми стоїмо навпроти одне одного, і обоє не знаємо, що далі. Врешті я роблю крок до неї й злегка обіймаю. І так стоїмо, застиглі в обіймах, а я не знаю, що думати, бо так воно якось... Не знаю, чи вона чекає, щоб я щось зробив, але я боюся робити будь-що, тому починаю шкодувати, що взагалі її пригорнув. Нарешті вона обережно відсторонюється.

— Дякую, Феліксе. Побачимось... у школі.

— То па-па. Я триматиму кулаки за математику.

Вона киває й проводить мене до входних дверей.

— До побачення! — гукаю я її татові, а він відповідає, але мені не дуже чутно, бо працює телевізор.

Опта

Я йду до школи... ну, не сказати, що лечу, як на крилах, але принаймні цього разу в мене добре зроблена математика. І якщо вчителька спитає про ці відсотки, то я знатиму, про що йдеться. Навіть блондинкам не вдається зіпсувати мені настрій, хоч, звісно ж, вони традиційно коментують мій вигляд.

— Глянь, що товстуха натягла на себе.

— Ти цю спідницю, мабуть, у тітки позичила! Тьотя-мотя!

— Нове надбання? Може, виставиш ролик на Ютубі? Найгірші покупки року!

Мені на них начхати, я вдягатимусь, як хочу. Я вже давно змирилася з тим, що й так хтось завжди матиме до мене якісь претензії. Спідниця синя, з рюшами. Я купила її всього за чотири злоті. Байдуже, що вона немодна, мене вона радує і, здається, пасує до мого характеру. До неї чорний светр і улюблені зелені мартенси, на жаль, у школі їх доводиться змінити на кеди, і це вже не так добре виглядає, але нічого не вдієш. Може, колись настануть часи, що в школі теж буде дозволено ходити в мартенсах. Мовчки сідаю за парту.

Звісно, я сиджу сама, але мене це зовсім не засмучує, більше місця для моїх речей, і я взагалі не впевнена, що хотіла б сидіти з кимось із цього класу. Заходить математичка, Гузикова. І її погляд одразу зупиняється на мені, мабуть, через спідницю. Але сьогодні я цьому навіть рада.

Загалом я боюсь цієї тітки. Вона теж належить до важких людей, тільки з іншої причини. Вона мала й худа, у неї темне, коротко стрижене волосся. Думаю, що ми смішно виглядаємо поруч: коли я стою біля дошки, то принаймні на голову вища за неї і вдвічі товстіша. Вона важка тому, що в неї постійно стиснутий рот і незмінний вираз обличчя.

— Міхальська, — каже вона. — Маю для тебе задачку.

Диктує, а я записую умову на дошці. А оскільки завдання дуже схоже на те, що було в домашці, я без проблем розв'язую його. Вона здивована, наче не може повірити, що цього разу в мене вийшло. І дає ще одне, складніше. Яюсь розв'язую, роблю одну помилку в обчисленні, але й так отримую четвірку за все. Четвірка з математики, господи, я, напевно, помру від щастя!

На перерві пишу есемеску Феліксу, що це завдяки йому. Може, для нього четвірка й не є супероцінкою, але мене вона точно рятує. Це найкраща оцінка, яку я отримала цього року.

Добре, що сьогодні п'ятниця, я вже втомилася від уроків. Але насправді погано... Бо щодня, коли я йду до школи, то думаю, що побачу Фелікса. Що, може, ми зустрінемося на подвір'ї. Що, може, кудись разом підемо. Навіть коли ми не бачимось, то я весь день сподіваюся. Бо — що тут казати — мені б хотілося, щоб він підійшов, заговорив, запросив мене кудись. Мені здається, я вже вичерпала свої можливості: тоді, коли ми щойно познайомились, і я прийшла до нього додому (ну, бо це була аварійна ситуація й навіть годилося запропонувати допомогу), і вчора, коли він учив мене математики. Я от думаю... Я не можу знову запропонувати йому прийти позайматися зі мною, це було б занадто, він не може щодня мені допомагати. Зараз, коли його бабусі краще, я теж не запропоную прийти допомогти йому. У середу репетиція, але до середи ще дуже далеко...

Знаю, знаю чого б мені хотілося. Просто хочу, щоб він запросив мене на побачення. Бо тоді б я знала, що це не просто так. Окрім того, я загалом хочу піти на побачення. Бо ніколи не ходила. Ну що ж, я його точно не запрошу, я віддаю перевагу старим принципам. Почекаю, може, колись надумає. А може, і ні, може, з його боку це лише дружба. Він сам сказав, що в нього немає друзів. Може, йому потрібна подруга, а не дівчина?

Мабуть, на вихідних витягну тата в кіно. Треба його, бідаку, трохи розважити. І мушу переконати його шукати роботу, бо він у цій хаті здуріє. Вбив собі в голову, що він старий і його вже нічого не чекає. Жах.

Віка

Не люблю вихідні. Знаю, що це дивно, їх усі люблять, бо не потрібно йти на роботу чи до школи. Але для мене школа і те, що буває після уроків — єдина розвага. І коли я хочу зустрітися з дівчатами в суботу чи неділю, вони ніколи не можуть, і я лишаюся сама. А потім часто дізнаюся, що вони десь були разом. Не знаю, чому вони мене не кличуть. Краще було б мати одну подружку, ніж дві. Бо дві — це пара, і вони можуть легко мене кинути й гарно розважатися самі. А якщо мати одну, вона б не могла на мене образитися, бо не мала б вибору.

Вчора ми попрохали бібліотекарку пустити нас за комп'ютер і робили собі профілі на Фейсбуку, тобто це були вигадані профілі, а я свій уже не чіпала, тільки подивилася, але Майкл не озивався. Показала дівчатам його профіль і вони теж його додали. Але наразі нічого більше не відбулося. Нудьга зелена.

Але найбільша нудьга в суботи й неділі. Я сиджу в цій хаті, бабуса лежить, Фелікс бринькає на синтезаторі. Сніданок, потім обід, який готує брат, тож їдло теж таке собі. Ніхто зі мною нікуди не піде, Фелікс навіть не хоче в «Монополію» зі мною зіграти. Від нудьги я почала читати книжки, що роблю рідко. Бо мені навіть телевізор не дають дивитися, Фелікс каже, що бабусі треба відпочивати, і забороняє вмикати «Disney Channel». І от ми саме обідаємо, коли бабуса питає Фелікса:

— А ти чого такий невеселий?

— Я?

— Ну, не я ж, — Бабі всміхається. — Мені добре. І знаєш, що? Здається, я вже більше не впісюсь.

— О, це класно! — вигукує Фелікс.

Я мовчу. Як їм не соромно говорити про це отак навпростець?

— То кажи. Ти чого такий сумний? Посварився з ким?

— Мабуть, із тою Оптою, — припускаю.

— Я не сварився з Оптою! — кричить Фелікс.

— А хто це — Опта?

— Феліксова дівчина, — поясню. — Вона руда, кудлата й химерно вдягається.

— Я тебе приб'ю, — говорить мені Фелікс, але бабусі явно цікаво. — Вона не моя дівчина!

— Ну, то подруга, — кажу. — Ти сам сказав, що вона твій друг, не заперечуй.

— Із дружби багато може початися, — філософствує бабуса. — Любов часто починається із дружби. Я і ваш дідусь... теж спочатку дружили. Він мені допомагав з уроками, добре знав математику...

— Фелікс Опті теж з математики допомагав.

— А ти все звідки знаєш, нишпорко?! — мій брат справді розсердився.

— То як? Ти посварився із цією своєю подругою? — бабуса не може стримати цікавості.

— Не посварився.

— То чого такий сумний? Сумуєш за мамою?

— Ні, — відповідає він, не замислюючись.

А бабуса довго на нього дивиться, наче сканує.

— Ти просто сумуєш за Оптою.

— Лишіть мене в спокої, відчепіться.

— Чому ти не запросиш її на побачення? — питаю.

— На побачення?

— Ну, кудись не запросиш. Вона ж хороша.

Бо це правда. Навіть я мушу визнати, що ця Опта — симпатична. Насправді, я й сама трохи за нею скучила.

— Так, — погоджується бабуся. — Якщо дівчина важлива для тебе, ти повинен покликати її на побачення. Я можу виділити... якусь фінансову допомогу.

— Просто подзвони їй, — кажу, мій брат зникає у своїй кімнаті. Вигляд у нього переляканий.

— Гарна порада, — бабуся схвально киває головою. — Але в тебе ще немає хлопця, еге ж?

— Ну, що ти! — обурено пирхаю у відповідь. У жодної дівчини в моєму класі ще немає хлопця, принаймні мені про це нічого не відомо.

Фелікс

Ну, то я йду. Дзвонити.

Замикаюся в кімнаті, мені страшно. А якщо вона з мене насміється?

Пишу на листочку: «Будь рішучим».

Куди її запросити? Може, на прогулянку до Лазенок? Нічого іншого не спадає мені на думку. Або в кіно? Ні, може, краще на прогулянку. Або запитаю, чого б їй хотілося. Підкреслюю «Будь рішучим» червоною ручкою. І дописую: «Будь сміливішим».

Дзвоню.

— Привіт, — кажу.

— Привіт, — каже вона.

— Що робиш? — питаю.

— Нічого. Кіно вдома з татом дивлюся. Ми збиралися йти до кінотеатру, але нічого цікавого не показують.

— Ага, — я ковтаю слину. — А завтра ти що робиш?

— Нічого особливого.

Тиша.

— Бо я тут подумав... Може, ти б хотіла кудись піти? Наприклад, у кіно? Або погуляти?

Здається, я зараз знепритомнію. Чому все так складно? Адже це мало б бути нормально. Ми в полоні культурних контекстів. Я читав про це колись в одній книжці. Тобто таке питання означає, що хлопець упадає за дівчиною. Так питання — як освідчення.

— Із задоволенням, — відповідає Опта. А я ледь не підстрибую з радощів.

І ми домовляємося про прогулянку в Лазенках, [6 - Парк у Варшаві, колишня королівська резиденція (прим. пер).] бо в кіно й справді нічого цікавого. А Лазенки в нас поруч. Щойно вона кладе слухавку, я вбиваю в Гугл «Лазенки», щоб пригадати, що там взагалі є, і принагідно справити враження якимись знаннями, бо навряд я можу причарувати її зовнішністю. Не те, щоб я не був у Лазенках — звичайно ж, був, і не раз, але саме гуляння нічого не дає, натомість від друга Гугла можна багато чого дізнатися. Так чи сяк, я не можу дочекатися.

— І що? — питаються обидві, бабуся й Віка, раптом об'єднані своєю цікавістю.

— Усе добре, — відповідаю з усмішкою.

Бабуся виймає півсотні з кишені піжами. По ходу цікаво — вона тримає в піжамі нички!!!

— Запроси її на каву чи морозиво...

Опта

Я стрибаю від радості й тато це помічає і, звісно, у нього виникають підозри. Це така проблема з батьками-одинаками — вони звертають забагато уваги на тебе. Я переконана, що якби він був з Мартою, напевно так би не цікавився моїм життям. Але вирішую не приховувати хороших новин.

— Тату! Фелікс запросив мене на побачення! Ми домовилися погуляти в Лазейках, це ж, наче побачення, так?

— Ніби так, — усміхається він.

— А розкажи про своє перше побачення з мамою.

Я вже знаю цю історію, але люблю її слухати. І ось вона звучить знову. Мені ніколи не набридає.

— Коли я познайомився із твоєю мамою, ми обое були студентами.

— Журналістики.

— Так, однокурсники. Вона дуже мені подобалась і часом ми перетиналися випадково, в їдальні, і навіть на заняттях, хоч вона й училася в іншій

групі. Але лекції в нас були спільні. Тоді не було мобільних... Вона мешкала в гуртожитку, з міським транспортом було скрутно, не те, що зараз. І я так її підстерігав... Ну, знаєш, іноді навіть чекав на вулиці, бо знав, що пари в неї закінчуються й зустрічав її нібито випадково.

— Угу.

Обожнюю слухати про ті часи без мобільних. Це так романтично, адже все було дуже складно! У них навіть Фейсбука не було!

— Ну, і я ходив так за нею кілька місяців, — продовжує тато, — аж нарешті наважився. І запитав... чи вона б хотіла піти погуляти зі мною. Я теж їй подобався, тож вона погодилась. Не знаю, мабуть, мені було так гаряче від того кохання, і я зовсім не подумав, що прогулянка — не найкраща ідея, коли за вікном мінус двадцять. Був лютий.

Я завжди хихочу на цьому місці.

— Пам'ятаю, у неї був такий гарний білий козушок і світлі чобітки, але вона змерзла на цій прогулянці. Ми пішли на Старе місто, а я як дурний розповідав їй про те й се, аж раптом зрозумів, що вона страшенно мерзне. Вона нічого не сказала, але тремтіла, як осика. Ми зайшли до маленької кав'ярні попиту чаю, зараз її вже, на жаль, немає... І сиділи там, доки її не зачинили. А тоді твоя мама розпереживалася, бо до гуртожитку потрібно було повернутися, здається, до десятої. Я провів її, на щастя, обійшлося без проблем. Але... Знаєш, я ніколи не забуду того першого побачення.

— Перше побачення з першою дівчиною... — кажу замріяно.

— Ну... Загалом мама не була моєю першою дівчиною.

— Ні? — ця новина мене вражає. Як це так? Я завжди була переконана, що до мами в тата нікого не було.

— Але вона була найважливішою дівчиною і єдиною дружиною, цього достатньо.

— То в тебе перед тим була дівчина? — зрозуміло, що я розвиваю тему, коли він уже проговорився.

— Так, у ліцеї, але це така історія... Краще не згадувати.

— Чому?

— Неважливо. А тобі хіба не час спати? Зрештою, тобі треба набратися сил перед завтрашнім днем. Адже ти йдеш на перше в житті справжнє побачення.

Я жбурляю в нього подушкою. Маю таку звичку, що коли мене хтось сердить, я кидаюся подушками. А навіть як не сердить, то для сміху.

Фелікс

Чекаю на Опту на трамвайній зупинці. Так ми домовились. Вона має під'їхати трамваєм, а тоді прогуляємося вниз, Морським Оком[7 – Парк у Варшаві (прим. пер.).] аж до Лазенок. Чесно кажучи, погода не надто прогулянкова. Із самого ранку дощить, від жовтневих залишків бабиного літа не залишилося й сліду, і вже навряд чи потепліє. Неухильно наближаються листопадові дощі, вони починаються вже з Дня всіх святих.[8 – 1 листопада. У цей день у Польщі традиційно провідують померлих на кладовищах, впорядковують могили, прикрашають їх квітами й запалюють лампадки (прим. пер.).] Мені здається, що погода в цей день завжди гірша, ніж у попередні, а потім стає ще огиднішою. Попереду ще тиждень, але вже відчувається, як наближається свято померлих.

На щастя, я взяв велику парасолю, якщо буде злива, матимемо під чим сховатися. Це навіть могло б бути романтично... Уявляю, як ми, обійнявшись, йдемо нога в ногу під великим чорним кажаном.

І тут із трамваю виходить Опта. Як завжди, у неї приголомшливий вигляд, цей рожевий шкіряний плащ, мабуть, один з її нових трофеїв. От чого-чого, а секундів на Пулавській не бракує, а вона розповідала, що знає, де й коли привозять новий товар, окрім того, знайома з кількома власницями, і ті іноді відкладають для неї щось цікаве. До плаща Опта вдягла крилатого чорного капелюха, ну, і зелені мартенси, котрі лічать до всього.

Поруч із нею я почуваюся трохи незручно, бо вдягаюся абсолютно звичайно й нецікаво, і навряд би наважився так експериментувати з одягом. Але я люблю дивитися на неї. Сьогодні вона схожа на фламінго. Дуже веселого фламінго, бо всміхається від вуха до вуха. Мені стає тепло на душі, бо, може, це я причина її радості.

– Привіт, – каже вона. – Давно чекаєш?

Я б хотів сказати їй, що чекати на неї – це найбільше задоволення, що це як у «Вінні-Пухові»: саме чекання вже радує. Але не скажу. А може, скажу.

– Я люблю чекати на щось приємне.

– Є така мить, – саме перед тим, як ти ось-ось допадешся до меду,[9 – Цитата за перекладом Л. Солонька (прим. пер.).] – цитує Опта й дзвіночки її сміху заповнюють простір довкола.

– Звідки ти знаєш, що я подумав про Вінні-Пуха?

Вона знизав плечима.

– Просто знала. Може, нас єднає невидима нитка.

Думаю, вона поцілила в яблучко.

– Мабуть, не варто зізнаватися, але я все ще люблю «Вінні-Пуха». Для мене він безсмертний, – упевнено каже Опта.

— А хто тобі найбільше подобається з героїв? Знаєш, такий психологічний тест.

— Вгадай.

— Пух!

— Зараз ображуся! — Опта хихоче й відкидає назад хвилю рудого волосся. — Я і дурненький ведмедик?

— Мені йшлося радше, що...

—... що я товста.

— Опта! Ти зовсім не товста. Мені йшлося про те, що ти любиш їсти. Що отримуєш від цього задоволення.

— Так от, любий Феліксе, мені б не дуже хотілося щодня їсти одне й те саме, а ведмедика не цікавить світова кухня. Ні, найбільше я люблю Тигру.

— Гіперактивну тваринку?

— Так, веселе стрибуче звірятко, яке всіх дратує.

— Він трохи дитинний, тобі не здається?

— Але це, напевно, краще, ніж бути надто дорослим у надто молодому віці.

— Припини! Бо зараз я ображуся.

— А ти хто? Кролик чи Сова?

— Я що, справді такий зануда?

— Ні, але думаю, не всі завжди розуміють, що ти кажеш. Мабуть, половина твого класу б не зрозуміла слів, які ти вживаєш.

— Чорт, я не знав, — я й справді не припускав такого. — Може, тому мені ніколи не подобався Кролик, для мене він завжди був жахливий. Це проекція: ми часто не любимо в інших риси, притаманні нам самим.

— От, власне. Такі слова ти вживаєш. Проекція, наприклад, — Опта киває головою. — То хто тобі подобався?

— Іа-Іа. Віслючок з депресією й скаліченим хвостом, що мешкає в напіврозваленій халабуді. Мабуть, мені потрібно звернутися до психотерапевта.

— Але ж ти зовсім не такий. Ти взагалі не сумний.

Опта здивовано дивиться на мене, а я розумію, що вона права. Бо я не сумний. Поруч із нею.

— Знаєш, що? Ти завжди якось так... піднімаєш мені настрій, що справді бачиш мене переважно радісного.

Западає тиша. Ми вже на Дворковій і спускаємося вниз через Морське Око.

— Але насправді, — продовжую, — переважно я більше чи менше сумний. Reality bites, — додаю. — Реальність дошкуляє. Окрім того, іноді в мене враження, наче я живу в халабуді, що розвалюється, розумієш?

— Розумію, — серйозно киває Опта. — Кожен хотів би мати такий абсолютно нормальний дім, такий вимріяний..

— Та знаю, мабуть, мені взагалі не слід так казати, тобі он ще гірше.

— Чому гірше?

— Ну, як? — я різко зупиняюся й сполохую качку, котра змінює напрямок руху й починає чалапати в напрямку гірки. — Адже...

— У мене немає мами.

— Так.

— Я не думаю про те, що мені гірше. Не знаю, як тобі це пояснити... Мені здається, що кожен має те, що має. Розумієш? Можна не мати мами чи обох батьків, можна мати батька-алкоголіка, можна бідувати, можна не мати ноги. Але завжди в нашому житті є щось хороше й гарне. У житті кожної людини. Достатньо бачити, що є, а не те, чого немає. У мене хороший тато. Чудові коти. У мене немає мами, але вона була, ще й стільки років, і я все пам'ятаю. Я можу вчитися грати на гітарі. А ще...

— Що ще? — здається, я знаю, що вона скаже, але завмираю, бо дуже хочу це почути.

— А ще я маю тебе, — каже вона прямо, як завжди, а тоді їй, мабуть, стає ніяково, бо додає: — Тобто, не те, що ти моя власність або що, адже жодною людиною не можна володіти, як предметом. Я маю на увазі, що ти поруч, що я познайомилася з тобою й узагалі. Ти мій найкращий друг, Феліксе.

Друг? Відчуваю укол розчарування. Гадав, що я хтось більший. Але, як сказала бабуся, дружба може вирости в щось більше.

— Як пісні? — змінюю тему. — У середу репетиція, так?

— Звісно! — її обличчя знову прояснюється.

— Я репетирував, — кажу. — І все вивчив.

— Справді? — і вона радіє ще більше.

Вона вміє радіти, як дитина. І тоді я теж радію. Бо завдяки їй щастю все навколо стає вдвічі кращим. Я думаю, чи вона народилася з цією радістю життя чи якось цьому навчилася. Як їй це вдається? Але я не питаю, бо ми поволі наближаємося до Палацу на воді, і я сподіваюся, що будуть павичі.

Вони завжди мені подобались, з тими абсурдно красивими хвостами, наче створеними для іншого світу.

— Дивися, пам'ятник, — каже Опта.

Справді, у кущах стоїть Виспянський.[10 - Станіслав Виспянський — польський драматург, художник і поет (прим. пер.).] А точніше, не стоїть, погруддя розміщене безпосередньо на п'єdestалі. Мені було б дивно, якби хтось мою голову начепив на каменюку. Хоч навряд мені це загрожує.

І раптом просто над нашими головами із голосним криком пролітає павич. Опта, звичайно ж, хихоче.

— Що це було? Мессершмітт чи що?

Проходимо повз Театр на воді.

— Мушу тобі щось показати, — кажу. Звичайно, мені йдеться про ліхтарики. Я бачив їх минулого року й хочу, щоб вона теж їх побачила. Тільки де вони були? Мені здавалося, що треба йти в бік Старої оранжереї, і десь там вони були: кічеві китайські ліхтарики з китицями й не відомо чим іще. І штучні рожеві водяні лілеї. Але хоч ми й лазимо туди й назад, не можу їх знайти.

— Чорт, є два варіанти... Або їх уже немає, або з якоїсь причини ми не можемо їх знайти.

— Ти сам казав, що вони кічеві.

— Так, це правда. Загалом це китайське мистецтво трохи... занадто крикливе.

— Умгу. І саме тому ми не можемо їх знайти. Доля береже нас від цього.

— Жартуєш?

— Зовсім ні. Доля не хоче, щоб з цього... цієї прогулянки ми запам'ятали кічеві китайські ліхтарики, а щось інше.

— Але що?

— Наприклад, павичів. Або оцю білку.

Мале руде створіння стає на задніх лапках, сподіваючись отримати горішок. У нього бурштинова шерсть, але колір хвоста інший...

— Дивні хвости в білок, — кажу. — Такі проріджені... і немов сиві всередині?

— Так, мені теж завжди цікаво, чому в білок немає таких пухнастих рудих хвостів, а лише мітелка, щоб змитати невидиму пилку в повітрі...

— От, власне. Це така відсутність досконалості в природі, — додаю.

— А може, це і є досконалість. Як у житті. Якби все було таке тіп-топ, то ми б, напевно, взагалі цього не зауважували. Може, ми помічаємо, що в неї таке гарне хутро, бо хвіст — гірший?

— Ти філософ.

— Де там! Я просто дивлюся навколо себе.

Отож, у цьому вся Оптима. Дивиться навколо й усе, що бачить, поєднується для неї в цілість. Як я їй заздрю!

І тоді, саме в цю мить, починається страшна злива. Білка зривається й мчить десь до свого сховку, як і ми. І тоді, точнісінько так, як я собі це уявляв, я розкладаю парасолу, точніше вона сама розкладається, автоматично, і з металічним хрускотом розкривається над нами, як намет.

— О, з такою парасолею ми можемо тут ще годинами ходити, — каже Оптима й усміхається. Хоч я й не бачу її усмішки, я й так знаю, що вона є.

І ми ходимо. Кілька годин. Я навіть не знаю, скільки. Зрештою, нікому б не спало на думку діставати в такий дощ мобільний і дивитися, котра година. І коли ми так гуляємо, я її обіймаю за плечі. І хочу, щоб цей дощ не припинявся. І щоб цей день ніколи не закінчувався.

Оптим

Я ніколи не вважала, що в мене сумне життя, але тепер воно стало ще радісніше! Я нічого не боюся: ані математики, ані фізики, ані цих тупих овець, що постійно мене критикують і насміхаються з мого вигляду. Я живу думкою, що в середу в нас репетиція, і ми знову трохи побудемо разом.

Татові вже теж ніби краще, і він навіть почав розсилати резюме в різні місця. А я допомогла йому написати кращий супровідний лист, такий більш позитивний.

— Знаєш, що, — каже він, — у цій ситуації є один плюс.

— Що? — питаю.

— У мене відпустка. Я нарешті виспався й почуваюся вільною людиною.

— Ну, але ж ти справді вільний.

— Ти маєш на увазі Марту? — питає з підозрою.

— Ні, загалом. Адже ми всі вільні.

— Ніби так, але робота в корпорації цю свободу все ж таки обмежує. А зараз я можу, наприклад, в обід піти гуляти... І навіть якщо тимчасово немає з ким...

— Ти можеш піти зі мною.

— От, власне. А якщо говорити про Марту... Я зрозумів, що це й так було не воно.

— Ні?

— Ми все ж були різні. Наприклад, вона не любила котів, — каже він, гладячи Болека і Льолека в себе на колінах. — А так між іншим: як твоя алергія?

— Не знаю, але здається краще. Я вже так не кашляю.

— Може, це була просто застуда.

— Хотілося б.

Тато вмикає якийсь фільм і розслабляється, а я йду до себе порепетирувати. Програю всі пісні по черзі. Мені дуже цікаво, як у нас вийде з Феліксом. І я шалено боюся цього виступу, хоч тепер, звісно, значно менше, ніж якби мені довелося грати самій.

Починаю щось награвати, і раптом у голові з'являється мелодія. А якщо написати власну пісню? Я ніколи навіть не пробувала komponувати, але зараз відчуваю, що все можливо. Звичайно, накидаючи слова в старому зошиті, я думаю про Фелікса. Здається, я закохалася. Навіть напевно закохалася.

Хоч і далеко, для мене ти
Насправді поруч майже.
Мокнеш у шкарпетках, дощ цебенить
І криком голосить павич

Світ стає прекрасним сном,
Чудовим, аж до болю,
Тож пригорни мене, пригорни мене
Й цілуй мене поволи.

Твоя буду Тигра, твоя буду квітка,
горою і твоїм морем,
Жодні дощі, жодні шторми
Не стануть нам перепорою.

Господи, яка ж я сентиментальна. Та саме це я відчуваю. І навіть якщо я сховаю цю пісню глибоко до шухляди, я щаслива, що написала її.

Віка

Пані Новацька вже кілька разів питала, коли мама прийде до школи. Або бабуся. Я їй увічливо пояснила, що бабуся погано себе почуває після операції, а на маму потрібно ще трохи почекати. Сподіваюся, що мама все ж приїде на мій день народження, зрештою, він буває лише раз на рік.

Якщо в мене колись буде дитина, хоч після того, що діється в моїй родині, цього зовсім не хочеться, я обов'язково влаштуватиму їй найкращі дні народження у світі. Там, де вона забажає. У боулінгу чи в МакДональдзі, чи навіть у басейні. І даруватиму омріяні подарунки. У мене таких кілька: «конверси», Пенні-борд, комп'ютерні ігри... Ну, і, звісно якісь класні шмотки ніколи не завадять, бо наразі в мене лише одні пристойні джинси й кілька футболок, які мені подобаються, усе інше якась фігня. Мама, мабуть, хотіла б, щоб я носила футболки із кроликами. Вона взагалі не помітила, що я вже підліток, і продовжує ставитися до мене, як до дитини.

Мені сумно, бо я давно не говорила з мамою, і навіть тоді, коли вона була тут, не спитала, чи вона приїде на мій день народження. Я б хотіла, щоб мама сама пам'ятала.

А в школі — що ж, довелося застосувати іншу стратегію. Я тепер чемна, щоб ніхто до мене не чіплявся й не викликав батьків. Це непросто, бо доводиться стримуватися, не балакати й не пашекувати, бо це не всім подобається. Справді, важко не бути дотепним, коли вчителька питає, скажімо, чому я не зробила домашнього. А мені кортить сказати, наприклад, що зробила, але з'їла його, або що в мене було цікавіше заняття, ніж розв'язувати задачі з математики, наприклад, бити байдики. Та я нічого не кажу або дуже тихенько: «Вибачте, я завтра принесу». І ще додаю, що це більше не повториться. Тому в мене зараз узагалі немає зауважень, а класна, здається, заспокоїлась і більше не питає, коли врешті прийде мама.

З Орлицями теж усе трохи вляглося. Тобто, ми більше не посварені. Трохи сидимо разом у ФБ чи граємо в ігри. У понеділок ми всі ходили до Майки, було класно. Та я знаю, відчуваю, що насправді я могла б і не існувати для них, бо їх двоє, а я трохи як доважок. А коли вони з іншими, тобто коли ми, скажімо, йдемо кудись усім класом, вони часто взагалі мене не помічають. А я що маю робити? Адже в мене більше нікого нема.

Вдома теж якось більш-менш налагодилося. Фелікс ходить щасливий, мабуть, закохався в ту Оту, бо після недільного побачення повернувся зовсім інакший. Бабуся краще почувається. Нормально встає в туалет і вже більше сидить, ніж лежить, тільки старається ще не ходити.

Загалом ми стали краще давати раду з усім. Насправді, слід визнати, що це заслуга Фелікса, бо раптом стало менше брудної білизни, посуд помитий, а бабуся почала потроху куховарити. Щоправда, коли вона хоче приготувати нам, як вона каже, якоїсь нормальної їжі, то під'їжджає до кухонного столу на обертовому кріслі, але вона все так робить. Вчора, сидячи на ньому, вона насмажила цілу гору котлет, я їх обожнюю. Ох, ніхто не робить таких котлет, як вона. М'якенькі, з різними додатками: зі смаженою цибулькою, грибами, часником... Шкільні обіди дійсно такі собі, і,

зрозуміло, що мені доводиться їх їсти, бо інакше я б, напевно, з голоду вмерла, та коли я знаю, що вдома чекає щось смачне – світ одразу здається інакшим...

Останнім часом я помітила, що наше життя вже настільки увійшло в колію, що в ньому аж так не бракує мами. Це трохи страшна думка, але це, напевно, тому, що коли мама була, то в неї й так бракувало на нас часу. І вона постійно щось робила, працювала, а потім давала лад удома. Готувала, прала й прибирала, але не завжди мала час поговорити. І найбільше їй не вистачало, доки в домі був безлад, а коли Фелікс навчився порядкувати, то вже не так і страшно...

Я знаю, жахливо так думати про маму, наче вона потрібна тільки для прибирання... Але я не винна, що вона нікуди з нами не ходила, ані в зоопарк, ані в кіно, і завжди казала, що в хаті купа справ і їй немає коли. І тільки дорікала нам постійно, що це незроблене, те незроблене. І тепер виявилось, що не все мусить бути ідеально, і теж можна жити.

Наприклад, одяг ми перемо, але не прасуємо, розгладжується на нас, і, як на мене, виглядає нормально, я не бачу особливої різниці. А я ж пам'ятаю, що коли була купа випраного, мама могла годинами прасувати. Коли бабуся ще лежала, ми їли багато «мівіні» чи пластівців з молоком, і теж якимось вижили. І коли в раковині гора посуду, жити теж можна. Ми звикли до цього. Від бруду насправді ніхто не вмирає. А тепер, коли бабуся вже більше на ногах, удома стало веселіше. Якби не цей день народження, то я б узагалі так не сумувала за мамою.

Фелікс

Так-от, слід визнати, що після недільного побачення з Оптиою я ні на чому не можу зосередитись. Думаю лише про те, чи побачу її, чи ні, навіть упіймав себе вранці на роздумах, що вдягти. Світ перевернувся: я, Фелікс Маслянка, що цілковито відкидає моду в принципі, відкриваю вранці шафу й замислююсь. Нічого особливого із цього не виходить. Ну, бо вибору власне немає, у мене одні джинси й одні вельветові штани, але я й так завжди вибираю джинси, хіба що ті дуже вже брудні, бо мені все ж здається, що вони крутіші. Але, я думаю, наприклад, таке: чи із цією синьою футболкою мої сірі й безбарвні очі не здаватимуться блакитнішими? Ну, хоч трошечки? Оце дурень з мене.

Я щодня мию голову, бо раніше не завжди так робив, і почав користуватися одеколоном, який отримав на Різдво роки зо два тому, і який беріг для особливих випадків, яких життя мені не пропонувало. Тепер кожен день, звісно, особливий, бо щодня є шанс зустріти Оптиу.

Певна річ, я міг би просто пошукати її в класі. Зрештою, достатньо зайти до вчительської, глянути в розкладі, де в неї наступний урок. Я спробував раз, але побачив, як з неї кепкують ті дурні блондинки. Нащо їй неприємності? На великій перерві я виходжу на подвір'я, і вона часом теж.

Тоді ми трошки розмовляємо, але цього, звичайно, мало. Ми зустрічаємося рідко й надто коротко, а я б хотів, щоб вона весь час була поруч.

Я інтроверт, і мені завжди здавалося, що я не люблю людей і волію проводити час на самоті, але це не так. Звісно, як замкнутий в собі самотник, я не надто люблю натовп. Для щастя мені достатньо однієї людини.

А оскільки через Опту (чи завдяки їй, не знаю) я ні на чому не можу зосередитися, то в школі в мене сьогодні були проблеми. Я завалив контрольну з біології, і та дурна баба, з повного відсутності емпатії, віддаючи мені зошита, сказала:

— Бачу, Феліксе, що ти сповз у навчанні. Я чула про твої родинні клопоти, що ти й твоя сестра самі, відколи ваша мама поїхала працювати до Німеччини.

— Ми з бабусею, — пояснюю.

— Але... бабуся, ніби, у лікарні.

Господи, дай мені терпіння, не дозволь грубіянити.

— Вона вже не в лікарні, пані вчителько. Уже одужала. А я не сповз у навчанні. Адже це лише одна контрольна.

— Я помітила твій... не надто зосереджений погляд. Може, ти недосипаєш через надмір обов'язків?

Мені шалено кортить сказати їй відчепитися. Сказати щось у стилі: «Ха-ха, то я розумію, чому ви запізнюєтесь на кожен урок! Мабуть, ви так затято пліткуєте в учительські про особисті справи учнів, які взагалі не повинні обходити шановний педколектив, що навіть дзвінка не чуєте! Може, ви б замість цього краще готувалися до занять, бо ваші уроки такі нудні, що на них можна дуба врізати й упасти в кому». Так, якби я міг, саме це б і сказав, та, зрозуміло, що кажу лише:

— Зі мною справді все гаразд. Можна наступного разу переписати контрольну?

Подумки обіцяю собі, що нікому не дам приводу пліткувати. Від сьогодні в мене все від зубів відскакуватиме, а за потреби так витріщатимусь на вчительку, доки їй не стане ніяково.

Повертаюся додому, настрої так собі, не тільки через цю розмову, а ще й тому, що Опту я бачив лише мимохідь і нам навіть не вдалося поговорити. Окрім того, на завтра потрібно написати твір, зробити купу уроків, а ще вивчити назви якихось жадликих річок на географію.

Це якраз не мій улюблений предмет. Якщо чесно, коли я хочу побачити, де розташована якась країна чи там гірський кряж, то просто гуглю й дізнаюся за три хвилини. Я вважаю, зайве обтяжувати мозок такими докладними знаннями. Мозок має обмежений ресурс, і коли я втовкмачую в нього,

скажімо, точний план покладів кам'яного вугілля, то, скоріш за все, щось інше має з нього зникнути, і це може бути безповоротно.

Віка сидить за кухонним столом, у хаті пахне котлетами й загалом є відчуття якогось затишку. Одразу кажу, що мені немає коли ані прибирати, ані мити посуд, бо в мене купа роботи.

— А що це ти раптом такий старанний став? — із підозрою питає бабуса.

— Бабусю, я завжди такий був.

— Ти був не старанний, а здібний, це різні речі. Я ще ніколи не бачила, щоб ти, прийшовши додому, одразу сідав за уроки!

Розповідаю їй про інцидент у школі, а вона сумно хитає головою.

— Я знала, що рано чи пізно вам почнуть перемивати кістки.

— От, власне, бабусю. Бо якби я просто завалив контрольну чи отримав би гіршу оцінку, вчителька б лише сказала: «Ну, не вивчив». А якби я прийшов до школи в пожмаканій футболці, то сказала б: «От нехлюй, прасувати не хоче».

— Або нічого б не сказала, — додає Віка. — У мене півкласу ходить у неprasованому одязі, а хлопці тим більше.

— А зараз вони скажуть, що це тому, що ви лишилися без матері, — робить висновок бабуса. Дуже точний.

— Саме так. Сьогодні я дивився у вікно й думав і, може, навіть прикрив очі, замріявшись, бо урок був неймовірно нудний, а біологічна одразу, що я, напевно, не висипаюся через надмір обов'язків.

— А що ти так розмріявся? — питає Віка.

— А що в цьому поганого?

— Нічого, — моя сестра хихоче. — Може, ти закохався?

— Може, — кажу. — А тобі що до того?

— Бабусю, він хамло!

— Не кажуть «хамло», Віко. Можна сказати, що хтось неввічливий або...

— Неввічливо пхати носа! — грізно дивлюся на Віку.

— Не сваріться! — зупиняє нас бабуса. — Може, спробуємо зателефонувати мамі?

Западає тиша. Ми з Вікою презириємось. Не ясно чому, але нам не надто хочеться дзвонити їй. Тобто, я знаю, чому я не рвуся. Бо мама зовсім цьому дзвінку не зрадіє, напевно, знову сваритиметься, що рахунок буде завеликий. Насправді я не можу нічого їй розповісти, бо вона або

сердитиметься, або переживатиме. Бо я б хотів, щоб вона сама подзвонила. Але чому Віка не дуже хоче говорити з мамою? Завжди, коли лунає така пропозиція, вона перша кричить, щоб обов'язково подзвонити.

Врешті ми таки дзвонимо, вмикаємо телефон на гучний зв'язок, але мама зайнята й каже, що зараз не дуже може говорити й подзвонить, коли трошки звільниться. Припускаємо, що сьогодні це навряд трапиться – і не помиляємось.

Наступні вихідні ми теж проводимо без мами. Ну, що ж – ми трохи звикли. Звісно, ці вихідні – особливі, бо в неділю День Усіх Святих. Бабі переживає, що не сходить на могилу дідуся, і навіть хоче їхати, але мені вдається відмовити їй, вона, справді, ще досить слабка. Навіть якби ми витратилися на таксі, що було б не надто розумно з фінансової точки зору, бо на Бульку звідси страшенно далеко, просто пройти від брами до могили було б для неї завеликим зусиллям. Я пообіцяв, що ми з Вікою поїдемо, приберемо могилу, покладемо свіжі квіти й запалимо лампадку. Це їй трохи втішило.

А я, як кожної суботи, беруся за прибирання дому, бо невідомо-коли знову зробився повний розгардіяш. Усе йде досить непогано, бо в мене чудовий настрій: репетиція в середу була супер, і хоч я не наважився запропонувати Опті піти кудись на вихідних, бо як там не є – свято, але ми й так гарно провели вечір, граючи та балакаючи. Тому мені досі радісно. Я навіть порозкладав усе в кухонних шафках. Гадаю, коли мама врешті повернеться, бо колись же це станеться, їй буде приємно.

Після обіду я обіцяв допомогти Опті з математикою, тож у мене є мотивація. Я помітив, що зовсім інакше прибирається, коли знаєш, що попереду щось приємне.

– У тебе непогано виходить, – хвалить мене бабуса.

– Так, я тепер спец. Може, навіть почну заробляти, прибираючи чужі помешкання.

– Що ж, синку, багато людей так робить, у Польщі, наприклад, працює багато українців, котрі таким чином заробляють на життя.

– Так, українці в Польщі, ми в Німеччині чи Лондоні, цікаво, хто прибирає в Україні? Може, румунки?

– Може, – зітхає бабуса. – Я десь читала, що українці в Лондоні часом видають себе за польків, бо польські прибиральниці мають нібито вищий соціальний статус, ніж українці.

– Дуже надихає. На щастя, мама не мусить прибирати. Краще вже хворих доглядати, правда? Хоча, знаючи її пристрасть до прибирання, це може бути золотою жилою!

На мить западає тиша, а бабуса наче хоче щось сказати, та врешті передумує. Вдає, що шукає окуляри під паперами, які скупчилися на нічному столику.

— Ну, що, — кажу. — Мама... любить порядок!

— Феліксе! Не смійся з того, що мама цінує чистоту. Без неї цей дім заріс би брудом.

— Але якось не заріс, хоч її й немає...

— Ну, не знаю, як би це виглядало з її точки зору. Боюся, те, що для нас чудово, для неї може бути не зовсім.

Я роззираюся по кімнаті. Мабуть, є в цьому зерно правди, скрізь валяються книжки, одяг і якісь журнали. Мабуть, той мамин ген не від бабусі.

— Твоя мама змалку любила порядок. Ми з дідусем навіть сміялися, що це тому, що вона за гороскопом Діва, а Диви нібито великі чепурухи. Коли дідусь був ще живий, вона часто приходила й докоряла нам, що в нас безлад, уявляєш?

Я чудово уявляю маму, як вона хмурить брови й пальцем перевіряє шар пилу в бібліотеці батьків.

— Звісно, але попри все я радий, що хоч вона працює в Німеччині, то не прибиральницею. Одна справа прибирати в себе, інша — у когось.

— Жодна робота не принижує, — заперечує бабуса. — Важливо вміти заробити на життя.

— Ну, так. Але навіщо закінчувати університет, якщо потім не можеш знайти роботу в Польщі й треба заробляти в якійсь чужій країні?

— Ох, Феліксе. Дай боже, щоб така молодь, як ти, прийшла до влади й щось із цим зробила...

— Ну, гаразд. Годі балаканини про прибирання й годі прибирати. У мене вже сил немає, — я зміню тему. Бо й справді немає, ці шафи висмоктали з мене останню енергію.

— То не прибирай. Увімкни якісь новини по телевізору й подивися зі мною. Ти маєш знати, що у світі робиться, щоб потім мати змогу цей світ змінювати.

Вмикаю TVN 24 й дивлюся. Через п'ять хвилин у мене виникає враження, що цей світ такий страшний, що ніхто й ніщо не в змозі його змінити.

Раптом на екрані з'являється фото дівчинки. Вона може бути Вічного віку.

«Вчора після обіду на Мокотові, у Варшаві, зникла Сильвія Собчук. Вона вийшла зі школи на вулиці Доманевській, але додому не дійшла. Була вдягнена в сині джинси, темно-синю куртку, на шиї хустка в кольоровий

горошок. Якщо хтось бачив дівчинку чи знає щось про її долю, прохання негайно повідомити поліцію. Є підозри, що її викрали».

— Господи, — зітхає бабуса. — Адже вона така, як Віка. Ходять такі діти самі по собі, а зараз повно збоченців і педофілів. Уявляєш, що відчувають її батьки?

— Ну, через мене батьки б не переживали, — подає голос Віка з-за канапи. Ми не помітили, що вона підійшла й теж дивиться з нами.

— Що ти таке верзеш, дитино! Усі б за тебе переживали!

— Ви б, може, й переживали, але не батьки! Батько місяцями не відзивається, а мама... Ну, самі знаєте, як є. Вона в тій Німеччині навіть би не знала, що сталося щось погане. Сиділа б коло того свого хворого з вимкненим телефоном!

— Віко, припини. Адже мама тебе любить. Ситуація складна, але мама невдовзі повернеться й усе знову буде по-старому.

Віка стенає плечима.

— Так чи сяк будь обережна, — кажу. Якщо це справді якийсь збоченець, то він може бути десь в околиці. Адже Доманевська — це не так далеко...

— Я не дурна, — пирхає Віка. — І мені не п'ять років.

— Їй теж не було, — я показую на екран, де знову з'явилося обличчя дівчинки.

— Ну, то, мабуть, якась тупа, — коментує Віка.

Опта

Ніяково зізнатися, але я люблю День померлих. І зовсім не тому, що мені є кого відвідати на цвинтарі. Навіть коли мама була ще жива, і ми їздили на Бульку до тітки, маминої сестри, котра загинула замолоду трагічною смертю, мені подобалася ця атмосфера на кладовищі. Ми завжди їздимо після обіду чи ввечері, тоді горить безліч вогників і це нагадує суцільне свято, а не якийсь сумний день.

Здається, у Мексиці цього дня влаштовують бенкет і навіть залишають щось на тарілках для померлих. Я б хотіла запровадити такий звичай у нас, але це, напевно, буде складно. І так уся родина вважає мене ексцентричною, бо я завжди приношу мамі щось окрім квітів. Плюшевого котика, щоб нагадував їй Болека. Шоколадні цукерки. Записку. Упевнена, все й так миттєво зникає, тільки записка раз лишилася, я притисла її каменем — і то, мабуть, тому, що нікому вона не була потрібна. Коли ми прийшли перед Різдом, то знайшли лише розмоклий і вицвілий папірець, на якому вже

нічого не можна було розгледіти. Однак я сподіваюся, що мама його прочитала. Якось.

Я вважаю, що надгробки могли б бути веселішими. Деякі саме такі: з гарними віршиками, прикрашені ангелами. Інші настільки похмурі, що важко й уявити, буцім небіжчик хотів би поселитися в такій могилі. Наш надгробок досить гарний, світлий, із зображенням ангела – я вперлася, щоб додати щось таке, і родина, на щастя, погодилася. Зрештою, я була донькою, що втратила матір. Думаю, може, я теж колись тут лежатиму, бо це велика родинна могила, але ж ще є дві бабусі й тато, тож для мене місця може не вистачити. Це не надто мудрі думки, і не надто приємні, але й не прикрі: зрештою, тоді мені буде байдуже й не доведеться цим перейматися.

Тато на маминій могилі виглядає сумно. Удівець. Це таке негарне слово. Наче назва якогось хробака. Цікаво, чи він зараз думає про маму, чи про Марту. І чи взагалі розповідає мамі про свої особисті невдачі. Ми запалюємо свічки, а я кладу поруч із вазою складений аркуш.

– Лист? – питає тато.

– Ні... Я написала пісню. І подумала, що мама захоче її прочитати.

Тато більше не каже мені, що мама напевно нічого не може прочитати. Він змирився із цією моєю примхою. Бо колись я спитала його, чому він такий упевнений, що привиди не збираються власне на цвинтарі, не приходять сюди, наприклад, саме сьогодні, коли це все робиться для них. Як велика вечірка.

– Прочитаєш мені вдома? Цю пісню? Чи краще, заспіваєш?

– Не знаю... я трохи соромлюся.

– А мами не соромишся?

Ні. Мами не соромлюся. І зовсім не тому, що думаю, наче вона не прочитає цієї пісні. Але я не хочу, щоб тато образився, тому обіцяю, що, звісно, прочитаю. У найгіршому разі посміється.

Ми вже повертаємося до головної алеї, коли я помічаю ніби знайому постать... Ні, неможливо. Що тут робить Фелікс? Іноді нам не вдається два дні в школі побачитись, аж тут зустрічаємося на кладовищі. У нього розгублений вигляд. З ним його сестра, вона знову видається сердитою, до того ж тремтить від холоду.

– Привіт, а ти що тут робиш? – питаюся по-дурному, бо це ж очевидно.

– Нічого особливого, – посміхається Фелікс. – Пішли собі з Вікою на кебаб, там біля входу продають хороші, та й так собі гуляємо в дусі мemento mori. Ой, вибачте! – він помічає мого тата й відступає на крок, наче злякався. – Добрий день. Вибачте, я вас не помітив. Насправді ми заблукали. А точніше, загубили дідусеву могилу. Мені здавалося, я знаю, де вона, бабуся завжди її знаходила із заплученими очима... Ми тут шукаємо вже дві години, а тепер, у сутінках, шанси її знайти марні.

— А ви були в адміністрації? — питає тато.

— Адміністрація? — Фелікс від радості говорить голосніше. — Тут є адміністрація?

— Звичайно. Це туди. Можемо піти разом, бо ми вже вертаємось. Там ти дізнаєшся, де похований дідусь.

— І, може, там буде туалет, — додає Віка. — Бо я зараз лусну. Окрім того, у мене вже руки відвалюються від цього бадилля.

— Віко! Поводься пристойно. Окрім того, це ти вперлася, щоб купити великий букет і сама хотіла нести.

Тато сміється.

— Давай, я понесу. Як тебе звуть?

— Віка, — Феліксова сестра полегшено віддає Оптиному татові пакет із чимсь, що більше нагадує декоративний кущ чи саджанець, ніж квіти.

— Думаю, бабуся втішиться, що ми купили дідусеві ці хризантеми. Вона теж завжди клала йому такі великі квіти, пам'ятаєш?

— Так, і теж завжди вбиралася, що сама понесе. Бабуся не могла приїхати, вона ще надто слабка після операції, — пояснює Фелікс.

Ми приходимо до адміністрації й тато допомагає їм знайти прізвище в книгах. Фелікс кілька разів повторює вголос номер поля та алеї.

— Запиши в телефоні, — каже Віка. — Бо знаючи, яка в тебе пам'ять...

— У мене чудова пам'ять, — протестує Фелікс. І ми всі сміємося. Мені стає шкода, коли доводиться прощатися.

Удома тато наполягає, щоб я показала йому пісню, тож я кличу його до кімнати й розвертаю до нього монітор комп'ютера. Я переписала її, а мамі залишила оригінал. Сідаю в кутку й шалено нервую. Це непросто, коли хтось так читає мій текст. Ще й такий текст!

— Доню... — тато помітно зворушений. — Це так гарно... Це для нього, про нього?

Я киваю.

— Тобі справді подобається? — запитує стиха.

— Справді. А ще більше мені подобається, що ти, здається, закохалася...

Хіба ж у мене не найкращий у світі тато?

Віка

Такого поганого дня народження в мене ще не було. Тобто, мені не слід нарікати, бо бабуся купила в подарунок новий додаток до Сімсів (а точніше Фелікс купив, бо бабуся на цьому не знається й досі не виходить з дому). Від себе мій брат додав новий пенал, бо старий уже такий брудний і потертий, що нашитий на ньому ведмедик виглядає, наче щойно бабрався в калюжі. Тож я не повинна жалітися, я отримала подарунки й навіть гроші на цукерки, щоб пригостити однокласників. Це теж Фелікс. Здається, я його недооцінювала. Мені лише прикро, бо мама... зовсім забула про мій день народження. Я навіть не розраховувала, що вона щось мені пришле, але могла б принаймні есемесом привітати. Трохи мені неприємно. Чому вона забула?

Тато теж не написав, хоч минулого року пам'ятав. Адже ми навіть не знаємо, чи він живий. Що ж, роблю добру міну при поганій грі й нікому не скаржуся.

Зате мені вдалося намовити дівчат піти разом після уроків до Морського ока. Погодуємо качок, трохи потиняємося, у мене лишилося ще багато цукерок і я купила чипси за кишенькові. Уже щось. Бо найгірше це, напевно, святкувати день народження самій.

Як на листопад, погода дуже гарна, настільки, що ми йдемо без курток, у самих кофтах, а в якийсь момент я навіть залишаюся в самій футболці. Стрибаємо по кривих плитах, що оточують озерце, і врешті вирішуємо пофоткатись. У Зузки є селфі-стік, і вона мені його позичає, як-не-як, маю день народження. Разочок можна дати погратися.

— Увага! Тепер — найстрашніша міна у світі! — вигукую й ми всі скривлюємо жохливі гримаси.

— Окей. А тепер ми ненормальні.

Вибалушуємо очі, висолоплюємо язики, схиляємо голови.

— Окей! — селфі виходять просто супер!

— А тепер ми красуні, робимо качечку!

Останнє, здається, найкраще. Я швидко заходжу на ФБ і кидаю фотку. А що. Хай ця невелика група моїх знайомих побачить, що я чудово розважаюся в день народження.

— Шкода, що в нас немає банана й «Спрайту», — каже Зуза. — Могли б улаштувати челендж. Якщо з'їсти чотири банана й запити «Спрайтом», шалено ригаєш, я бачила на Ютубі!

— Зузка! — вигукую. — Я зараз обригаюся від самих таких розповідей!

— Та ну, що ти, це прикольно, ще можна колу й «Ментос», тоді вибухає.

— То мені вже краще, щоб вибухало, — каже Майка, — ніж коли хтось ригає на Ютубі, господи, кому хочеться таке дивитися?

— Знаєш, скільки там лайків?

І тут мій телефон вилітає із селфі-стіка й падає на одну із плит. Чесно кажучи, ще трохи, і він би опинився у воді. Звісно, з нього випадає акумулятор і зупиняється на краю. Чорт, цього мені ще не бракувало, телефон розбити на день народження. Мені аж страшно дивитися на нього. На щастя, нових тріщин на екрані немає, він давно вже побився, і телефон продовжує працювати, фух...

— А мама ж мала купити тобі телефон на день народження.

— Купить, коли повернеться з Німеччини, — кажу.

— А це коли? Вона не повинна повернутися принаймні на твій день народження?

— У неї не вийшло. Багато роботи.

— Паршиво, — каже Зуза. Вона взагалі перестала бути милою. Раптом вона говорить до мене, наче ми не подружки, а вороги. — Моя тітка каже, — цідить вона крізь зуби, — що ти євросирота.

— Що? — я відчуваю, як у мені наростає злість.

— Ну, каже, що це така суспільна проблема, батьки їдуть працювати й кидають дітей зовсім самих, наче сиріт.

— Сирітка Марися, тобі хіба сімох гномів бракує! [11 — Алюзія до класичного твору польської літератури, казки Марії Конопницької «Сирітка Марися і сім гномів» (прим. пер).] — сміється Майка.

— Моя тітка ще сказала, що якщо твоя мама медсестра, то, напевно, підтирає тепер зад якомусь німцеві, що колись на війні поляків убивав.

Я знаю, що почервоніла. Я вся палаю. Як вони можуть говорити мені таке, ще й у день народження!

— Йдіть геть! Ви хамки! Як ви можете?!

Починаю хлипати, сідаю на камені, сховавши обличчя в долонях, щоб вони не бачили, як я рюмсаю, але вони особливо й не дивляться, крізь пальці бачу, як вони знизують плечима й просто йдуть. А я думала, що вони мої подруги!!! Сидітиму собі тут і плакатиму. Усім до мене байдуже!

Ногою відкидаю камінчик, він летить в озеро, а якась качка зривається, щоб доплисти до нього. Дурна качка, не може камінь від хліба відрізнити. Плюснуло — то й плюснуло. А чи можу я відрізнити? Чи можу відрізнити друзів від ворогів? Як я могла так помилятися! Всідаюся над водою й дивлюся на птахів, їх підпливає дедалі більше, думають, мабуть, що в мене щось для них є.

Раптом іззаду виростає чиясь тінь. Я схвильовано озираюся, якийсь хлопець, мабуть, хоче пройти, а я загородила дорогу.

— Привіт, Анджело, — каже. — Із днем народження. Сподіваюся, ти любиш желейки. — Він вручає мені велику пачку «Haribo» у формі м'ячів. — Не знаю, чи тобі подобається футбол, але вони дуже смачні.

Я дивлюся на хлопця великими очима. Хто він узагалі такий? Я його не знаю. Він точно не з нашої школи, надто дорослий.

— Не пізнаєш? Я Майкл, — простягає він долоню. — Адже ми знайомі, через есемеси й Фейсбук.

— Звідки ти тут узявся? — ледь видушую я, слова застрягають у горлі.

— Назвемо це інтуїцією. Чи таємним знанням. Ну, і ти надто хороша, щоб дозволити тобі святкувати день народження наодинці.

Я почуваюся ні в сих, ні в тих, мені це зовсім не подобається. Вирішую, що погодую качок і піду додому.

— Можна погодувати з тобою? — питає цей Майкл.

Невдовзі стає навіть приємно, ми кидаємо, хто далі, а я кілька разів поцілую в качку, і це дуже смішно, та помічаю, що вже починає сутеніти, і я справді хочу повертатися додому.

— Мені час йти, — кажу.

— Звичайно. Я проведу тебе.

— Не треба.

— Як це ні? Адже вже темно, поглянь. Окрім того, у мене для тебе дещо є, але в машині.

— Для мене?

— Так, подарунок, у тебе ж сьогодні день народження, як-не-як. Ходімо, я припаркувався неподалік. Та не бійся, я тебе не з'їм, зрештою, ми ж знайомі, чи не так?

Не знаю, що думати, але цей Майкл і справді не видається небезпечним. Приємний хлопець. Ну, і він дорослий, тож повинен бути відповідальним. Він теж не знає, скільки мені років, але не спитав і зовсім не здивувався, що я молодша, може, я виглядаю старшою, ніж думала.

— І як ти почуваєшся старшою на рік? — питає, коли ми йдемо до машини.

— Добре, — кажу.

— А мені здається, ти якась сумна.

— Ні... Тільки за мамою скучаю. Вона поїхала. І навіть не привітала мене сьогодні. І я посварилася з подружками, бо вони говорили погане про неї.

Не знаю, чому я йому це розповідаю. Мабуть, мені просто немає з ким поговорити.

— Я тебе розумію, — серйозно погоджується Майкл. — Моя мама теж повністю наплювала на мене, коли я був малий. Кинула мене й тата. А твій тато як? У вас хороші стосунки?

— Він не живе з нами.

— Бідненька. Я знаю, що це таке, коли батьків майже не бачиш. Моєї мами взагалі не було, а тато лише працював і працював, щоб прогодувати нас, тож рідко бував удома, а коли й був, то зайнятий. І я вічно почувався таким самотнім і покинутим...

То хтось усе-таки може мене зрозуміти. Я прихильно дивлюся на Майкла. Мені вже не так ніяково, як раніше. Ми доходимо до машини, мабуть, його, бо він зупиняється й зазирає до салону. Щось старанно шукає, а тоді вилазить зі словами:

— От чорт! Я був упевнений, що взяв його, а виявилось, що ні. Слухай, він у мене вдома.

— Але що, який ще він?

— Гаразд, це мав бути сюрприз, та я скажу. Це Пенні-борд, не зовсім новий, але майже. Моя молодша сестра їздила на ньому, але їй набридло, тож я купив його в неї. Він синій, з різнокольоровими коліщатками. Гарний. Я думав подарувати тобі на день народження.

Якби мої очі світилися в темряві, мабуть, вони б сяяли на всю парковку. Уже помітно темніє.

— Супер, дякую, — кажу. Шкода, що не захопив. — У тебе є сестра? — питаю.

— Так. Я зараз опікуюся нею, їй дванадцять.

Хороший хлопець, ще й про сестру дбає. І подумав, щоб знайомій з Фейсбука подарувати борд. Мені стає приємно. Бувають ще нормальні люди на світі...

— Слухай, якщо хочеш, ми зараз поїдемо по нього, сідай.

— Та ну, де там, ні. Я не настільки тебе знаю, щоб сідати разом у машину.

— Та не жартуй. Якщо ти мене не знаєш, то хто знає? Адже я й так не лишу тебе тут саму. Поїдемо на секунду, це на Вікторській, два кроки звідси. Я вискочу по борд, ти почекаєш унизу, а тоді я відвезу тебе додому. Домовилися?

— Ну, не знаю...

— Давай. Людям треба довіряти. Я ж тебе не з'їм.

Мабуть, мені не варто сідати в цю машину. Брат точно б цього не схвалив. Але потім я думаю, якщо в Майкла є молодша сестра, про яку він піклується, то він не може бути ніяким збоченцем. Їдемо.

Він зупиняється перед низьким будинком і заходить туди. А я чекаю в машині. Цікаво, чи цей борд і справді такий, як він каже. Мені найбільше подобаються рожеві з кольоровими коліщатами, але синій теж може бути. Від нудьги я роззираюся, що в нього ще є в машині. На задньому сидінні я помічаю мотузку. Мені стає якось дивно. Нащо йому мотузка? І бачу ще дещо. З-під сидіння визирає краєчок хустини в горошок. Мабуть, його сестри, думаю, але мені справді некомфортно.

Щось мені ця хустка нагадує, але не можу згадати, що. Мабуть, на Ютубі бачила схожу, в якомусь ролику.

Намагаюся зателефонувати братові, сказати, що запізнююсь. Не можу додзвонитися, бачу, що погано ловить. Вирішую вийти з машини й пошукати краще покриття. Натискаю клямку і з жахом виявляю, що дверцята заблоковані. Я сильно смикаю, але замок не попускає.

Мене охоплює невимовний, холодний страх. Я в житті так не боялася. Що мені тепер робити? Я швидко роблю фото з телефона й відправляю Феліксові. Пишу лише: «Рятуй». Це так про всяк випадок, якби зі мною щось сталося. Бачу, як у будинку відчиняються двері, Майкл повертається, під пахвою й справді тримає борд. Мушу вдавати, немов я нічого не підозрюю, бо наразі іншої ідеї не маю. Не кричати ж мені, ще хтось подумає, що я божевільна.

— Який класний, — кажу, розглядаючи борд з усіх боків. Від хвилювання мені погано. — Можна, я спробую?

— Та ні, дорога надто близько. Завтра спробуєш, удень, — усміхається Майкл. — А тепер поїхали, я не хочу, щоб твої родичі хвилювалися за тебе.

Нізащо. Адже він справді може виявитися психопатом, якщо замкнув мене в машині. Він же може завезти мене куди-завгодно й щось зі мною зробити...

— Можна попросити, — кажу я так солодко, як тільки зараз здатна. — Можна мені в туалет? Якщо, звісно, твоя сестра не заперечує.

— Моя сестра? — здивовано перепитує він, автоматично. І я вже знаю, що він збрехав.

— Ну, так, сестра. Мені справді треба попісяти, — повторюю. Думаю, що якщо він уже випустить мене з машини, я просто побіжу. Він відчиняє дверцята, і це саме той момент, та мить, але вона минає, а я нічого не можу зробити, бо він міцно тримає мене за руку. Бо вже відчуває, що я знаю, що підозрюю його в чомусь, і що хотітиму втекти.

— Сестра не матиме нічого проти, — каже. — Ходімо в будинок.

Раптом бачу, як у наш бік ідуть якісь люди. Пара, чоловік і жінка. І тоді я наважуюсь і щосили кричу: «Рятуйте!» Вони підходять, і Майклові доводиться трохи відпустити мою руку. Вона вже вся посиніла.

— Це сестра, — каже він. — Вона дещо неврівноважена.

Але оскільки він відпустив мене, я користуюся моментом і вириваюся. Сильно відштовхую його, біжу й влітаю до першого-ліпшого магазину.

Це музична крамниця, на щастя, ще відчинена. Продавець здивовано поглядає на мене, я, мабуть, схожа на опудало, можу собі уявити. Прикладаю палець до вуст, а тоді ховаюся за піаніно. Увесь час боюся, що він прийде по мене. Але він не приходить. Принаймні поки що. Шукаю в кишені телефон, мені потрібно подзвонити братові. Однак із жахом помічаю, що його нема. Мабуть, випав із кишені, коли я тікала, або ще в машині.

Фелікс

Я боюся завтрашнього концерту, тому відверто тішуся, що сьогодні нам дозволили пограти тут довше. І я, і Опта дуже стараємось. Ми вже по кілька разів програли всі пісні, куплет за куплетом, тож я оголошую перерву, щоб з'їсти булочку. По дорозі я зайшов до улюбленої пекарні й купив дві. З посилкою. Я знаю, що Опта зрадіє, ця дівчина справді любить їсти. Дивлюся на телефон і бачу, що дзвонила бабуся. Чорт, хоч би нічого не сталося. Я швидко передзвоню.

— Чи Вікторія не повинна бути вдома? — питає бабуся. — Уже стемніло.

— Її немає? Патли повисмикую засранці. Але не хвилюйся, Бабі, мабуть, засиділася в котроїсь Орлиці. Чекай, зараз подзвоню.

У мене ж є їхні номери завдяки Опті. Дзвоню до однієї й холону, бо та каже, що, авжеж, вони були з Вікою в Морському оці, але попрощалися понад півтори години тому. Півтори години, а вона досі не дійшла додому! А тоді помічаю емемес. Це фото якогось будинку. З підписом «Рятуй».

Я, напевно, побілів як стіна, бо Опта одразу підбігає, і я показую їй фото.

— Господи! — вигукує вона. — Ходімо. Я знаю, де це знаходиться, це музична крамниця, я там гітару купила. Це на Вікторській.

У мене тремтять руки, коли я замикаю музичний клас, усі речі лишаємо всередині.

— А якщо це той педофіл? А якщо з нею щось сталося? — я починаю плакати.

— Припини, — тверезо каже Опта й вихоплює в мене ключі. — Дзвони в поліцію! — кричить і сама починає поратися коло замка, бо мене руки не слухаються.

Який там номер? 112?

Я дзвоню й дуже плутано пояснюю. А тоді біжимо на Вікторську.

— Перевір, чи вона більше не озивалася.

— Є пропущений дзвінок, але годину тому.

— Дзвони до неї.

— Вона не бере. Господи, якщо з нею щось трапилося, я покінчу із собою. Ні, мати мене прикінчить!

— Заспокойся, ходімо скоріше, зараз приїде поліція, ми обов'язково її знайдемо, вона, напевно, десь там. Не хвилюйся, усе буде добре, — втішає вона мене, але це нічого не дає, я в розпачі, у мене перед очима моя молодша сестра, згвалтована, мертва, лежить десь ізв'язана, і я не можу позбутися цієї картини. Концерт мене лякав! Сміх та й годі. Це я не знав, що означає справді боятися!

На Вікторській бачу поліцейську машину, серце калатає в грудях так, що, здається, вискочить і розлетиться та тисячі шматочків.

— Це ви викликали? — питає поліцейський, коли я підходжу до машини.

— Так, — кажу, — моя сестра...

— Я вже відправив людей у будинок. Ви підете зі мною, запитаємо в магазині. Щоправда, це все не зовсім відповідає процедурі, бо не було офіційної заяви, але в цій ситуації... Ви знаєте, що коїться в місті.

Киваю. Я волію про це не думати. Заходимо, а радше вбігаємо до музичної крамниці. І бачу її, свою сестру. Вона сидить навпочіпки біля піаніно й погойдується. Підбігаю до неї, а до мене продавець.

— Ох, я такий радий, ви її знаєте? Бо вона практично не відповідає. Каже лише подзвонити братові, але я не маю номера, схоже, вона загубила телефон. Мені здається, у неї шок, я вже збирався телефонувати до поліції, бо не знав, що робити.

— Поліція вже тут, — кажу. — Віко, Боже мій! — я припадаю до неї й обіймаю міцно-міцно. Я справді не знаю, що б робив, якби з нею щось трапилося.

— Де ваші батьки? — суворо питає поліцейський. — І що взагалі сталося?

— Дайте їй спокій, — прошу. — Ви ж бачите, що вона не при тямі. Батьки вдома... А точніше, бабуса.

— Бабуся повинна приїхати сюди.

— Але бабуся після операції.

— Немає вибору. Ми повинні поїхати до відділку.

Я дивлюся на Опту, мовби очікую від неї допомоги, вона кладе руку мені на плече.

— Не хвилюйся, Феліксе. Чи бабуса взагалі встає?

— Так, але сама нікуди не ходить.

— Я поїду по неї. Я отримала сьогодні кишенькові, у мене є на таксі. Я привезу її сюди, гаразд?

— Гаразд. Я подзвоню їй попереду її.

— Ок. То я побігла.

І мчить, дорогою кудись дзвонить, певно, викликає таксі. Починає бігти, мабуть, замовляє одразу на Сметани, адже на таксі теж потрібно зачекати.

Я сиджу, обійнявши Віку, поліцейський стоїть і дивиться, а продавець теж дивиться, але на годинник, мабуть, хоче зачинити крамницю. І раптом поліцейський отримує повідомлення.

— Ми його взяли, — усміхається він.

Через чверть години до крамниці з войовничою міною заходить Бабі, Опта поруч міцно підтримує її.

— Слухаю вас, — звертається вона до поліцейського. — Наскільки я розумію, тут моя онука, жива й здорова, і ми кудись повинні їхати, так?

— Потрібні свідчення. Її свідчення. Із нею має бути опікун.

— Я опікун. Поїхали вже, дитина мусить врешті колись лягти спати.

Віка

Я пам'ятаю все, як один суцільний кошмар. А той поліцейський похвалив мене за сміливість і сказав, що я розумна. Завдяки мені його знайшли. Просто обшукали всі квартири й він там був. А з ним та дівчинка.

Я не знаю точно, що він із нею зробив, та, на щастя, вона була ще жива. Він тримав її там майже тиждень. Цікаво, що він хотів зробити зі мною й куди мене завести. Мабуть, вирішив, що для двох жертв квартира замала. Взагалі не хочу про це думати.

Всі кажуть, що мені дуже пощастило. І що ту він теж заманив, як мене. Не на борд, але запросив її на морозиво чи щось таке. І теж познайомився з нею на Фейсбуці.

Разом з тим, мені й не пощастило, бо коли я зробила селфі, він одразу побачив, що це біля озера в Морському оці, зрештою, він живе неподалік і

просто під'їхав туди машиною. А коли виявив, що я сама, одразу вирішив діяти.

Борд і справді належав колись сестрі, яка з ним більше не живе й залишила його там на зберігання.

І коли я пожалілася на Фейсі, він зрозумів, що я б хотіла такий на день народження.

Не знаю, як я повелась на все це. Так легко повірити комусь, коли тобі говорять те, що хочеш почути, завжди здається, що це правда. Та й чому б я мала не довіряти комусь? Окрім того, це починалося як розвага, а закінчилось отак.

Та найкраще в цьому всьому, що коли ми вже повернулися додому й була майже дванадцята ночі, я отримала есемес від мами (поліція, на щастя, знайшла мій телефон): «Пізнувато, але щиро. Із днем народження, доню!» І тоді, бо ми ще не спали, ми зрозуміли, що навіть їй не повідомили, що сталося. Що ми взагалі забули про її існування! Я насамперед переймалася бабусею, такі походи й переживання не з її здоров'ям, та вона, ніби, досить непогано це витримала.

Ну, мама як про це все почула, ледь не зімліла! Фелікс усе їй розповів, я навіть не мала сил говорити. Ну, бо як таке розказувати?

Опті треба було повертатися додому, Фелікс пішов її провести, а я не могла заснути. І в піжамі почалапала до бабусі.

— Можна, я спатиму з тобою, Бабі? — попросила я.

А вона всміхнулася, і відхилила ковдру. Поруч із нею було так тепло, що я одразу пригорнулася й заснула мертвим сном.

Фелікс

Йду з Оптию вулицею Пулавською. Уночі так дивно й гарно. Я люблю ніч. Іноді проїжджають автомобілі, але рідше, ніж удень. Повз нас саме проїхав запізнілий трамвай, мабуть, у депо. А мене раптом огортає ейфорія, що все добре закінчилось, що нам так пощастило. Це, напевно, завдяки Опті, бо вона така є. Немов притягує хороше. І коли ми вже доходимо до її будинку, мені зовсім не хочеться повертатися.

Сідаємо на лавочці, і я нерішуче обіймаю її.

— Ти не мерзнеш?

— Після таких переживань? Ну, що ти! — відповідає вона.

І сидимо так мовчки, слухаючи віддалений гомін машин.

— Дякую, що була поруч, — кажу. — Якби не ти, не знаю, чим би все закінчилося.

— І так би закінчилося добре, — сміється Оптима. — Моя роль у цьому була мінімальна, це твоя сестра чудово впоралась.

— Ну, так, вона — так... Але якби не ти, я б, напевно, здурів, розумієш?

— Ну, якраз на цьому й полягає дружба, — відповідає вона, — щоб підтримувати одне одного.

Не знаю чому, але слово «дружба» завжди болісно врізається мені в мозок. Бо вже знаю, зрештою, давно вже знав, що для мене це щось значно більше, ніж просто дружба.

І це магічна мить, я знаю, що мушу сказати їй це зараз, а не колись потім, незалежно від того, як вона відреагує.

— Оптима... — шепочу я, бо голосові зв'язки немов перестали мене слухатись, — для мене... це щось більше, ніж дружба.

Западає тиша.

— Справді? — питається.

— Справді. Бо я... здається... а точніше напевно кохаю тебе.

Знову тиша. Дивлюся на неї, а вона... Просто всміхається. Всміхається так гарно, як ніколи до цього, гарніше, ніж тоді, коли я вперше її побачив. І мені не лишається нічого іншого, окрім як поцілувати цю усмішку. Ми цілуємося, аж раптом починає сніжити. Оптима на мить відривається від мене. На короткий мить.

— Поглянь, — каже. — Перший сніг.

Гадки не маю, котра година, коли повертаюся, стрибаючи від щастя на одній нозі по плитах тротуару. Знаю лише, що ми довго сиділи на тій лавці й цілувалися так, як я міг собі лише мріяти. І знаю, що завтра буде новий день, і ми виступатимемо на концерті, і що навіть якщо зіграємо дуже погано, це не важливо, бо я просто кохаю її. І що кожен наступний день буде найкращим днем у житті, навіть, якщо її саме не буде поруч. Бо вона просто є.

Оптим

Тато, мабуть, страшенно хвилювався, бо випив півпляшки коньяку, чекаючи на мене, хоч він радше непитуший, і мені довелося все йому розповісти, хоч я й падала з ніг. Він дивувався, що Фелікс так довго мене проводжав,

але, звісно, я нічого йому не сказала, хоч не певна, що він не здогадався, бо дивився на мене з підозрою. Я тікаю до кімнати, щоб обміркувати все на самоті.

У житті людини трапляються моменти, коли змінюється все. Мить, коли тебе цілує хлопець, в якого ти закохана, безсумнівно, одна з них. Коли він сказав, що кохає мене, мені здалося, що серце впало десь до шлунку. Якись мудрі вчені заявили б, напевно, що це фізіологія, адреналін чи щось типу цього (може, навіть Фелікс так би сказав, у нього постійно є якісь наукові теорії), проте жодна наука не могла б цього описати. Загалом, думати про це марно, це треба просто пережити, хоч раз. Тоді в людині все змінюється, ціле сприйняття світу. Це так, наче всі елементи пазла опинилися на своєму місці, бо раптом розумієш, що в житті найважливіше. От тільки не знаю, чому я йому нічого не відповіла. Адже мені хотілося. Але я не змогла.

Напускаю гарячу ванну. Додаю до води соснову піну й сиджу в ній. Обожаю це. Заплющую очі й переживаю все ще раз. А тоді вдягаю свою улюблену піжаму, рожеву, вона фланелева й тепла, і настає абсолютне блаженство. Хочу, щоб мені наснилися чудові сни. І добре відпочити перед концертом. Йду поцілувати тата перед сном.

Тато допитливо дивиться на мене.

— Ти така... ти зараз виглядаєш точнісінько, як мама, — каже він сумно. — Ти виглядаєш, як твоя мама, коли я вперше поцілував її.

Завмираю. Я не хочу, щоб він дізнався. Звісно, ми близькі, але виливати душу власному батькові попри все якось незручно.

— Добраніч, тату.

Але він не слухає, розповідає далі.

— Знаєш, спочатку це твоя мама була більше закохана.

— Справді? — цього вони мені ніколи не казали.

— Бо так інколи трапляється. Що другій людині потрібно більше часу. У мене була... ну, неважливо.

— От якраз важливо!

О, ні, якщо вже почав, нехай договорює.

— Ну, гаразд. До знайомства із твоєю мамою я пережив таке... ну, нерозділене кохання. Це була моя однокласниця. Майже всі роки в ліцеї я любив цю дівчину, кілька разів мені навіть вдалося витягнути її кудись, і я вважав її своєю дівчиною... Але потім вона зустріла когось іншого. Ну, так. Я рік ходив, як причмелений, пізніше наші шляхи розійшлися. І тоді я познайомився із твоєю мамою. Спочатку вона мені просто подобалася, це вона більше... сказала мені, коли ми вже були разом. Що закохалася в мене з першого погляду.

— А ти потім ніколи не бачив ту дівчину?

— Ніколи.

— Може, пошукаєш її на Фейсбуці?

— Я шукав, — зізнається батько. — Але вона, напевно, змінила прізвище. Я навіть думав... це дурня.

— Що давнє кохання не вмирає?

— Загалом не знаю. Але через рік після маминої смерті я подумав, що не хочу жити сам. Розумієш?

— Розумію.

— Ти колись пожартувала, щоб я зареєструвався на якомусь сайті знайомств. Я зробив це давно.

— Справді? — усміхаюся. Цікаво, що він там написав про себе. Колись змушу його показати. — І як?

— Ніяк. Це не мало сенсу. Я передивлявся ті фото й описи, але на мене це не діє. Це мусить статися в реальності. Я швидко видалив профіль. Ну, і, власне, тоді я намагався знайти ту дівчину, але безуспішно. А потім зустрів Беату...

— І... Анжеліку... і Марту.

— Ну, так. Неважливо. Дійсно, лягай уже спати.

— Точно. Мені потрібно виспатися перед концертом.

— Ти зіграєш ту пісню?

— Яку пісню?

— Ну... оту, що ти написала.

— Та де, тату, припини.

— Зіграй. Якщо він для тебе важливий... це справді щось особливе. А я чув через двері, як ти її співаєш.

У тебе дуже гарний голос. А слова просто чудові. Зіграй. Побачиш, ти ніколи про це не пошкодуєш. Знаєш, іноді я думаю, що міг би зробити більше.

— Більше?

— Знаєш, іноді людині спадає на думку зробити щось особливе для того, кого вона любить. Купити великий букет троянд без приводу, або, не знаю, зробити балончиком великий напис на Палаці культури, розумієш? Але зазвичай цього не робиш. Бо страшно видатися дурним. А це насправді не

дурне. Якщо вже наважуєшся на такий жест, то незалежно від наслідків і як воно закінчиться, спогад лишається на все життя, розумієш?

Я киваю.

— Ох, пізно як. Вибач, доню, за цю сповідь, але я випив трохи коньяку, бо перехвилювався, де ти є. Це такий дивний вечір.

— Для мене теж. Багато чого сталося, — кажу. Але не додаю, що мене не полишає передчуття, що має статися ще щось. Але що саме?

Фелікс

Не думав, що так сильно хвилюватимусь перед тим концертом, а все ж. Може, я не створений для виступів на сцені, бо коли відсувають завісу, і я бачу, скільки людей зібралося в глядацькому залі, мене кидає то в жар, то в холод. Опта каже, щоб я не переймався, і навіть думає, чи не підрум'янити мені трохи щоки своєю помадою, бо я буцімто шалено блідий, але як на мене, це зайве.

Я боюся розклеїтися й не зіграти. Щойно тепер я згадую концерти в музичній школі наприкінці навчального року, це був справжній кошмар. Я так боявся помилитися. Щоправда, я ніколи не помилявся, навіть коли мені здавалося, що в мене дерев'яні пальці, і я забув усі ноти. Кажу про це Опті, а вона, як завжди:

— Думай не про страх, а про те, що ти ще ніколи не помилявся. І сьогодні теж так буде. А якщо помилишся, то всміхнешся й імпровізуватимеш.

І цієї думки я тримаюся. А зрештою, доки ми сидимо за лаштунками, швидко переконаюся, що всі учасники дуже напружені. Дехто переляканий. Усе ж таки, сцена — це сцена.

Наш виступ у самому кінці, не найкращий варіант. Я б хотів швидше покінчити з цим. Але Опта каже, що завдяки цьому журі нас запам'ятає. Ну, це її думка, вона все, як завжди, сприймає крізь рожеві окуляри. Я почувуюся, мов налякана миша. Втішаю себе, що це шкільний конкурс. Може, хтось буде так само недолугий, як я.

Із-за куліс слухаємо інших виконавців. Усяке є. Але хай там як, а «Бітлз» ніхто не співає. Ми точно будемо оригінальні.

Цікаво, чи прийшли бабуса з Вікою. Вони збиралися. Бабуса вирішила взяти таксі й приїхати, аби я не сумував, що немає мами. Та коли я після обіду виходив на репетицію, бабуса ще не знала, чи почуватиметься достатньо добре. А я теж не хотів тиснути на неї. Може, і краще, що вона не побачить, як онук робить із себе ідіота...

Минуло понад годину, коли врешті настає наша черга. Мене трусить від нервів, а Опта вдає, наче її це взагалі не хвилює, хоч вона теж якось

зблідла. Йде першою, зі своєю чорною гітарою, я дивлюся, чи вона точно не забула каподастр, але ні. За нею я, на цибатих, тремтячих ногах. Сподіваюся лише, що із залу не видно, як вони в мене тремтять. Починаємо. «Yesterday». Поки що все добре. Лунають навіть якісь оплески, а я витираю рукою чоло й дивлюся на глядачів. Є бабуся й Віка! А в іншому ряду бачу Оптиного тата. Граємо далі. Коли завершуємо третю пісню, оплески навіть цілком пристойні. І тоді стається щось несподіване. Ну, для мене. Я не очікував, ми взагалі про це не домовлялися. Опта каже:

— І на завершення, остання пісня.

«Матінко, яка пісня?!» — думаю. Адже ми більше нічого не готували.

— Я б хотіла присвятити її Феліксові за те, що він погодився виступити тут зі мною. І підтримував мене. Я сама її написала.

Знаю-знаю, що в цю мить колір мого обличчя достоту такий, як у бурякових крісел у залі. Сиджу, скам'янілий, біля піаніно, і не знаю, куди себе подіти. Зі мною в житті ще не траплялося нічого подібного! Опта починає.

Хоч і далеко, для мене ти

Насправді поруч майже.

Мокнеш в шкарпетках, дощ цебенить

І криком голосить павич.

А я помираю. Помираю від щастя. А коли закінчується перший куплет, я знаю, точніше думаю, що в мене вийде зіграти, мелодія простенька, мав би... просто кладу пальці на клавіші. І тут двері до залу відчиняються й заходить... так, звісно. Заходить, а радше вбігає, розкуйовджена і в пальто. Мама. Стає біля стіни.

Граю. Граю, наче в житті не робив нічого іншого, тільки був тут і слухав цю пісню. І якби я міг вибрати момент життя, у якому хотів би залишитися назавжди, примусити щось повторюватися знову й знову, майже, як ото фігурки Миколаїв за вітриною перед Різдвом продовжують без кінця роздавати подарунки, то саме в цьому моменті я б хотів залишитися. Сьомий Важливий Момент — я знаю, відчуваю, що ніколи в житті не зможу пережити нічого прекраснішого.

Ми залишаємо сцену, і шойно опиняємося за лаштунками, я кидаюся Опті на шию. Міцно притискаю її до себе й цілую, навіть не переймаючись, що хтось може сюди зайти, взагалі нічим не переймаючись. Врешті нам доводиться звідси вийти, я навіть забув про маму і про все, а треба ж піти привітатися. Розлучаємось на мить, я йду шукати своїх, а Опта — тата.

— Привіт, мамо, — кажу. — Я такий радий, що ти приїхала. Навіть не уявляєш, наскільки! Ми гадки не мали, що ти будеш!

— Я подзвонила додому, але ти вже був на репетиції. Бабуся сказала, що концерт на Ловицькій. Я сподівалася встигнути. На щастя, ви виступали останні. Але ця пісня твоєї подруги... Чесне слово. — вона всміхається до мене й раптом дуже міцно обіймає. — Ну... це було щось.

— Пішли, познайомлю тебе з Оптию, — кажу. — Вона моя найкраща подруга.

— Подруга, — хихоче Віка. — Аякже. «Пригорни мене, пригорни мене й цілуй», — повторює вона слова пісні, і я знову червонію як рак.

— Віко! Припини, — осмикує її бабуся. — Я дуже пишаюся тобою, — каже вона мені. — Ти чудово грав. А особливо ту останню пісню. Зі справжнім почуттям.

— Я не репетирував. Це була імпровізація.

Раптом бачу, що поруч стоїть Опта з татом.

— Я казала, Феліксе, що найкраще імпровізувати. Я теж не планувала співати цю пісню. Тато переконував мене, та я соромилась.

— Зовсім дарма, дитинко, — каже бабуся. — Пісня чудова, у тебе талант. А таланту не варто соромитися.

Моя мама й Оптині тато нічого не кажуть, а я розумію, що вони ж незнайомі й уже відкриваю рота щось сказати, коли раптом дивлюся на них і дивуюся. Бо вони стоять, завмерши, і дивляться одне на одного.

— Мамо, познайомся...

— Ми знайомі, — каже тато Опти.

— Знайомі? — дивується Опта. — Тобто?

— Ми вчилися в одному класі.

— О Господи. Світ таки тісний! — вигукую зі сміхом. — Я нещодавно читав, що між будь-якою людиною у світі й другою не більше, ніж дві інші. Це означає, що я точно знаю когось, хто знає когось знайомого, наприклад, з Бараком Обамою.

Я нервово балакаю, бо бачу, що щось відбувається. Бо вони мовчать і продовжують дивитися одне на одного. Стає трохи ніяково. Чи якщо я через років п'ятнадцять-двадцять зустріну когось із однокласників, то теж заціпенію на п'ять хвилин і витріщатимусь? Дивно це. На щастя, чуємо, що зараз оголошуватимуть результати. І що? Ми перемагаємо, справді, перемагаємо!

«За чудову польську інтерпретацію пісень „Бітлз“, а насамперед за останню пісню, написану Отилією Михальською, яка особливо зворушила серця журі...»

Ми отримуємо дипломи й п'ятсот злотих. Я хочу, щоб Орта взяла їх собі, але вона опирається.

— Ми виступали разом, то поділимося.

— Але це завдяки твоїй пісні.

— Я не певна, — шепоче Орта, — що це моя пісня.

— Не розумію. Адже ти казала...

— Феліксе... Ця пісня б не народилася, якби не ти. Тож вона не лише моя. А зрештою, тобі ж потрібні гроші, щоб кудись мене водити й узагалі.

І сміється. Цим своїм найчарівнішим, найдзвінкішим сміхом, який потрібно записати й зберігати як еталон у Севрі під Парижем.

Бабуся оголошує, що такий чудовий вечір слід відсвяткувати. І чути не хоче, що вона, мабуть, утомилася і що ті не хочуть нав'язуватися. Тож ми разом ідемо до нас машиною Оптиного тата. Це здоровенна машина, бо тато Опти працював у великому рекламному агентстві, їздив нею з моделями на зйомки. Зараз він, здається, не працює, і хоче цю машину продати — на щастя, ще не встиг. Без проблем поміщаємося всі ми й гітара. А бабуся всміхається кутиком вуст, коли мама каже, що в нас навіть немає, чим погостувати гостей.

Виявляється, бабуся з Вікою спекли шоколадний пиріг, справжній брауні, духмяний і солодкий, який тане в роті. І потім ми сидимо у вітальні, де я зовсім не встиг прибрати через усі ці перипетії, але ніхто цим особливо не переймається. А бабуся все більше приглядається до Оптиного тата й каже:

— Це ж ти, Адає, малий солодкий Адає із золотим волоссям. У тебе були такі кучерики, донька в тебе вдалась...

Тато Опти автоматично гладить лисину й усі вибухають сміхом, а він каже:

— Може, краще їй не вдаватися.

Тільки мама не сміється, напружено слухає, наче боїться, що бабуся скаже ще щось. Адже вона її не зупинить.

— Пам'ятаю, як ти, Адає, був колись закоханий у Ганю!

І всім стає якось незручно. На щастя, Опти тато озивається першим і рятує ситуацію.

— Я вас теж чудово пам'ятаю. Ви зовсім не змінилися.

Чи це мало б означати, що бабуся завжди була такою до болю широю?

Це приємний, але й дивний вечір. Бабуся в якийсь момент каже, що втомилася, тож ми перебазовуємося до кухні. Потім зникає Віка, мабуть, після вчорашнього ще не виспалась, бо в неї теж злипаються очі. Лишаємося

ми, і теж хочемо сховатися на трошки в моїй кімнаті, але я не знаю, чи так годиться. Урешті обережно питаю, чи можемо ми на хвилинку піти, бо я хотів би дещо показати Опті в комп'ютері, а дорослі квапливо погоджуються й кажуть, що їм потрібно поговорити. І йдуть на балкон. Мабуть, щоб ніхто їх не почув.

А ми зачиняємо двері й цілуємося, цілуємося, цілуємося. І так без кінця.

Віка

Вранці, коли ми прокидаємось, мама готує нам сніданок. Їмо яєчню й дивимося, як падає сніг.

— Я рада, що ти повернулася.

— І найближчим часом нікуди вже не поїду.

— Справді? — кидаюся їй на ший й думаю, що кращої новини й бути не може. — Дівчата з мого класу казали, що ти доглядаєш літніх людей, а вони німці, які під час війни вбивали поляків.

— Ох, Віко. Кожен має право на догляд, навіть погані люди. Зрештою, то була війна. Поляки теж стріляли в німців. Іноді їх змушували до цього обставини. Окрім того... мушу вам у дечому зізнатися. Я вирішила сказати вам, хоч спочатку приховувала це.

— У чому? — питаюся, бо звучить загадково.

— Я... від певного моменту вже менше доглядала хворих. Частіше прибирала.

— Тобто як прибирала? — Фелікс виглядає обуреним.

— Отак... Бо коли я поїхала цього разу, то в мене не було жодної роботи на прикметі. Та заміна закінчилася. І хтось порекомендував мене прибирати. А тоді ще хтось... це таке собі ББС, баба бабі сказала, що полька добре прибирає. Соромно, га?

— Ні, — заперечує Фелікс. — Робота — це робота, ну що ти, мамо. Шкода, що тобі довелося це робити. Через нас.

— Як це — через вас?

— Ну, бо через нас. Бо ми є.

— Не жартуй, Феліксе. Не через вас, а заради вас. А чим би було моє життя без вас? Мені шкода, що у вас у школі виникли неприємності... А насамперед через те, що сталося з тобою, доню... Я не можу спокійно думати про це. І обіцяю... Постараюся... знайти якусь роботу тут. Навіть, якщо доведеться прибирати.

І тоді Фелікс каже, що може віддати мамі свій приз, що хай це небагато, але стане в пригоді, і мама дуже зворушена, але каже, що ні, і яюсь упораємось. Бо вона більше не хоче їхати й залишати нас. Ніколи-преніколи.

Епілог

Це дивно. Справді. Такого ніхто з нас не очікував і взагалі неясно, що про це думати. Навіть не знаю, як розповісти. Може, від початку.

Минуло кілька місяців, зовсім, як в одній з тих пісень, що їх співає Опта. І там далі такі слова: «Ось таке воно, хлопці, таке воно – пекло».[12 – 3 пісні «Ach, kiedy znówu ruszę dla mnie dni» Яцека Ружанського (прим. пер.).] Ні, мама більше не поїхала до Німеччини. І не стала прибиральницею в Польщі. Вона знайшла роботу медсестри в приватній лікарні. І нарешті нам перестало постійно бракувати грошей.

Але сталося ще дещо. Мама почала зустрічатися з батьком Опти. Зустрічатися, якщо ви розумієте, про що я. То в театр, то на каву, то погуляти. Ходила, як п'яна, а очі сяяли, мов вифлеємська зірка. Чесно кажучи, нам це зовсім не подобалося. А коли ми з Оптию підгледіли, що вони цілуються, то взагалі впали в розпач.

І тепер так: завтра сюди переїздить Опта з татом. Тато мешкатиме в маминій кімнаті, а Опта в другій кімнаті на мансарді, коло бабусі, бо та кімната завжди була вільна, тільки якісь речі там лежали.

Ні, мені нічого для мами не шкода, а особливо кохання, але що нам із цим робити? Ми тепер будемо майже родиною, як брат і сестра! Як із цим жити? Не знаю, може, їм варто було й про це подумати, перш ніж зустрічатися? Чесно кажучи, я розлючений.

Та до моєї кімнати саме зазирає Опта, тримаючи в руках коробку із книжками й котячий лоток.

– Поставлю в туалеті внизу. Бо знаєш, краще, щоб коти були внизу, у мене на них, усе ж таки, трохи алергія.

– От, власне, – кажу. – Мені здається, ти останнім часом менше кашляєш.

– Може, у мене була алергія на Марту. Твоя мама зовсім інша. Вона мені дуже подобається, чесно. Я рада, що тато... закохався.

– А я...

– Я знаю, що ти боїшся. Але це ж не може стати між нами!

– Це буде складно!

– Феліксе... – каже Опта, – ти знаєш, що означає твоє ім'я?

— Мое ім'я? Дивно, я ніколи цього не гуглив.

— А шкода. Бо твоє ім'я означає «щасливий».

— І що з того?! — наїжачуюся я.

— Як то що? Просто трохи постарайся.

Вона підходить і знову мене цілує, а я відчуваю запах її волосся, запах шоколадного пирога й ванілі, Опта кидає коробку на моє ліжко, і лоток, і ми навіть не переймаємося, що пісок розлітається по всій кімнаті.

— Щасливий, — каже вона, на мить відриваючись від моїх вуст. — Пам'ятай про це.

Подяка

Щиро дякую всім, завдяки кому народилася ця книжка. Дякую за підтримку своїм донькам, Юлії та Басі, а також мамі й татові. Та насамперед дякую любій Іренці Олбінській, яка приймаючи мене колись в Ополі, розповіла про свою роботу в Німеччині й показала проблему «батьків, що зникають» — ця історія надихнула мене на сюжет цієї повісті. Я також вдячна Іренці й своєму татові за виправлення багатьох помилок, що були в цій книжці. Величезне дякую слід сказати моему, на жаль, уже покійному дідусеві — це він колись дав мені гроші на омріяні зелені мартенси... Вони стали для мене символом не лише стильності та свободи, а насамперед вдячності за все, що дарує нам життя.

На думку Фелікса, школа нагадує фронт, на якому точиться безупинне суперництво.

У кого крутіший смартфон?

Хто прийшов у фірмових шмотках?

Але Фелікс не збирається брати участі в цих змаганнях: у нього набагато серйозніші проблеми, до того ж, доводиться на невизначений час стати головою родини.

Його мати знайшла роботу за кордоном, батько давно має нову сім'ю, а молодша сестра наближається до небезпечного підліткового віку і, як більшість її однолітків, аж ніяк не схильна до хатніх обов'язків!

Отилія теж не схожа на своїх однокласників: барвистий одяг, копиця рудого волосся, зайва вага, якою дівчина взагалі не переймається, і улюблені зелені мартенси.

А ще — оптимізм, який Отилія-Опта просто випромінює, хоч їй і самій не бракує проблем.

Не дивно, що Фелікс відразу звертає увагу на Опту.

Цих двох аутсайдерів швидко поєднає дружба.

А може, щось більше?

notes

Примітки

1

Відповідник нашого сьомого класу (прим. пер.).

2

Діснеївський музичний серіал (прим. пер.).

3

Еквіритм-переклад пісні The Beatles «Eleanor Rigby» Олександра Виженка.

4

Dark Mickey (англ.) — Темний Мікі (прим. пер.).

5

Socorro! (ісп.) – Пробі! (прим. пер.).

6

Парк у Варшаві, колишня королівська резиденція (прим. пер.).

7

Парк у Варшаві (прим. пер.).

8

1 листопада. У цей день у Польщі традиційно провідують померлих на кладовищах, впорядковують могили, прикрашають їх квітами й запалюють лампадки (прим. пер.).

9

Цитата за перекладом Л. Солонька (прим. пер.).

10

Станіслав Виспянський – польський драматург, художник і поет (прим. пер.).

11

Алюзія до класичного твору польської літератури, казки Марії Конопницької «Сирітка Марися і сім гномів» (прим. пер).

12

3 пісні «Ach, kiedy znowu ruszą dla mnie dni» Яцека Ружанського (прим. пер.).